

Jaarverslag 06-07

Vlaamse Onderwijsraad

Depotnummer
D/2007/6356/3

Vlaamse Onderwijsraad
Kunstlaan 6 bus 6
1210 Brussel
info@vlor.be
www.vlor.be
tel. 02 219 42 99
fax 02 219 81 18

Verantwoordelijke uitgever:
Mia Douterlungne

Opmaak: voilà
www.la-voila.be

Druk: Gazelle
www.gazelle.be

Voorwoord

Het zestiende werkjaar van de Vlaamse Onderwijsraad was intensief. De minister, duidelijk op kruissnelheid, legde veel en belangrijke dossiers voor advies voor. En ook de leden van de Vlor, goed op elkaar ingespeeld geraakt, maakten werk van heel wat onderbouwde adviezen. Het zorgde voor een grote “omzet“: de Vlor bracht 61 adviezen uit, waarvan 44 op verzoek van de minister of het Vlaams Parlement en 17 op eigen initiatief.

Omzet is één parameter van succes. De kwaliteit van adviezen is een andere, zonet belangrijkere maatstaf. De Vlor heeft zijn rol als strategische adviesraad zeker gespeeld in een aantal kerndossiers zoals leerzorg, de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt (Leren en Werken, competentieagenda, kwalificatiestructuur), de talennota, kosteloos basisonderwijs, een mogelijk kader voor de rechten en plichten van leerlingen, de financiering van het hoger onderwijs, een nieuw decreet voor het volwassenenonderwijs, enz.

Het strategische karakter werd ook benadrukt door probleemverkenningen waar experts en leden pro-actief werken rond maatschappelijke ontwikkelingen en rond het vormen van een beleidsvisie. Competentie-ontwikkelen onderwijs, tertiair onderwijs en de gevolgen van de flexibilisering in het hoger onderwijs, zijn hier voorbeelden van. Het overleg in de Vlor richtte zich meer op duidelijke resultaten en dat heeft zijn vruchten afgeworpen zoals u in dit verslag kunt lezen.

In opvolging van het decreet over de strategische adviesraden sloten de Vlor en de minister een beleidsovereenkomst. Die regelt de samenwerking en wederzijdse rechten en plichten van de Vlaamse regering en haar diensten enerzijds en de Vlaamse Onderwijsraad anderzijds. De beleidsovereenkomst trad in werking op 1 april 2007 voor een periode van vier jaar. Zij is een belangrijk instrument voor een efficiënt samenspel.

Een actiepoint van dit werkjaar was het uitbouwen van de samenwerking met andere adviesraden voor gemeenschappelijke thema's. Met de Minaraad gebeurde dit voor een advies over educatie voor duurzame ontwikkeling (EDO); met de SERV over de aansluitingsthematiek onderwijs-arbeidsmarkt. Door de verschillen in overlegcultuur en interne beslissingsstructuren is dit minder evident dan het lijkt. De communicatielijnen zijn echter gelegd en blijven open.

Een bekommernis blijft de strakke timing voor adviesverlening. 30 dagen is weinig om een advies te formuleren dat vooral voldoende gedragen is. Het “nieuwe” systeem van discussie- en conceptnota's geeft soms meer speling. Voordeel is dat de Vlaamse Onderwijsraad dan vroeg in de beleidsontwikkeling uitspraken kan doen over de hoofdlijnen. Tot slot dragen duidelijkheid over de procedure en heldere afspraken over de beleidsaanpak bij tot een efficiëntere werking van de Vlor.

De uitdaging om met alle groepen die in de samenleving betrokken zijn bij onderwijs en vorming te overleggen over beter onderwijs is groot. En dat is ook de investering van iedereen. Een beleid dat kan steunen op dit draagvlak zal dit evenwel weerspiegeld zien in de praktijk.

Wijs beleid door overleg

Mia Douterlungne
administrateur-generaal

Ann Demeulemeester
voorzitter

Missie

De Vlaamse Onderwijsraad is de strategische adviesraad voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. Alle groepen in de samenleving die daarbij betrokken zijn, hebben vertegenwoordigers in de Vlor. Zij overleggen er om samen de kwaliteit, redelijkheid en rechtvaardigheid van onderwijs en vorming in Vlaanderen verder te verbeteren.

De Vlaamse Onderwijsraad

- 1 Wat is de Vlaamse Onderwijsraad**
- 2 Wat doet de Vlaamse Onderwijsraad**
- 3 Wie is de Vlor**
- 4 Permanent secretariaat**
- 5 Internationale contacten**

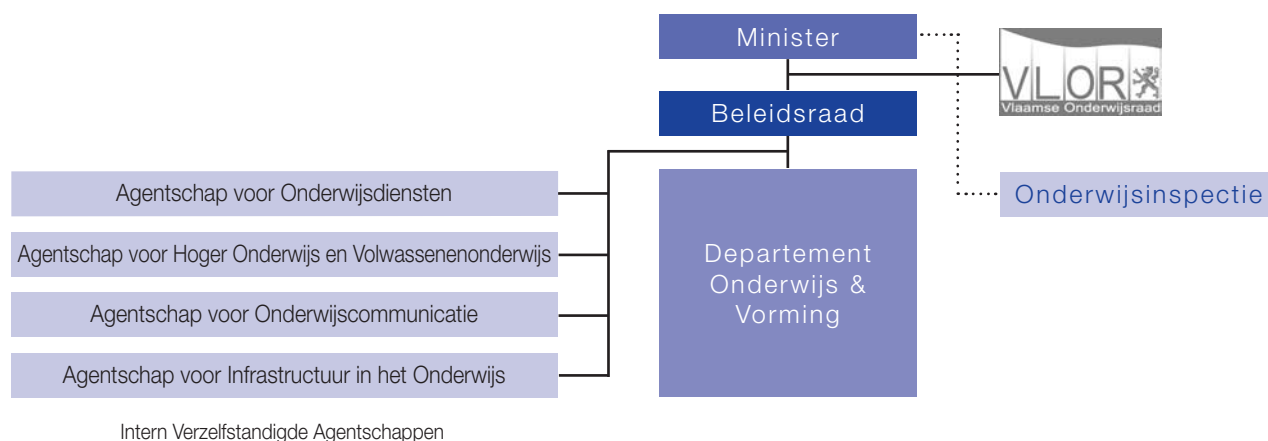
1 Wat is de Vlaamse Onderwijsraad

De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) is de strategische adviesraad voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. Als advies- en overlegorgaan speelt hij een belangrijke rol in de voorbereiding van het onderwijsbeleid, maar hij werkt onafhankelijk van de bevoegde minister en het departement Onderwijs en Vorming.

De Vlor kan advies geven of overleg organiseren over alle onderwijsmateries waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is: het onderwijs in strikte zin, maar ook andere sectoren van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming zoals de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB) en de deeltijdse vorming.

Daarenboven beoordeelt de raad op eigen initiatief of op vraag geregeld initiatieven van andere beleidsdomeinen die duidelijk gevolgen hebben voor het onderwijs.

Beleidsdomein Onderwijs en Vorming

Structuur

De Vlaamse Onderwijsraad bestaat uit een Algemene Raad en vier deelraden, een voor elk onderwijsniveau. De Algemene Raad behandelt overkoepelende thema's, de deelraden behandelen autonoom de thema's van hun onderwijsniveau. Elke raad heeft één bureau dat de raadsvergadering voorbereidt en de procedures vastlegt. De Algemene Raad of het Vast Bureau coördineert de adviezen van de deelraden en ziet toe op de samenhang.

Onder de vleugels van de raden werken talrijke commissies en werkgroepen voor specifieke onderwerpen of onderwijsvormen en -sectoren¹. Alles samen overleggen in de Vlor meer dan duizend onderwijsmensen over uiteenlopende thema's. Zij zorgen ervoor dat de onderwijspraktijk inspraak heeft in het onderwijsbeleid.

Representatief

De Vlor is representatief samengesteld. In de Vlor hebben vertegenwoordigers zitting van:

- schoolbesturen uit de verschillende onderwijsnetten,
- besturen van vormings- en opleidingscentra,
- directeurs, coördinatoren en instellingshoofden,
- het personeel,
- leerlingen, studenten, cursisten en ouders,
- centra voor leerlingenbegeleiding,
- socio-culturele en socio-economische organisaties,
- ervaringsdeskundigen uit het onderwijs.

Iedereen die bij onderwijs en vorming betrokken is, heeft dus een stem in de Vlor: instellingen, gebruikers en maatschappelijke organisaties. Samen zorgen ze ervoor dat de Vlor het hele onderwijsbeleid kan bekijken vanuit een onderwijskundige, pedagogische en maatschappelijke invalshoek.

“Wijs beleid door overleg”

Omdat zoveel verschillende actoren lid zijn van de Vlor, is hij een goede barometer voor wat het brede onderwijsveld van het beleid verwacht. Via het overleg en het advieswerk kan het onderwijsveld invloed hebben op het beleid. Omgekeerd kan de overheid steun vinden voor beleidsvoorstellen, zodat ze meer kans maken om ingeburgerd te raken in de onderwijspraktijk. Die wisselwerking tussen onderwijsveld en beleid heeft de Vlor samengevat in zijn motto *Wijs beleid door overleg*. Als strategisch overlegorgaan wil hij daartoe bijdragen.

Secretariaat

Het secretariaat van de Vlor ondersteunt de werking van de raden zowel praktisch als inhoudelijk. Het organiseert en stoffeert vergaderingen en activiteiten, verzorgt de communicatie en bereidt de publicaties voor. De stafmedewerkers volgen de onderwijsactualiteit en de stand van het wetenschappelijk onderzoek op, bereiden de besprekingen voor, schrijven ontwerp teksten en verwoorden de conclusies in adviezen, verslagen, enz. (zie punt 4)

2 Wat doet de Vlaamse Onderwijsraad

2.1 Advies

De Vlor is in de eerste plaats een adviesraad. Hij beoordeelt de beleidsplannen van de overheid en doet zelf voorstellen voor het onderwijsbeleid. De raad bracht dit werkjaar 61 adviezen uit⁵.

De minister van Onderwijs en Vorming is verplicht om de

Vlor advies te vragen over zijn beleidsnota of beleidsbrieven en over voorontwerpen van decreet (bijv. over flankerend onderwijsbeleid, de studiefinanciering of het nieuwe decreet volwassenenonderwijs). Hij kan dat ook voor belangrijke uitvoeringsbesluiten (bijv. in verband met de nieuwe procedure voor de programmatie van nieuwe studierichtingen in het voltijds secundair onderwijs). Het Vlaams Parlement kan de Vlor eveneens om advies vragen over onderwijsthema's (bijv. over de ontwerpconclusies van de Europese Raad over doelmatigheid en rechtvaardigheid in onderwijs en vorming). Daarnaast geven diverse decreten of besluiten de Vlor adviesbevoegdheid over welomschreven onderwerpen, zoals eindtermen en ontwikkelingsdoelen, prioritaire thema's voor onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) of het programmeren van nieuwe opleidingen⁶. Dit werkjaar bracht de raad 44 adviezen uit op verzoek.

De Vlor toetst de beleidsplannen aan onderwijskundige, pedagogische en maatschappelijke criteria. Hij onderzoekt of ze wenselijk, haalbaar en aanvaardbaar zijn, en hij peilt naar het effect ervan op de instellingen, de gebruikers en de samenleving.

Concept- en discussienota's spelen een belangrijke rol in de beleidsvoorbereiding van de minister. Daarin ontvouwt hij zijn visie op een belangrijk onderwijsthema en hoe hij dat wil regelen. Nog voor de komst van een voorontwerp van decreet, kan het onderwijsveld nadenken en reageren. Naar aanleiding van concept- of discussienota's adviseerde de Vlor onder meer over het talenonderwijs, de combinatie van leren en werken en de organisatie van leerzorg (ontwerp van conceptnota).

De onderwijsraad brengt ook uit eigen beweging advies uit. Dan geeft hij zijn visie op de hoofdlijnen van het onderwijsbeleid of op maatschappelijke ontwikkelingen of be-

Historiek

De Vlor werd 17 jaar geleden opgericht met onderwijsdecreet II van 31 juli 1990. De onderwijsraad vergaderde effectief vanaf 1991. In 2002 vereenvoudigde de raad zijn structuur tot een Algemene Raad en vier deelraden. Door de afdelingen bij de deelraden af te schaffen, anticipeerde de Vlor op aangekondigde hervormingen in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid², het kaderdecreet op de strategische adviesraden³ en het participatiedecreet⁴.

Het deel van het participatiedecreet dat de inspraak op school regelt, is van kracht sinds 1 september 2004. Maar titel IV van het decreet, dat over de Vlor handelt, trad pas in 2006 in werking. Dat gebeurde in twee fasen. De bepalingen over de nieuwe samenstelling van de Vlaamse Onderwijsraad gingen in op 1 januari 2006. De overige artikelen werden van kracht op 1 april 2006, samen met de reorganisatie van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid. Sindsdien is de Vlor een strategische adviesraad. Dit had gevolgen voor de samenstelling en de werking van de Vlor. (zie 2.4 en 3.1)

² Met de operatie Beter Bestuurlijk Beleid heeft de Vlaamse overheid de diensten van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse openbare en wetenschappelijke instellingen herschikt in dertien beleidsdomeinen met een gelijklopende structuur. Elk beleidsdomein krijgt één strategische adviesraad. Voor Onderwijs en Vorming is dat de Vlor gebleven.

³ VLAAMS PARLEMENT, Decreet strategische adviesraden, 18 juli 2003

⁴ VLAAMSE PARLEMENT, Decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad, 2 april 2004

⁵ Bijlage 4 geeft per raad een overzicht van de uitgebrachte adviezen.

⁶ Bijlage 2 geeft een overzicht van deze specifieke bevoegdheden.

Gemeenschappelijke beleidsontwikkeling

In januari 2006 begon in de Vlor het debat over een toekomstig leersorgkader. Vertegenwoordigers van het gewoon- en buitengewoon onderwijs, personeel, ouders en leerlingen overlegden rechtstreeks met kabinetsleden en medewerkers van het departement Onderwijs en Vorming over een ander concept om de hulp aan leerlingen met leerproblemen en functiebeperkingen te organiseren (zie deel 2, 4.1).

De Vlor stapte daarmee voor het eerst in een geheel nieuwe vorm van overleg, gericht op gezamenlijke beleidsontwikkeling. In plaats van te *oordelen* over een concept of voorontwerp van decreet, treden de onderwijspartners rechtstreeks in debat met de beleidsmakers om samen een werkzaam, haalbaar en aanvaardbaar beleid te ontwerpen. Na dit intensieve overleg presenteerde de minister half november 2006 een ontwerp van conceptnota over leersorg en vloeide het proces over in een klassieke adviesprocedure. De Vlor is op het einde van dit werkjaar begonnen aan een brede evaluatie van deze nieuwe werkwijze.

leidsinitiatieven in andere domeinen die het onderwijs beïnvloeden. Er waren 17 adviezen op eigen initiatief, onder meer over werkplekieren, de evaluatie van de LOP-werking, de registratie van studenten met functiebeperkingen in het hoger onderwijs of over educatie voor duurzame ontwikkeling (samen met de Minaraad).

De raad kan ook vertrouwelijke aanbevelingen uitbrengen. De overheid kan op die manier voorstellen discreet toetsen aan de inzichten van het onderwijsveld zonder dat beide partijen al door standpunten gebonden zijn. De raad bezorgde de minister dit werkjaar een aanbeveling over Aanbeveling nr. 10 van de European Commission against Racisme and Intolerance⁷ over de strijd tegen racisme en raciale discriminatie op school.

2.2 Overleg

Daarnaast is de Vlor een overlegforum waar diverse onderwijspartners visies en ideeën uitwisselen over de organisatie en de toekomst van het Vlaamse onderwijs. Dat overleg is praktijkgericht en levert tastbare resultaten op. Voorbeelden zijn:

- de sectorcommissies waar onderwijs en arbeidsmarkt elkaar ontmoeten;
- het overleg tussen het onderwijs en de CLB-sector (leerlingenbegeleiding);
- de engagementsverklaringen over de meerwaarde van diversiteit in het leerplicht- en hoger onderwijs;
- de overlegplatformen tussen inspectie en pedagogische begeleidingsdiensten.

De Vlor coördineert verschillende projecten (bijv. over gezondheidsbevordering of de toepassing van elders verworven kwalificaties uit het hoger onderwijs voor sociale promotie (HOSP) in het hoger onderwijs) en de invoering van sommige onderwijsvernieuwingen. De overheid en de

onderwijspartners werken dan op een gestructureerde manier samen. De begeleiding van het ondersteuningsbeleid voor gelijke onderwijskansen (GOK) is daar een voorbeeld van (zie 2.2 in deel 2).

2.3 De Vlor als kenniscentrum

Degelijk advieswerk herkent men onder meer aan de mate waarin het een consensus bevat tussen zoveel mogelijk onderwijspartners en/of adequaat de verschillende standpunten in kaart brengt. Maar een adviesorgaan moet ook de stand van het wetenschappelijk onderzoek volgen. De Vlor steunt zijn adviezen op actuele onderzoeken en internationale rapporten. Als kenniscentrum van onderwijs organiseert de Vlor ook talrijke studiedagen en vormingsmomenten voor uiteenlopende doelgroepen⁸. Hij neemt ook externe experts in de arm bij de voorbereiding van adviezen of om zelf onderwijskundige problemen te verkennen.

Probleemverkenningen

In de probleemverkenningen bekijkt de Vlor, met de medewerking van wetenschappers en ervaringsdeskundigen, toekomstige strategische keuzes waar het onderwijsbeleid voor staat of nieuwe ontwikkelingen en problemen die opduiken. Het is niet de bedoeling meteen een standpunt te bepalen. In de eerste plaats wil de raad zicht krijgen op alle aspecten van een onderwijskundig probleem om een eventueel advies beter te onderbouwen⁹. De gevolgen van de flexibilisering van het hoger onderwijs is een goed voorbeeld (zie deel 2 punt 8). De Vlor werkte dit werkjaar ook probleemverkenningen af over tertiair onderwijs (zie deel 2 punt 3.1.6) en competentie-ontwikkelen onderwijs (zie deel 2 punt 5.2). Zij verschijnen in de herfst van 2007 in boekvorm.

7. De ECRI is een commissie die in 1992 is opgericht door de Raad van Europa.

8. Bijlage 5 geeft een overzicht van de activiteiten op dat vlak tijdens het voorbije werkjaar.

9. Bijlage 4 geeft een overzicht van de gepubliceerde en lopende probleemverkenningen van de raden.

Documentatiedienst

De documentatiedienst beheert de informatie over onderwijs voor de personeelsleden van het secretariaat, de leden en geïnteresseerde derden. De collectie bestaat voornamelijk uit naslagwerken, bibliografische instrumenten, wetenschappelijke documentatie, de bewegingspers (o.m. bladen van de organisaties vertegenwoordigd in de Vlor) en onderwijstijdschriften. Door de documentatiedienst in een glazen ruimte naast de onthaalbalie te plaatsen, nodigt de Vlor zijn leden expliciet uit om er binnen te stappen en gebruik te maken van de dienstverlening. Men kan de catalogus ter plaatse raadplegen en vanaf de Vlor-computers via een Windows-gestuurde vereenvoudiging van de specifieke zoektaal (CDS-ISIS).

De documentatiedienst beheert ook het inhoudelijk archief van de Vlor.

2.4 De Vlor na Beter Bestuurlijk Beleid

De operatie Beter Bestuurlijk Beleid en Titel IV van het participatiedecreet hebben de werking en de bevoegdheden van de Vlor niet drastisch gewijzigd. Sinds 1 april 2006, toen Beter Bestuurlijk Beleid voor het *Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming* in werking trad, is de Vlor officieel de strategische adviesraad voor dat beleidsdomein.

Titel IV van het participatiedecreet bepaalt de opdracht, samenstelling, werking en financiering van de Vlor. Het legt ook vast welke artikelen van het decreet op de strategische adviesraden van 18 juli 2003 op de Vlor van toepassing zijn¹⁰. De opdrachten van de Vlor spitsen zich meer toe op wat van strategisch belang is voor de ontwikkeling van het onderwijs in Vlaanderen.

Alle strategische adviesraden hebben de opdracht om bij te dragen tot de vorming van een beleidsvisie. Zij kunnen

uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over de hoofdlijnen van het beleid en over toekomstig beleid om in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen. De Vlor brengt al langer toekomstgerichte adviezen uit op eigen initiatief en kan onder deze bepalingen verder proactief werken. Eventueel studiewerk gebeurt in de Vlor in functie van de decretale advies- en overlegfuncties, vooral om adviezen degelijk te onderbouwen. Positief is dat het participatiedecreet expliciet vermeldt dat de Vlor bij het uitbrengen van advies of bij het organiseren van overleg pedagogische, onderwijskundige en maatschappelijke criteria hanteert als invalshoeken.

De gewone adviestermijn is vastgelegd op 30 kalenderdagen. Een spoedadvies moet de Vlor binnen de tien werkdagen afleveren. De Vlor zou de minister graag de decretale mogelijkheid geven om die adviestermijn in overleg met de raad te verlengen zodat hij voor belangrijke decreten die grondig ingrijpen op pedagogische, maatschappelijke en onderwijskundige aspecten van het onderwijs, de raad meer tijd kan geven om een goed gedragen advies uit te brengen¹¹.

De raad vindt het belangrijk dat hij op eigen initiatief advies kan blijven uitbrengen over transversaal onderwijsbeleid, als thema's uit aangrenzende beleidsdomeinen (bijv. Werk, Welzijn, Milieu, Inburgering) relevant zijn voor onderwijs en vorming.

Beleidsovereenkomst

Het decreet strategische adviesraden bepaalt dat de samenwerking tussen de Vlor, de onderwijsadministratie en de minister en zijn kabinet formeel wordt vastgelegd in een beleidsovereenkomst voor vier jaar. Tijdens de laatste maanden van 2006 hebben zij de opdrachten van de Vlor, de wijze van samenwerking, de informatie-uitwisseling en

¹⁰ Bijlage 1 bevat de artikelen van het decreet strategische adviesraden die via het participatiedecreet op de Vlor van toepassing zijn.

¹¹ ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XVII, 15 februari 2007

Enkele cijfers

Het aantal mandaten in de raden van de Vlor bedraagt 151.

Algemene Raad: 39 (+voorzitter)

Raad Basisonderwijs: 24

Raad Secundair Onderwijs: 30

Raad Hoger Onderwijs: 26

Raad Levenslang en Levensbreed Leren: 32

Voor alle mandaten (behalve de voorzitter) zijn er werkende leden en plaatsvervangers.

Volgens het decreet op de strategische adviesraden mag hoogstens 2/3 van de effectieve leden van hetzelfde geslacht zijn. In de praktijk tellen de vijf raden samen 47% vrouwen.

allerlei praktische aspecten in overleg vastgelegd. De beleidsovereenkomst werd op 10 mei 2007 ondertekend en is sinds 1 april 2007 van kracht.

De regering kan volgens het decreet op de strategische adviesraden afwijken van een advies als ze in een nota aan de regering motiveert waarom. Als het advies gaat over beslissingen die de Vlaamse Regering niet hoeft goed te keuren zal de overheid in een brief aan de Vlor motiveren waarom ze afwijkt van het advies.

In verband met samenwerking en informatie-uitwisseling was er op 1 juni een vergadering met vertegenwoordigers van het departement Onderwijs en Vorming over hun *Data-warehouse Architectuur Project*. De deskundigen van het departement lichtten de mogelijkheden van datawarehouse toe en illustreerden dat met de eerste resultaten van een proefproject. De Vlor werd gevraagd zijn informatiebehoefte door te geven en er zijn alvast afspraken gemaakt over gegevensuitwisseling.

3 Wie is de Vlor

De samenstelling

De Vlor heeft een brede samenstelling. Alle groepen in de samenleving die betrokken zijn bij onderwijs en vorming hebben vertegenwoordigers in de Vlor. De meesten zetelen namens de representatieve organisaties van schoolbesturen, de onderwijsvakbonden, de centra voor leerlingenbegeleiding, de ouderverenigingen, de leerlingen en studenten, de sociale partners en socio-culturele organisaties.

Sinds 1 januari 2006 zetelen in de raden ook rechtstreeks verkozen directeurs en gecoöpteerde ervaringsdeskundigen (behalve in de Raad Hoger Onderwijs)¹². Dat is een op-

vallende wijziging. De 13 rechtstreeks verkozen directeurs vervangen de vertegenwoordigers van het bestuurspersoneel die voorheen aangeduid werden door de vakbonden en inrichtende machten. De Vlor organiseerde daarvoor in de herfst van 2005 verkiezingen onder alle directeurs in het basis-, secundair en volwassenenonderwijs, en van de centra voor leerlingenbegeleiding, voor deeltijds kunstonderwijs en voor basiseducatie. In de Raad Hoger Onderwijs duiden VLIR en VLHORA acht instellingshoofden aan die de universiteiten en hogescholen vertegenwoordigen.

Om de twee mandaten voor gecoöpteerde ervaringsdeskundigen in de raden in te vullen, lanceerde de Vlor eind 2005 een oproep tot kandidaatstelling, waarna de raadsleden telkens twee ervaringsdeskundigen (en hun plaatsvervangers) aanduiden. De vertegenwoordigers van de cursisten in de Raad Levenslang en Levensbreed Leren zijn eveneens gecoöpteerd.

In de Raad Levenslang en Levensbreed Leren is de klassieke geleding 'inrichtende machten' aangevuld met vertegenwoordigers van andere opleidingsverstreckers dan onderwijs: VDAB, SYNTRA-Vlaanderen en SoCiuS¹³. In alle raden zijn er twee mandaten voor sociaal-culturele organisaties. De Staten-Generaal van het Middenveld duidt de vertegenwoordigers aan.

In de vernieuwde samenstelling wordt de voorzitter verkozen. Hij of zij bekleedt het mandaat niet namens een bepaalde geleding en zit de Algemene Raad voor met raadgevende stem. Ann Demeulemeester is de verkozen voorzitter van de Vlor.

Inbreng van deskundigen en praktijkmensen

Ongeveer de helft van de leden van de vier deelraden heeft rechtstreeks voeling met de praktijk. Ze zijn bijvoorbeeld actief op een school als leraar, directeur, zorgcoördinator

¹² De volledige samenstelling van de verschillende raden is opgenomen in Bijlage 4

¹³ VDAB: Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding; SYNTRA: het Vlaams Agentschap voor Ondernemingsvorming - Syntra Vlaanderen; SoCiuS: Steunpunt voor Sociaal-Cultureel Werk

of CLB-medewerker, of ze werken er mee samen als pedagogisch adviseur. In de Algemene Raad bedraagt die verhouding ongeveer 30%. In commissies en werkgroepen zetelen heel wat leerkrachten en docenten.

Voor deskundigen van de overheid en uit de academische wereld zijn geen aparte mandaten in de raden van de Vlor. Het participatiedecreet laat wel toe dat de raden deskundigen uitnodigen op hun vergaderingen. Omdat de onderwijsraad de inbreng van deskundigen erg nuttig vindt, heeft hij met de onderwijsadministratie en de onderwijsinspectie afgesproken om vaste contactpersonen op raadsvergaderingen uit te nodigen. Wetenschappers worden op basis van hun specifieke kennis ad hoc uitgenodigd in functie van het thema.

4 Permanent secretariaat

Het secretariaat van de Vlor staat in voor de praktische organisatie en de inhoudelijke ondersteuning van de onderwijsraad. Leidraad voor de inhoudelijke inbreng is de *Visie op onderwijs* die de Vlor in juni '99 heeft vastgelegd¹⁴.

4.1 Personeel

Het secretariaat telt 35 medewerkers; 13 mannen en 22 vrouwen¹⁵. Er zijn 8 contractuelen, 12 gedetacheerden, 14 statutairen en 1 leerwerker uit het deeltijds onderwijs die werkervaring opdoet.

Het zogenaamde *raamstatuut*, dat de principes en veranderingen van Beter Bestuurlijk Beleid vertaalt voor personeelsaangelegenheden, is sinds 1 april 2006 van toepassing op de personeelsleden van de Vlaamse Onderwijsraad. De Vlor heeft zijn arbeidsreglement daaraan aangepast met ingang van 1 januari 2007. Op 16 maart

2007 keurde de Vlaamse regering de tweede fase van het raamstatuut goed over de administratieve en geldelijke loopbaan van de personeelsleden van de Vlaamse overheid. Er wordt ook een nieuw besluit voorbereid over de organisatie van het permanent secretariaat van de Vlor en de agentschapspecifieke regeling van de rechtspositie van het personeel.

Een beleidsmedewerker (niveau adjunct van de directeur) is op 1 september 2006 gestart met zijn proefperiode. Een beleidsadviseur (niveau directeur) is na de selectieprocedure eveneens tot de proefperiode toegelaten op 1 maart 2007. Voor de vervanging van een andere directeur, met verlof voor de duur van zijn proefperiode bij een federale overheidsdienst, is de selectieprocedure afgewerkt. Deze directeur startte op 16 augustus 2007. Twee contractuele medewerkers die al geruime tijd voor de Vlor werken, zijn op 18 juni 2007 als statutair medewerker aan hun proefperiode begonnen.

Voor de projecten *Gezondheidsbevordering* en *Diversiteit als meerwaarde* gingen op 1 oktober 2006 nieuwe projectcoördinatoren aan de slag. De Vlor ondersteunt het actieplan voor stage- en werkervaringsplaatsen van de Vlaamse overheid. In het kader daarvan werkte een leerling uit het deeltijds beroepsonderwijs voor het tweede jaar mee aan het onthaal. Van half maart tot half juni liep een studente communicatiewetenschappen stage op het secretariaat.

Voor de leden van de administratieve staf en voor projectmedewerkers zijn twee nieuwe overlegstructuren opgestart. Ze zijn bedoeld om de onderlinge kennisdeling te bevorderen. Daarnaast vullen ze als kanaal voor informatie-doorstroming en participatie het overleg van staf en directieraad aan. Ze passen in een verbeterproject over waardering personeel; een onderdeel van *interne kwaliteitszorg*.

¹⁴ VLAAMSE ONDERWIJSRAAD, *Visie op onderwijs*, Brussel, juni 1999

¹⁵ Bijlage 7 bevat een organigram met alle personeelsleden van het permanent secretariaat van de Vlor.

Verhuizing

In de eerste week van april is de Vlaamse Onderwijsraad verhuisd van het Leuvenseplein naar nieuwe kantoren in het Artemisgebouw langs de Kunstlaan. Alle telefoonnummers en e-mailadressen bleven dezelfde, enkel het postadres is veranderd: Kunstlaan 6 bus 6, B-1210 Brussel.

In de maanden vooraf werd de verhuisoperatie intensief voorbereid door een interne werkgroep en breed gecommuniceerd. De verhuizing zelf verliep zo goed als vlekkeloos.

Op de zesde verdieping werd de vergaderruimte herschikt. De documentatiedienst kreeg er een prominente plaats naast de receptie en werd letterlijk transparanter en toegankelijker gemaakt. Het meubilair van de raadzaal werd vernieuwd. De medewerkers werken op de zevende en een deel van de vijfde verdieping.

Vormingsbeleid

Het permanent secretariaat organiseert voor zijn eigen medewerkers regelmatig onderwijskundige seminars. Drie personeelsleden gaven dit jaar voor geïnteresseerde collega's een toelichting over hun projecten: EVK – HOSP en GOK-ondersteuning. De projectmedewerker internationalisering stelde het onderwijssysteem in Finland voor.

Op basis van de evaluatie van 2005 worden een aantal vormen van de medewerkers meer centraal aangestuurd. Zo volgden de administratieve personeelsleden in september en november 2006 een vorming "klantgericht brieven en mails schrijven". De onthaalmedewerkers volgden in oktober 2006 een vorming over "klantvriendelijk (telefonisch) onthaal". De projectmedewerkers en de stafleden volgden een vorming procesmanagement en de meesten namen ook deel aan een schrijfcursus "helder rapporteren".

4.2 Informatica en communicatie

Vlor-intranet

Het intranet van de Vlor vormt de ruggengraat van de ledencommunicatie. Op die afgesloten website, afgeleid van het elektronisch leerplatform *Dokeos*, kunnen leden van raden en commissies en de deelnemers aan tijdelijke werkgroepen zich snel en doelgericht informeren over de werkzaamheden waar zij rechtstreeks bij betrokken zijn, bijvoorbeeld de agenda en voorbereidende documenten van vergaderingen raadplegen. De dienst informatica verzorgt een interne helpdesk voor de medewerkers en de talrijke leden van de Vlor.

Om de kennisdeling tussen de personeelsleden van het secretariaat te vergroten, is een interne portaalwebsite ontwikkeld in Sharepoint. Daarop kunnen zij snel nuttige

informatie, links en documenten oproepen en het overzicht van vergaderingen en activiteiten raadplegen.

www.vlor.be

Voor de externe communicatie is de site erg belangrijk. Maandelijks kent hij gemiddeld 6250 bezoekers die adviezen raadplegen, publicaties bestellen, inschrijven voor een activiteit of zich in het algemeen informeren over de Vlor of over zijn projecten. Via de site lopen ook tientallen vragen om informatie binnen.

Andere kanalen

Alle leden van de Vlor, alle scholen en CLB's ontvangen viermaal per jaar *In beraad*. Deze nieuwsbrief met een oplage van 7000 ex. geeft een overzicht van de werkzaamheden en kondigt nieuwe initiatieven aan.

Voor nieuwe leden, bezoekers en deelnemers aan Vlor-activiteiten heeft de Vlor een kennismakingsfolder gemaakt. Nieuwe leden van raden, commissies en werkgroepen ontvangen ook een welkomstbrochure met wegwijsinformatie.

De Vlor probeert zijn naambekendheid en de weerklank van zijn standpunten en activiteiten bij de publieke opinie te vergroten om ook langs die weg invloed uit te oefenen op het onderwijsbeleid. De raad verspreidde vijf persberichten o.a. over de publicatie van *Leerkracht Veerkracht*, en de adviezen over educatie duurzame ontwikkeling en roken op school. Hij gaf op 18 september 2006 samen met het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding een persconferentie over bemiddelen bij discriminatie op school. Af en toe informeert de raad gericht specifieke doelgroepen die belang hebben bij een advies, publicatie of activiteit.

4.3 Interne kwaliteitszorg

Op basis van een zelfevaluatie uit 2005 lopen verschillende verbeterprojecten. Het al genoemde project *'waardering personeel'* resulteerde in overleg- en participatieorganen voor administratief personeel en projectmedewerkers.

Uit het project *'interne communicatie'* is een opvolgingsdocument ontstaan dat leden van raden en commissies op intranet kunnen consulteren. Daarin houdt het secretariaat de weg van een (ontwerp)advies doorheen de organisatie bij, samen met de eventuele wijzigingen aan de regelgeving die ermee verband houden. Per advies brengt men ook inhoudelijke reacties en de gevolgen op beleidsniveau in kaart (project *'meten outcome'*). Er is een algemeen en een gedetailleerd stroomschema ontwikkeld om het adviesproces in de organisatie te visualiseren en te verbeteren.

In samenwerking met de Arteveldehogeschool is een onderzoeksproject voorbereid waarbij studenten uit de bacheloropleiding Communicatiemanagement volgend werkjaar als case study onderdelen van de externe communicatie van de Vlor zullen onderzoeken.

4.4 Netwerking

De Vlor is gestart met een ronde langs de geledingen om elkaar beter te leren kennen en om te weten te komen wat de prioriteiten en verwachtingen zijn van de organisaties die overleggen in de Vlor. Dit werkjaar bezochten de stafleden van het secretariaat ACOD, COV, COC, VSKO, POV, OVSG en OKO.

De Vlor is lid van het netwerk voor management in de Vlaamse overheid (MOVI) dat bedoeld is om de onderlinge communicatie en de uitwisseling van expertise tussen de overheidsinstellingen te verbeteren. De Vlor neemt deel aan werkgroepen over bedrijfseconomische boekhouding, human resources management, informatica, pr & communicatie, statuut en vorming & opleiding. De raad is ook vertegenwoordigd in het managementcomité en in de raad van bestuur van MOVI.

Een vertegenwoordiger van het Vlor-secretariaat werkte mee aan de voorbereiding van de aanbeveling over wetenschapscommunicatie van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid¹⁶.

5 Internationale contacten

De Vlor heeft belangstelling voor internationale onderwijsontwikkelingen. Het Europese onderwijsbeleid volgt hij op de voet. Om die reden heeft het Vast Bureau opnieuw een aparte commissie Internationaal Onderwijs- en Vormingsbeleid opgericht. Het verzamelen, verspreiden en organiseren van overleg over het internationale onderwijsbeleid is een opdracht die in de beleidsovereenkomst is ingeschreven. De raad bracht drie adviezen uit over het Europese onderwijsbeleid¹⁷.

De raad besteedt ook veel aandacht aan OESO-rappor-

De nieuwe kantoren in het Artemisgebouw in de Kunstlaan

¹⁶ VLAAMSE RAAD VOOR WETENSCHAPSBELEID, Aanbeveling 31 Communicatie over wetenschap, technologie en innovatie via de media, Brussel, 31 mei 2007

¹⁷ ALGEMENE RAAD, Advies over de ontwerpconclusies van de Raad over doelmatigheid en rechtvaardigheid in onderwijs en vorming, 9 november 2006; AR, Advies over de herwerkte tekst van EQF, 9 november 2006 en AR, Reactie op consultatie over de wenselijkheid van een ECVET-systeem, 25 januari 2007

ten over onderwijs (bijv. het PISA-onderzoek). Op 1 en 2 februari was de Vlor gastheer van een OESO-workshop (van de Education and Training Policy Administration) over *Improving School Leadership*. Vertegenwoordigers van de deelnemende landen aan dit onderzoek bespraken er hun *Country Background Reports* ter voorbereiding van een globaal rapport over dit thema. De administrateur-generaal nam op 4 en 5 juni 2007 deel aan de internationale OESO-conferentie *Fair and inclusive education* in Trondheim (Noorwegen).

Op de bijeenkomsten van de commissie Internationaal Onderwijs- en Vormingsbeleid wordt geregeld een stand van zaken van het Europese onderwijsbeleid gegeven. De projectmedewerker internationalisering nam van 5 tot 9 maart 2007 deel aan een Arion-studiebezoek over het onderwijssysteem in Finland.

EUNEC

De Vlor is een actief lid van het Europese netwerk van onderwijsraden (EUNEC). Dat werpt zich op als een platform voor informatie-uitwisseling en debat tussen de onderwijsraden in de EU-lidstaten. De Vlor zetelt in het uitvoerend comité en neemt het secretariaat waar. Op die manier kan de Vlor nauwe contacten onderhouden met onderwijsraden uit landen die een vergelijkbaar onderwijssysteem en/of een gelijkaardige werking hebben.

In 2007 heeft de Europese Commissie EUNEC officieel erkend en gesubsidieerd als Europese organisatie actief op het gebied van onderwijs en opleiding.

Als secretariaat van EUNEC was de Vlor nauw betrokken bij de organisatie van drie internationale bijeenkomsten van het netwerk:

(1) EUNEC werd aangezocht om mee te werken aan

een tussentijdse beoordeling van de resultaten van de studie MoVE-iT¹⁸ die onderzocht waarom internationale mobiliteit in het beroepsonderwijs (Leonardo-programma) niet zo succesvol is als in het hoger onderwijs (Erasmus). EUNEC nam op 9 november deel aan een expertenconferentie over de studie en organiseerde op 10 november in Brussel zelf een seminarie om kritisch te reflecteren over de ontwerpaanbevelingen. De deelnemers uit 14 Europese landen formuleerden een gezamenlijk standpunt¹⁹. De MoVE-iT verantwoordelijken hebben deze statements in hun eindrapport verwerkt.

(2) EUNEC wijdde op 5 en 6 februari 2007 een seminarie aan het voorstel van de Europese Commissie voor een Europees creditsysteem voor beroepsonderwijs en -vorming (ECVET). ECVET is bedoeld om leerresultaten, behaald in de Europese beroepsopleidingen, te kunnen overdragen, erkennen en accumuleren in de Unie. Aan het seminarie namen vertegenwoordigers deel van onderwijsraden uit 15 landen. Ze kregen een overzicht van de voorlopige resultaten van de ECVET-Connexion studie. Die onderzoekt de haalbaarheid van het invoeren van ECVET in het erg verscheiden landschap van beroepsopleidingen in Europa. Zij informeerden elkaar ook over hoe de diverse onderwijsraden betrokken zijn bij het consultatieproces en formuleerden de voornaamste knelpunten en opmerkingen bij het ECVET-voorstel. De 'General Assembly' van EUNEC verwerkte dat tot reflecties over de toegevoegde waarde van ECVET, de technische aspecten en de implementatiestrategie. Ze zijn het officiële antwoord van EUNEC aan de Commissie. De Vlor gebruikte deze reflecties voor zijn ECVET-advies (zie deel 2 punt 1.4.2).

(3) Op 11 en 12 juni 2007 organiseerde EUNEC in Tallinn (Estland) het seminarie *Schools of the future. What kind of schools do we want in Europe tomorrow?* Het seminarie kaderde in een door de Europese Commissie geplande

¹⁸ Voluit heet deze studie uitgevoerd door experts van Pricewaterhouse Cooper en CINOP *Obstacles to transnational mobility of apprentices and other young persons in initial vocational training and of how these obstacles can be surmounted*.

¹⁹ EUNEC, Statements on the recommendations of the MoVE-iT study, Brussels, 10 november 2006

consultatie over de toekomstige ontwikkeling van het leerplichtonderwijs in Europa. EUNEC werd als lid van het European Stakeholders Platform aangezocht om te reflecteren over de belangrijke uitdagingen voor de toekomst. EUNEC publiceerde op het eind van het seminarie een mededeling die de onderwijsraden van het netwerk in het najaar zullen bespreken. Daarna zal EUNEC officieel reageren op de consultatie van de Commissie.

Een jaar onderwijsbeleid door de ogen van de Vlor

- 1 **Beleidsmethoden**
- 2 **Gelijke kansen als centrale doelstelling**
- 3 **Vier hoofdassen van het onderwijsbeleid**
- 4 **Een zorgzaam onderwijsbeleid**
- 5 **Competenties en kwalificaties**
- 6 **Brede opdracht van onderwijs**
- 7 **Onderwijsaanbod en organisatie in het leerplichtonderwijs**
- 8 **Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek**
- 9 **Onderwijs en vorming voor volwassenen**

Het afgelopen werkjaar was goedgevuld, zoals vaak in het midden van een legislatuur. Onderwijsminister Frank Vandenbroucke vroeg de Vlaamse Onderwijsraad om advies over verscheidene belangrijke voorontwerpen van decreet of concept- en discussienota's. De raad bracht ook op eigen initiatief zeventien adviezen uit en bereidde zich voor op belangrijke dossiers die in aantocht zijn zoals het hoger beroepsonderwijs en de hervorming van de financiering van het leerplichtonderwijs. Dit jaarverslag brengt beknopt verslag uit van de adviezen en activiteiten tijdens het schooljaar 2006-2007. De structuur weerspiegelt die van de beleidsnota *Vandaag kampioen in wiskunde, morgen ook in gelijke kansen*¹ van de minister van Onderwijs en Vorming. De thematische indeling keert ook terug in zijn beleidsbrief Onderwijs en Vorming 2006-2007².

Voortbouwen en vooruitzien

De Vlor verwoordde eerder al zijn waardering voor de algemene inhoudelijke beleidlijnen van de minister, onder meer in zijn advies over de beleidsnota 2004-2009. Voor de meeste thema's waarvoor de minister in zijn beleidsbrief initiatieven aankondigt, vindt de raad het eveneens wenselijk om daarvoor beleidsmaatregelen te nemen³. In verband met de inhoud van die initiatieven beperkt de raad zich in zijn advies tot de grote lijnen en verwijst hij naar uitgebrachte of nog uit te brengen adviezen.

De raad merkt op dat de minister het onderwijs nadrukkelijk in een brede maatschappelijke context plaatst. Steeds sterker verwacht de samenleving dat het onderwijs allerlei maatschappelijke doelstellingen realiseert uit beleidsdomeinen als Welzijn, Verkeer, Cultuur en vooral Werkgelegenheid. Het onderwijs houdt rekening met die verwachtingen en zal dat blijven doen. Maar de Vlor beklemtoont dat onderwijs een eigen dynamiek en opdracht heeft: het

moet jonge mensen leren omgaan met normen en waarden en met cultuurverschillen en het moet bijdragen tot hun integratie in de samenleving. Daarom vraagt de raad de overheid om het evenwicht te bewaken tussen die opvoedende opdracht en maatschappelijke doelstellingen zoals aansluiting op de arbeidsmarkt. Ook de verhouding tussen de sturing vanwege de overheid en het beleidsvoerende vermogen van de school moet in evenwicht zijn.

De minister kondigde talrijke maatregelen en hervormingen af. De raad vindt het belangrijk dat hervormingen grondig overlegd en zorgvuldig voorbereid worden.

1 Beleidsmethoden

1.1 Onderwijsvernieuwing via proeftuinen

De proeftuinen die de minister in het leven riep, zijn bedoeld om op microniveau na te gaan hoe men een concrete onderwijsvernieuwing het best in de praktijk brengt en welke effecten ze heeft, alvorens haar op grote schaal in te voeren. De onderwijsraad vindt het zinvol dat scholen nieuwe pedagogische concepten kunnen uittesten via een tijdelijk project en daarvoor eventueel kunnen afwijken van de bestaande regelgeving.

Opleiding voor opleiders van volwassenen

Dankzij een apart besluit van de Vlaamse Regering kunnen de centra voor volwassenenonderwijs proeftuinen organiseren om de opbouw, de inhoud en het evaluatiemateriaal van de *Opleiding voor Opleiders van Volwassenen* op punt te stellen. De Raad Levenslang en Levensbreed Leren vroeg in zijn advies over dit uitvoeringsbesluit onder meer dat de opleiding voldoende aandacht zou besteden aan de behoeften van specifieke doelgroepen

in opleidingen voor volwassenen, zoals anderstaligen, laaggeletterden of volwassenen met leerproblemen.

De raad vindt het belangrijk dat kandidaat-cursisten vooraf weten dat zij met de Opleiding voor opleiders van volwassenen geen getuigschrift van pedagogische bekwaamheid of diploma van leraar behalen omdat het geen leraren- of GPB-opleiding is.

Tijdelijke projecten DKO

De raad adviseerde ook een besluit van de Vlaamse Regering dat de instellingen voor deeltijds kunstonderwijs (DKO) de mogelijkheid geeft om tijdelijke projecten te organiseren waarmee ze onderwijsvernieuwingen kunnen uittesten⁴. Het besluit voorziet verschillende soorten proeftuinprojecten: organisatorisch vernieuwende, onderwijsvernieuwend en doelgroepspecifiek; al dan niet met extra ondersteuning.

De Raad Levenslang en Levensbreed Leren vindt het goed dat de DKO-instelling zelf kan kiezen voor welke doelgroepen die ondervertegenwoordigd zijn in de instelling, ze doelgroepspecifiek projecten opzet. Maar de definitie van deze projecten mag niet de indruk wekken dat instellingen niet kunnen samenwerken om doelgroepen aan te trekken die nog geen DKO volgen. Ze mag instellingen geen gelegenheid geven om elkaar te beconcurreren met proeftuinprojecten voor doelgroepen die slecht vertegenwoordigd zijn in de eigen instelling, maar sterk vertegenwoordigd in een naburige instelling.

Voorstellen voor organisatorisch vernieuwende projecten keurt de overheid beter niet goed vooraleer de lopende projecten over organisatorische vernieuwing geëvalueerd zijn, vindt de raad.

Voor de beoordeling van de projectaanvragen volstaat één

beoordelingscommissie, maar er moeten wel deskundigen uit de vier studierichtingen van het deeltijds kunstonderwijs in opgenomen zijn.

Evaluatie proeftuinen

De evaluatie van de tijdelijke projecten moet verlopen zoals het decreet op de proeftuinen bepaalt. De raad vraagt de overheid om in het besluit voor alle projecten een evaluatieprocedure uit te werken waarin alle betrokkenen een stem hebben: schoolbesturen of inrichtende machten, pedagogische begeleidingsdiensten en vakorganisaties, maar bijv. ook de cursisten.

De Vlor wenst zijn stem te laten horen bij de evaluatie van de proeftuinen. Hij wenst advies uit te brengen over de beoordeling van deze vernieuwingsmethode en de conclusies die de overheid hieraan verbindt.

1.2 Beleidsvoorbereidend onderzoek

Wetenschappelijk onderzoek is van belang voor onderwijsinnovatie en beleidsvoorbereiding. De overheid wil de volgende vijf jaar concrete aspecten laten onderzoeken van vijf algemene themaclusters: leren en werken, beleidsvoerende vermogen van scholen, loopbanen van leraren, talentontwikkeling en financiering van onderwijs.

Sinds enkele jaren brengt de Vlor op eigen initiatief advies uit over het **onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek** (OBPWO), vóór de besluitvorming over de onderzoeksthema's in de eindfase zit. De vier deelraden bereiden het advies mee voor en doen suggesties voor hun onderwijsniveau⁵. De voorgestelde onderzoeksthema's omvatten beleidsvoorbereidend, evaluatie- en praktijkrelevant onderzoek:

- de relatie tussen beleidsvoerende vermogen, welbe-

⁴ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het deeltijds kunstonderwijs, 26 oktober 2006
⁵ ALGEMENE RAAD, Advies over de themazetting van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek, 15 februari 2007

- vinden en schoolprestaties;
- evaluatie van het participatiedecreet;
- modellen voor de ondersteuning van leertrajecten in het volwassenenonderwijs;
- modellen voor vreemdetalenonderwijs in het basisonderwijs en secundair onderwijs;
- flexibele groeperingsvormen in het basisonderwijs;
- gevolgen van de flexibilisering van het hoger onderwijs;
- de relatie tussen onderwijsvernieuwingen en het beleidsvoerend vermogen van scholen;
- evaluatie-onderzoek naar de meerwaarde van scholengemeenschappen in het basisonderwijs en de plaats van het buitengewoon onderwijs hierin;
- kritische succesfactoren voor afgestudeerden met functiebeperkingen in het lerarenambt.

De Vlor heeft beslist om volgend werkjaar een meer fundamenteel advies uit te brengen over onderwijsonderzoek in het algemeen. Daarvoor zal een werkgroep eerst onderzoeken wat de kennisbehoefte van het onderwijsveld is en aan welk type onderzoek het onderwijsveld behoefte heeft (praktijkgericht, fundamenteel, didactisch, beleidsvoorbereidend...). Op basis daarvan zal een andere werkgroep aanbevelingen doen over de programmatie, publicatie, valorisatie, disseminatie en opvolging van onderwijsonderzoek.

1.3 Samenwerking met andere beleidsdomeinen en -niveaus

De raad vindt de maatschappelijke rol van onderwijs erg belangrijk. Geregeld vraagt hij dat andere maatschappelijke sectoren met de onderwijssector zouden overleggen als zij beleidsplannen ontwikkelen die invloed hebben op het onderwijs (bijv. de opvang van kinderen met ernstig

meervoudige beperkingen, de erkenning van studiebewijzen uit het (volwassenen)onderwijs voor de vestiging als zelfstandige of de regeling van betaald educatief verlof voor aanvullingstrajecten vanuit het HOSP). Als andere beleidsdomeinen of bestuursniveaus onderwijsmaatregelen willen nemen, dan horen zij rekening te houden met de wetmatigheden van onderwijs. Zij kunnen extra middelen ter beschikking stellen voor doelstellingen die zij via transversaal beleid willen realiseren met de hulp van het onderwijs⁶.

In verband met het thema leren en werken hebben de Vlor en de SERV een gezamenlijke brief geschreven aan de onderwijsminister waarin zij wijzen op de gelijkenissen in hun adviezen over de discussienota *Leren en werken*.

Samen met de verantwoordelijken van de administratie Binnenlands Bestuur en met de beleidsverantwoordelijken voor Inburgering heeft de Vlor het afsprakenkader NT2 geëvalueerd en geactualiseerd (zie 9.4). Samen met de Milieu- en Natuurraad (Mineraad) bracht de Vlor een advies uit over educatie voor duurzame ontwikkeling (zie 1.3.2).

1.3.1 Flankerend onderwijsbeleid

De Vlaamse overheid wil lokale besturen in staat stellen om projecten uit te voeren ten voordele van alle leerlingen in de scholen op hun grondgebied en om bepaalde voordelen niet langer te beperken tot het stedelijk onderwijs. Dit flankerend onderwijsbeleid past in een hele evolutie die in het stedenbeleid en ook in andere beleidsdomeinen plaatsheeft.

De Vlor vindt het wenselijk dat steden en gemeenten een flankerend onderwijsbeleid kunnen ontwikkelen dat het GOK-beleid van de Vlaamse overheid aanvult⁷. De raad steunt het voornemen om de gemeentelijke overheid daarvoor juridisch en financieel meer mogelijkheden te geven.

⁶ ALGEMENE RAAD, Advies over de discussienota onderwijs en vorming 2004-2009, 18 november 2004

⁷ ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het flankerend onderwijsbeleid op lokaal niveau, 31 mei 2007

Hij vindt het jammer dat voor de provincies geen middelen voorzien zijn om zo'n complementair beleid te voeren.

Alle partners die een rol spelen in het flankerend onderwijsbeleid, moeten volgens de Vlor van bij het begin betrokken worden bij de uitwerking en de uitvoering van het flankerend onderwijsbeleid van een gemeente. En alle lerenden die in eenzelfde context onderwijs volgen aan instellingen op het grondgebied van een gemeente, moeten gelijke toegang hebben tot de sociale en de andere voordelen. (Bijv. wat DBSO-leerlingen krijgen, moeten ook leerlingen bij SYNTRA krijgen.)

De Vlor vraagt een duidelijke afbakening tussen de rol van de gemeente als inrichter van onderwijs enerzijds en als regisseur van het flankerend onderwijsbeleid anderzijds. Om rolvervaging tegen te gaan, suggereert de Vlor enkele voorwaarden waaraan het lokale bestuur moet voldoen als het wil optreden als regisseur van het flankerend onderwijsbeleid. Hij vindt niet dat gemeenten hiervoor verplicht moeten samenwerken met het LOP.

De bestaande problemen met het systeem van de **sociale voordelen** neemt het ontwerpdecreet niet weg. De Vlor vraagt om de criteria waaraan de schoolbesturen moeten voldoen om aanspraak te kunnen maken op sociale voordelen, in het decreet op te nemen. De behandeling van klachten over deze sociale voordelen kan een bijkomende opdracht worden van de Commissie Zorgvuldig Bestuur, die daarvoor wordt uitgebreid met vertegenwoordigers van de inrichtende machten en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten. De overheid moet onderzoeken hoe ze de meldingsplicht van lokale besturen kan afdwingen. Eens de gelijke financiering van de scholen een feit is, moet de regeling van de sociale voordelen gewijzigd worden in overleg met alle betrokkenen.

De middelen voor flankerend onderwijsbeleid in de dertien

centrumsteden wil de overheid verdelen via een vast en een variabel deel. De Vlor vraagt om voor de verdeling van het variabele deel behalve met het bevolkingsaantal van de steden, ook rekening te houden met de criteria voor kansarmoede uit de indicatoren voor lokaal sociaal beleid en met het aantal leerlingen dat in een bepaalde stad of gemeente naar school gaat.

1.3.2 Educatie voor duurzame ontwikkeling

De Vlor en de Minaraad brachten voor het eerst samen een advies uit. Zij pleiten er voor om de principes van duurzame ontwikkeling aan bod te laten komen in een brede waaier van bestaande educaties in het leerplichtonderwijs⁸.

Het advies over educatie voor duurzame ontwikkeling (EDO) geeft eerst een beeld van wat de internationale gemeenschap bedoelt met de term "duurzame ontwikkeling" en hoe de Verenigde Naties (VN) de principes ervan ingang willen laten vinden via lokale strategieën van de lidstaten. *"Ontwikkeling is 'duurzaam' als ze de huidige generatie in staat stelt om in haar eigen behoeften te voorzien, zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties om hun behoeften te dekken, in het gedrang te brengen".*

Educatie voor duurzame ontwikkeling activeert en versterkt de capaciteit van individuen, groepen, gemeenschappen, organisaties en landen om oordeelkundige keuzes te maken ten voordele van duurzame ontwikkeling. Zij bevordert een mentaliteitswijziging en stelt mensen in staat om onze wereld veiliger, gezonder en welvarender te maken.

De Minaraad en de Vlor vinden dat educatie voor duurzame ontwikkeling thuishoort in het leerplichtonderwijs. Maar het hoeft geen nieuw schoolvak te zijn. Educatie voor duurzame ontwikkeling is een invalshoek voor een brede waaier van educaties. Gezondheidszorg, burgerzin, natuur- en milieu-educatie, enzovoort kunnen aangepakt

Het Kopenhagenproces

De verklaring van Kopenhagen (29 en 30 november 2002) versterkt de Europese samenwerking op het vlak van beroepsgericht onderwijs en vorming. De fundamenten werden gelegd tijdens het Belgische EU-voorzitterschap op de vergadering van de directeurs-generaal beroepsopleiding in oktober 2001 in Brugge.

De vrijwillige samenwerking in het kader van het Kopenhagenproces heeft als doel om gemeenschappelijk vertrouwen, transparantie en erkenning van competenties en kwalificaties te realiseren. De ministers willen zo een basis leggen om de mobiliteit te versterken en de toegang tot levenslang leren te vergemakkelijken.

Op een topconferentie over het beroepsonderwijs (14 december 2004) ondertekenden de onderwijsministers van 32 Europese landen, de Europese sociale partners en de Europese Commissie het 'communiqué van Maastricht'. Dat sluit aan op de Kopenhagenverklaring en vormt een nieuwe stap in het realiseren van de Lissabondoelstellingen voor het beroepsonderwijs.

worden vanuit het perspectief van educatie voor duurzame ontwikkeling. Dwarsverbanden tussen verschillende educaties zijn daarbij essentieel. De vakoverschrijdende eindtermen in het secundair onderwijs bevatten al belangrijke aanzetten daarvoor.

De Minaraad en de Vlor vinden dat er een betere afstemming nodig is tussen de verschillende partners (milieu- en natuurorganisaties, niet-gouvernementele organisaties en overheidsinstellingen) die projecten, informatiecampagnes, educatieve pakketten of cursussen aanbieden aan scholen. Deze afstemming komt een divers aanbod ten goede.

Samenwerking met de onderwijsverstrekkers en hun pedagogische begeleidingsdiensten is eveneens wenselijk. Inhoudelijke deskundigheid en specifieke onderwijsdeskundigheid worden dan gebundeld om materialen en activiteiten te ontwikkelen die goed inspelen op de noden van de scholen. De informatie over het aanbod van de partners moet beter doorstromen naar de scholen. Ook de overheid kan een handje toesteken door te investeren in samenwerkingsverbanden.

1.4 Het Europese en internationale onderwijsbeleid

Het onderwijsbeleid in Vlaanderen voelt onmiskenbaar de invloed van Europese initiatieven. De verschillende processen die de Unie op gang heeft gebracht, groeien de laatste tijd meer en meer naar elkaar.

1.4.1 Kwalificaties herkenbaar maken in Europa

In het kader van het Kopenhagenproces, de verzamelnaam voor Europese beleidsinitiatieven in verband met beroeps-

gerichte opleidingen, werkt de Europese Commissie onder meer aan een Europese kwalificatiestructuur (EQF) en aan een Europees systeem voor credit transfer (ECVET). Met beide systemen probeert men de overzichtelijkheid en de herkenbaarheid van de kwalificaties te bevorderen.

Naar een Europese kwalificatiestructuur (EQF)

Vorig werkjaar adviseerde de Vlor over EQF⁹ tijdens een grootschalige consultatieronde die de Europese Commissie organiseerde over het werkdocument *Naar een Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren*¹⁰. Op 5 september 2006 publiceerde de Europese Commissie een (herwerkt) voorstel van aanbeveling en ook daarover gaf de Vlor advies¹¹.

De Vlaamse Onderwijsraad is een voorstander van een overkoepelende structuur voor alle kwalificaties. De filosofie van kwalificatiestructuren gebaseerd op leerresultaten past in een Angelsaksische benadering van onderwijs. De Vlor vindt de ontwikkeling van zo'n raamwerk nuttig en waardevol op voorwaarde dat het niet leidt tot een beperking van onderwijs- en vormingsprocessen tot het louter functionele. De raad wil dat de brede missie van onderwijs en de specifieke karakteristieken van het Vlaamse onderwijs binnen deze ontwikkelingen gevrijwaard blijven.

Het herwerkte voorstel van aanbeveling bevat positieve elementen die stroken met het Vlor-advies van 24 november 2005, zoals het verdwijnen van de tabel waarin EQF werd gelinkt aan onderwijsniveaus en -sectoren, de aandacht voor het structureel informeren van de burger en duidelijkere definities (met uitzondering van "competentie" dat in het eigenlijke kwalificatieraamwerk verengd wordt tot graden van verantwoordelijkheid en autonomie).

De raad blijft bezorgd over de relatie tussen sectorale (Europese) kwalificaties en de nationale kwalificatiestructuren.

9 ALGEMENE RAAD, Advies over het werkdocument "Naar een Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren", 24 november 2005

10 COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN, Naar een Europees kwalificatiekader voor een leven lang leren; werkdocument voor de medewerkers van de Commissie, Brussel, 8 juli 2005

11 ALGEMENE RAAD, Advies over de herwerkte tekst van EQF, 6 november 2006

De ontwikkeling van Europese sectorale kwalificaties, die direct gekoppeld zijn aan het EQF, zou de ontwikkeling van een *National Qualifications Framework* voor een soort “voldongen feit” kunnen plaatsen. Kwaliteitszorgsystemen die een objectieve en juiste inschaling van kwalificaties garanderen, zijn erg belangrijk. Een kwalificatieraamwerk op Europees niveau kan maar functioneren als lidstaten elkaar kunnen vertrouwen in de waarde die een ‘nationale’ kwalificatie krijgt. De druk om kwalificaties op een hoger niveau in te schalen om de eigen burgers betere kansen te geven op de globale arbeidsmarkt, zou soms groot kunnen zijn.

Het voorstel van EQF-aanbeveling wordt behandeld in het Europees Parlement. Men verwacht de definitieve goedkeuring in het najaar van 2007.

De wenselijkheid van een ECVET-systeem

Zoals voor het EQF vroeg de Europese Commissie aan de EU-lidstaten om een nationale consultatie te organiseren over haar voorstel voor een Europees creditsysteem voor beroepsopleiding en -onderwijs (*European Credit System for Vocational Education and Training – ECVET*)¹². In zijn advies onderschrijft de Vlor de wenselijkheid van ECVET. Hij staat ook achter de algemene principes van het voorstel:

- de transnationale mobiliteit voor beroepsgerichte vorming bevorderen
- leerresultaten uit een bepaalde context in een andere context inpassen binnen één land.

De Vlor is ervan overtuigd dat een dergelijk creditsysteem kan bijdragen tot meer gelijke kansen op een levenslange en levensbrede vorming.

Toch heeft de raad ook bedenkingen. Hij vindt het voorstel nogal vaag, de aandacht voor het niet-formele en informele leren is beperkt en een globaal vormingsconcept

ontbreekt. Wat de technische specificaties betreft, vraagt de Vlor om de relatie met ECTS (European Credit Transfer System) uit te klaren en de bevoegdheden van de onderwijsinstellingen te valoriseren. Hij heeft ook vragen bij de haalbaarheid van de opdeling van alle opleidingen in units. Ten slotte gaat het advies nog in op de implementatievoorwaarden en op het potentieel van ECVET voor mobiliteit.

1.4.2 Doelmatigheid en rechtvaardigheid in onderwijs en vorming

Op verzoek van het Vlaams Parlement heeft de Vlor advies gegeven over de ontwerpconclusies van de Europese Commissie in verband met “doelmatigheid en rechtvaardigheid in de Europese onderwijs- en opleidingsstelsels”. De Vlor vindt het erg zinvol dat de Commissie efficiëntie en rechtvaardigheid met elkaar verbindt als het gaat over financiering en sturing van onderwijs. Hij mist wel concrete voorstellen over hoe de financieringsstelsels gelijke kansen kunnen vergroten¹³.

De mededeling was bestemd voor de Raad van Europese onderwijsministers. Het Comité van de Regio's toetste bij het Vlaams Parlement of het subsidiariteitsbeginsel erin gerespecteerd wordt. De Vlor ziet in de mededeling van de Commissie geen problemen in verband met de verdeling van de bevoegdheden tussen de lidstaten en de Unie. Over de inhoud zet de raad enkele standpunten op een rij.

De Vlor beklemtoont het belang van de pedagogische missie en de autonomie van onderwijs als tegengewicht voor een te eng economisch perspectief waarmee sommige wereldorganisaties naar onderwijs kijken. Men dreigt de complexiteit van de onderwijsrealiteit ook te verbergen als men zich concentreert op die aspecten van onderwijs-systemen die zich vlot laten meten. Benchmarks en indica-

Europees Kwalificatiekader

Het European Qualifications Framework (EQF) is een referentiekader om de waarde van kwalificaties, diploma's en getuigschriften te beoordelen. Het bestaat uit acht competentieniveaus gebaseerd op leerresultaten. Elk referentieniveau wordt beschreven in termen van kennis, vaardigheden en persoonlijke en professionele competenties. Dankzij het EQF kan men regionale, nationale of sectorale kwalificaties met elkaar vergelijken door ze aan zo'n competentieniveau toe te wijzen. Het EQF moet het wederzijdse vertrouwen tussen de verschillende partners in arbeid, onderwijs en opleiding in Europa verhogen en zo bijdragen tot een grotere mobiliteit.

Het ECVET creditsysteem

ECVET sluit aan bij het Europese kwalificatieraamwerk (EQF). Het is een methode om kwalificaties te beschrijven in eenheden ('units') waaraan creditpunten worden toegekend. Het systeem beoogt zo de transfer en accumulatie van leerresultaten (*learning outcomes*) te bevorderen voor personen die van de ene leercontext overstappen naar een andere. ECVET komt op die manier de mobiliteit ten goede, zowel tussen de diverse leeromgevingen/contexten binnen de lidstaten als tussen de EU-lidstaten onderling. Daardoor kan het deelname aan leeractiviteiten stimuleren in het kader van een leven lang leren.

¹² ALGEMENE RAAD, Reactie op de consultatie over de wenselijkheid van een ECVET-systeem, 25 januari 2007

¹³ ALGEMENE RAAD, Advies over de ontwerpconclusies van de Raad over doelmatigheid en rechtvaardigheid in onderwijs en vorming, 9 november 2006

Bologna

Aan de basis van het Bolognaproces ligt de Sorbonne-verklaring van 25 mei 1998. Een initiatief van Europese universiteiten om een *Europese hogeronderwijsruimte* uit te bouwen. In 1999 ondertekenden 31 ministers van onderwijs dan de Bolognaverklaring. Dit proces overstijgt de Europese Unie. Inmiddels hebben 46 landen zich aangesloten waaronder talrijke landen van buiten de EU. Om de twee jaar heeft een opvolgingsconferentie plaats. Dat gebeurde al in Praag (2001), Berlijn (2003), Bergen (2005) en Londen (2007). De volgende ministeriële conferentie in 2009 vindt plaats in Leuven en Louvain-La-Neuve. De Benelux zal het secretariaat verzorgen.

toren werken dat in de hand.

De raad waardeert dat de Commissie oog heeft voor de effectiviteit op lange termijn van investeringen om kleuters vroeg en regelmatig naar school te laten gaan. Hij vraagt om evaluatieonderzoek in het concept van onderwijsvernieuwingen te integreren. Met meer statistische data en analyse kan het beleid beter onderbouwd worden. Dat zal de effectiviteit bevorderen.

Voldoende autonomie om beleid te voeren, in combinatie met goede systemen om de besteding van de overheidsmiddelen te verantwoorden, zijn belangrijk voor doelmatigheid en rechtvaardigheid. Daarbij moet rekening gehouden worden met de context van de school en met gelijke kansen.

Een betere financiering van het hoger onderwijs hoort gekoppeld te worden aan een diversiteits- of doelgroepenbeleid. De hogere inschrijvingsgelden waar de Commissie voor pleit, liggen moeilijk in de Vlor. Het eng beroepsgerichte perspectief waarmee de Commissie levenslang leren benadert, wijst de raad af. Hij vindt levensbreed leren en de positieve invloed ervan voor de persoonlijke ontwikkeling zeer belangrijk.

1.4.3 Internationale ontwikkelingen in het hoger onderwijs

De werkgroep Internationale Tendensen Hogeronderwijsbeleid van de Raad Hoger Onderwijs volgt het Bolognaproces. De tweejaarlijkse opvolgingsconferentie van de ministers verantwoordelijk voor hoger onderwijs in de 46 deelnemende landen, had dit jaar plaats in Londen op 17 en 18 mei 2007.

Het Londencommuniqué

Tijdens de opvolgingsconferenties maken de deelnemers een stand van zaken op van het Bolognaproces en formuleren ze toekomstige actiepunten voor de ontwikkeling van een Europese hogeronderwijsruimte tegen 2010. De conclusies van de ministers worden traditiegetrouw vastgelegd in een communiqué.

De Raad Hoger Onderwijs formuleert in zijn advies over het Londencommuniqué bemerkingsen die de overheid kan meenemen bij de voorbereiding van de opvolgingsconferentie in 2009¹⁴. Zo vindt de raad de tekst te vaag om een goede implementatie in alle landen te kunnen bekomen. De sociale dimensie moet nog sterker benadrukt worden. Op dat vlak blijft de tekst hangen bij "onderzoek" terwijl voor andere punten wel meer concrete voorstellen worden gedaan. Het valt de raad op dat de onderwijsministers geen stelling meer innemen over de *short-cycle-opleidingen*. Nochtans zal het debat over de positie van deze opleidingen gevoerd moeten worden (zie 3.1.6).

Het is goed dat mobiliteit centraal blijft staan in het Bologna-voortgangsproces. Voor de Vlor is niet enkel geografische mobiliteit belangrijk, maar ook sociale mobiliteit. Hij vraagt om oplossingen te bedenken voor de belemmeringen (financiën, mentaliteit) en instrumenten te ontwikkelen om de vooruitgang in de sociale dimensie te meten. De raad haalt dit ook expliciet aan als aandachtspunt voor Vlaanderen en herhaalt zijn vraag om de studiefinanciering nauwer te laten aansluiten bij de reële studiekost.

Er is ook afstemming of integratie nodig tussen EQF en het Bolognaproces zodat er geen twee verschillende kwalificatiestructuren en creditsystemen naast elkaar bestaan.

De NVAO

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) beoordeelt de kwaliteit van de opleidingen in het hoger onderwijs in Nederland en Vlaanderen en verleent een keurmerk (accreditatie) als kwaliteitsgarantie. De organisatie, gevestigd in Den Haag, werkt onafhankelijk en probeert ook het kwaliteitsbewustzijn binnen het hoger onderwijs te vergroten en de positie van het hoger onderwijs in nationaal en internationaal perspectief te verbeteren. (www.nvao.net)

Specificaties van academische graden

De Raad Hoger Onderwijs heeft de minister geadviseerd om op korte termijn aan alle academische graden van bachelor en master één van de volgende Engelstalige specificaties toe te voegen: *of Arts, of Science, of Laws en of (Veterinary) Medecine*. Deze heldere en eenvormige regeling maakt Vlaamse diploma's herkenbaarder in een internationale context¹⁵. De specificaties kunnen, volgens de raad, gebruikt worden van zodra een opleiding een overgangsaccreditatie heeft, zodat ze gelijktijdig ingevoerd worden. De overheid moet in een lijst vastleggen welke specificatie bij een opleiding hoort. Tot slot doet de raad suggesties voor een uniforme schrijfwijze.

Het debat over toevoegingen aan academische titels, zoals gebruikelijk in de Angelsaksische wereld, was in Nederland al een tijdje aan de gang. Een speciale commissie (Abrahamsen) bracht daarover een rapport uit ter voorbereiding van een voorstel van wet. Omdat Vlaanderen en Nederland samenwerken in de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) onderzocht de Vlor of een aanpassing wenselijk is. Eenvormigheid blijkt in het buitenland slechts schijn te zijn. Verschillende landen hanteren verschillende termen en vaak kunnen de instellingen (niet altijd beperkt tot universiteiten) vrij kiezen welke specificatie ze aan een opleiding toekennen. Nederland, Duitsland en Frankrijk worstelen nog met de benamingen van hun graden en het Verenigd Koninkrijk heeft geen eenvormig systeem. Daarom vindt de raad het niet mogelijk om de specificaties in Vlaanderen op de buurlanden af te stemmen.

1.4.4 “It’s never too late to learn”

De Raad Levenslang en Levensbreed Leren formuleerde reflecties op het ontwerp van het Europese actieplan *Adult*

*Learning: it's never too late to learn*¹⁶. Hij is tevreden dat de Europese Commissie daarin expliciet inzoomt op de “volwasseneneducatie” binnen levenslang leren, maar mist de samenhang met andere beleidslijnen (Kopenhagen-proces, Lissabonstrategie) en het verband met het Grundtvig-programma dat nochtans speciaal voor volwassenen is bedoeld. De Commissie zou het actieplan beter ook kaderen in een globale beleidsvisie op loopbaanontwikkeling en emancipatie in een veranderende maatschappij en arbeidsmarkt, met een doelgroepenbeleid als uitgangspunt.

De raad waardeert dat volwasseneneducatie volgens het actieplan een “recht” moet zijn. De lidstaten moeten er mee voor helpen zorgen dat volwassenen dat recht daadwerkelijk uitoefenen als een instrument in hun levensloopbaanontwikkeling. De lerenden horen ook een stem in het beleid te hebben. Acties voor de competentieontwikkeling van volwassenen moeten eveneens gericht zijn op het personeel in de volwasseneneducatie.

2 Gelijke kansen als centrale doelstelling

2.1 Toelatingsbeleid

Onderwijsdecreet XVII van 22 juni 2007 verandert de inschrijvingsprocedure voor leerlingen met een inschrijvingsverslag voor het buitengewoon onderwijs die zich inschrijven in een gewone basis- of secundaire school. Voortaan schrijft de school hen in onder “ontbindende voorwaarde”. Dat betekent dat de leerling al naar zijn nieuwe school gaat terwijl die onderzoekt of ze hem of haar goed kan opvangen. Als de school tot de conclusie komt dat haar draagkracht tekortschiet, dan wordt de inschrijving ‘ont-

¹⁵ RAAD HOGER ONDERWIJS, Advies over de specificaties van graden in het Vlaamse hoger onderwijs, 12 december 2006

¹⁶ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Reflecties van de Raad Levenslang en Levensbreed Leren bij het ontwerp van Europees Actieplan 2007 *Adult learning: it's never too late to learn*, einddocument 004 van 22 mei 2007

Engagementsverklaring voor leerplicht-onderwijs

Op 23 februari 2003 ondertekenden de organisaties vertegenwoordigd in de Vlaamse Onderwijsraad, de onderwijsminister en sociale organisaties die de doelgroepen vertegenwoordigden, een engagementsverklaring met als titel "Diversiteit als meerwaarde". De verklaring sluit aan bij de thematiek van het GOK-beleid dat toen pas van start was gegaan. De organisaties spraken af om zich elk vanuit hun eigen verantwoordelijkheid in te zetten voor vier streefdoelen:

- 1 de dualisering in de maatschappij tegengaan en zo bijdragen tot meer sociale cohesie;
- 2 streven naar een maatschappij met meer verdraagzaamheid, openheid en respect ten aanzien van diversiteit;
- 3 streven naar een onderwijs zonder discriminatie, uitsluiting, segregatie en racisme;
- 4 streven naar optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle leerlingen, in alle Vlaamse scholen en vestigingsplaatsen.

De verklaring bevatte verder afspraken en voornemens om die doelen te bereiken. De Vlaamse Onderwijsraad coördineert nog steeds de uitvoering van de engagementsverklaring.

bonden'. In zijn advies vraagt de Vlor om de 'opschortende voorwaarde' te behouden, maar gewone scholen wel een maximumperiode op te leggen om zich over haar draagkracht uit te spreken¹⁷. Leerlingen zijn dan ingeschreven maar blijven op hun 'oude school' tot de nieuwe school beslist dat ze de draagkracht heeft om hen definitief in te schrijven. De ontbindende voorwaarde vindt de Vlor enkel nodig voor die gevallen waarin de leerling niet meer terecht kan in zijn vroegere school of er geen vroegere school is omdat het kind bijvoorbeeld voor het eerst naar een basis- of secundaire school gaat.

In hetzelfde advies over OD XVII schaart de raad zich achter het voorstel om ook kinderen en jongeren die als asielzoeker in het wachtregister zijn ingeschreven, te beschouwen als leerplichtig. De minister dicht daarmee een hiaat in de wet op de leerplicht die stelt dat alleen kinderen en jongeren met een vreemde nationaliteit die in het bevolkingsregister of in het vreemdelingenregister ingeschreven zijn, leerplichtig zijn. De Vlaamse Onderwijsraad vindt net als de overheid, dat leerplicht moet geïnterpreteerd worden als "leerrecht". Ook kinderen en jongeren die asiel zoeken hebben recht op onderwijs.

2.2 Evaluatie LOP-werking

Het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) van het Vlaamse Ministerie van Onderwijs en Vorming evalueerde dit schooljaar de werking van de lokale overlegplatforms gelijke onderwijskansen (LOP's) in de periode 2004-2006. De overheid koppelde aan deze evaluatie een reeks beleidsintenties om de werking van de lokale overlegplatforms te verbeteren. De Vlor organiseerde in mei een vormings sessie voor de begeleiders diversiteit over deze evaluatie en bracht op eigen initiatief een advies uit waarin de conclusies van de begeleiders diversiteit zijn verwerkt¹⁸. De

begeleiders diversiteit werken bij de onderwijspartners die de engagementsverklaring hebben ondertekend.

In zijn advies over de evaluatie van de werking van de lokale overlegplatforms gelijke onderwijskansen vraagt de Vlor om de begeleiders diversiteit en de onderwijsraad zelf sterker te betrekken bij de LOP-werking van het departement Onderwijs en Vorming. Om de betrokkenheid bij de werking van de LOP's te verhogen vraagt de Vlor bijvoorbeeld dat een vertegenwoordiger de overlegvergaderingen kan bijwonen op het departement Onderwijs en Vorming. Hij wenst betrokken te worden bij de bijsturing en herschikking van de werkingsgebieden van de LOP's.

De begeleiders diversiteit zouden betrokken moeten worden bij de ontwikkeling van het stramien voor het lokaal beleidsplan gelijke onderwijskansen en de voortgangsrapportage. Zij vragen inzage in de planning van de verschillende LOP's en de voortgangsrapportage daarover. Ze zouden de kans moeten hebben om op basis van gelijkwaardigheid deel te nemen aan toekomstige evaluaties. Die evaluaties verlopen in de toekomst best volgens een duidelijke procedure die vooraf bekendgemaakt wordt.

De Vlor vraagt transparante informatie en informatie-uitwisseling over de taken, de richtlijnen en de opdrachten van de begeleiders diversiteit en de deskundigen. Hij wenst ook systematische feedback over de planning, het voortgangsrapport en het werkingsverslag van de begeleiders diversiteit en van de coördinatie op de Vlor. Hij zou graag samen met de overheid een visie ontwikkelen over de wijze waarop de participatie bij de LOP's vorm kan krijgen.

Sensibilisering, begeleiding en ondersteuning zijn noodzakelijk voor een volgehouden participatie van de vertegenwoordigers van de verschillende partners in het LOP. Maar ook meer materiële vormen van ondersteuning voor die vertegenwoordigers acht de Vlor nodig, zoals een ver-

¹⁷ ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XVII, 15 februari 2007

¹⁸ ALGEMENE RAAD, Advies op eigen initiatief over de evaluatie van de werking van de lokale overlegplatforms gelijke onderwijskansen, 28 juni 2007

plaatsingsvergoeding voor de vrijwillige vertegenwoordigers.

De raad vraagt om een algemene en actuele LOP-web-site te ontwikkelen met informatie over de werking van alle LOP's en waarop per LOP een duidelijk overzicht staat van welke scholen 'vol' verklaard zijn. Een centrale elektronische registratie van inschrijvingen en weigeringen is wenselijk om dubbele inschrijvingen te voorkomen. Totdat een dergelijk registratiesysteem ingevoerd is, vraagt de Vlor dat het voorkomen van dubbele inschrijvingen in afwachting behouden blijft als decretale opdracht voor de LOP's.

Voor de voorzitters van de LOP's, de deskundigen en de begeleiders diversiteit organiseerde de raad op 30 maart 2007 een gezamenlijke vormingsdag over lokaal onderwijsbeleid en goede praktijkvoorbeelden¹⁹.

2.3 Samenwerking met het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding

Half september 2006 belegden de Vlor en het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding een gezamenlijke persconferentie bij de ondertekening van hun samenwerkingsakkoord over de behandeling van klachten over racisme en discriminatie in het onderwijs die geen verband houden met het toelatingsbeleid²⁰.

Het Centrum zal individuele leden van de commissie Toelatingsbeleid van de Vlor informatie, advies en ondersteuning kunnen vragen wanneer het bij een klacht probeert te bemiddelen. De behandeling van de klacht blijft in handen van het Centrum. Enkel de leden van de commissie Toelatingsbeleid die de meeste voeling hebben met de partijen die bij het conflict betrokken zijn, zullen bijstand verlenen. Het is de bedoeling dat hun deskundigheid, terreinkennis

en vaardigheden de mogelijkheden vergroten om tot een optimale en positieve oplossing te komen. Respect voor de privacy staat expliciet in de overeenkomst. Het voorbije jaar heeft het Centrum een tweetal keer een beroep gedaan op leden van de commissie Toelatingsbeleid.

2.4 Ondersteuningsbeleid

Het schooljaar 2006-2007 was het tweede jaar van de tweede GOK-cyclus. De tussentijdse zelfevaluatie stond daarin centraal. De bestaande tekst *Aanzetten tot zelfevaluatie binnen gelijke onderwijskansen*²¹ werd aangepast op basis van de bevindingen van de onderwijsinspectie (o.m. in *Onderwijsspiegel*), wetenschappelijk onderzoek (o.m. door prof. Peter Van Petegem) en van de begeleiders zelf. De nieuwe versies (voor basis- en secundair onderwijs) werden op 16 november 2006 gepresenteerd op een studiedag voor de begeleiders van het ondersteuningsbeleid.

Vanuit de Vlor krijgen deze begeleiders mogelijkheden om met elkaar, en bijgestaan door medewerkers van het Steunpunt GOK, in werkgroepen aan hun professionalisering te werken. Deze professionalisering heeft te maken met de inhoud van het GOK-beleid en met de wijze waarop begeleiders scholen kunnen ondersteunen in hun GOK-beleid. Daarbij gaan zij uit van het beleidsvoerend vermogen van de scholen zelf.

De werkgroep Leerlingen- en Ouderparticipatie brengt begeleiders en vertegenwoordigers uit het welzijnsveld samen, fungeert als klankbordgroep voor de projecten 'De Katrol'²² en 'roms'²³ en stond in voor de jaarlijkse 'ontmoetingsdag'. De werkgroep CLB organiseerde een studiedag over taalvaardigheidsonderwijs in het basisonderwijs. Het aanbod voor de werkgroepen OVB-blo en OVB-buso werd uitgebreid van alleen taalvaardigheidsonderwijs naar

¹⁹ Bijlage 5 bevat een volledig overzicht van alle activiteiten, vormingsdagen, studiesessies, enz.

²⁰ De klachten in verband met het toelatingsbeleid van het GOK-decreet worden behandeld door de Commissie Leerlingenrechten van de Vlaamse overheid.

²¹ Steunpunt GOK en Vlaamse Onderwijsraad (werkgroep Zelfevaluatie), *Aanzetten tot zelfevaluatie binnen gelijke onderwijskansen*, Brussel, 16 november 2006

²² 'De Katrol' is een project waarbij studenten van Hogeschool West-Vlaanderen in Oostende worden ingeschakeld om studieondersteuning te geven aan lagereschoolkinderen van kansarme gezinnen.

²³ 'Romleerlingen in Leuvense basisscholen' is een project van de stedelijke integratiedienst van Leuven, in samenwerking met drie basisscholen in de regio Leuven. De hoofddoelstelling is de Romleerlingen te laten doorstromen naar het secundair onderwijs.

Engagementsverklaring in hoger onderwijs

De plechtige ondertekening van *Diversiteit als meerwaarde, engagementsverklaring van het Vlaamse hoger onderwijs* vond plaats op 31 mei 2005. Onderwijsminister Frank Vandenbroucke en vertegenwoordigers van VLIR (universiteiten), VLHORA en VVKHO (hogescholen), verenigingen van kansarmen en allochtonen, personeelsorganisaties, sociale organisaties, studentenvertegenwoordigers en de Vlaamse Onderwijsraad beloofden te zullen samenwerken aan een veelzijdig diversiteitsbeleid. Voor alle kansengroepen moet dat uitmonden in meer gelijke kansen in en door het hoger onderwijs. De Vlor organiseerde het voorbereidend overleg en zal de partners regelmatig de kans geven om ervaringen uit te wisselen. Een jaar na de plechtige ondertekening hadden alle Vlaamse hogescholen en universiteiten de verklaring ook afzonderlijk onderschreven.

alle GOK-thema's. De werkgroep Breed Evalueren werkte mee aan de visietekst van het Steunpunt GOK over 'breed evalueren'. Daarnaast organiseerde de Vlor, samen met het Steunpunt GOK, voor alle begeleiders vormings- en studiedagen over de verschillende GOK-thema's²⁴.

De werksessies onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers brengen deskundige leerkrachten en veldwerkers samen. Ze vormen het klankbord voor de ontwikkelingen en materialen van het Steunpunt GOK.

Overlegforum NT2

De Vlor biedt aan de Sectie NT2 Volwassenen van het Steunpunt GOK, de pedagogische begeleiders van het volwassenenonderwijs en het Vlaams Ondersteuningscentrum voor Basiseducatie (VOCB) een forum voor informatie-uitwisseling en overleg.

2.5 Diversiteit in het hoger onderwijs

De Vlor heeft bij de Raad Hoger Onderwijs een commissie Diversiteit opgericht. Zij moet onder meer de partners die de engagementsverklaring *Diversiteit als meerwaarde* hebben ondertekend, de kans geven ervaringen uit te wisselen. De commissie organiseerde op 7 juni 2007 een workshop over *diversiteitsplannen*. Zij vroeg bij alle instellingen diversiteitsplannen op en maakte daar een analyse van. De workshop was bedoeld als feedback en "diversiteitsplatform". Tijdens de workshop stelden drie instellingen hun diversiteitsplan voor, gevolgd door een discussieronde. De commissie gaf haar eigen visie op diversiteitsplannen en presenteerde een cyclus voor acties om diversiteit te verhogen. De cyclus is geïnspireerd op de GOK-cyclus van het leerplichtonderwijs. Er waren 48 deelnemers.

De commissie Studeren met een Functiebeperking heeft

dit werkjaar onder meer twee adviezen voorbereid over de registratie van studenten met functiebeperkingen in het hoger onderwijs (zie 4.6).

2.6 Armoede uitbannen

Omgaan met armoede behoort tot de opdracht van elke school, vindt de Vlor. De inspanningen moeten vooral de sociale integratie bevorderen en schoolmoeheid en ongekwalificeerde uitstroom helpen voorkomen. De onderwijsraad formuleert dit standpunt in zijn advies over het verslag *Armoede uitbannen*²⁵. Een armoedebeleid in de school is geen opdracht voor nog eens andere specialisten, vindt de Vlor. Dat werpt alleen bijkomende drempels op voor mensen die in armoede leven. Het hele schoolteam zou de nodige vaardigheden moeten verwerven om armoede te herkennen en om kinderen die in armoede leven optimale ontwikkelingskansen te bieden. Bij veel onderwijsmensen ontbreekt echter een goed zicht op de cirkel van armoede.

De beperkte scholingsgraad van mensen uit de lagere sociale klassen belemmert vaak hun arbeidsloopbaan en vergroot het risico op sociale uitsluiting op andere vlakken. Veelal missen ze bijvoorbeeld ook de vaardigheden om goede contacten te onderhouden met de school van hun kinderen. Zowel de school als de doelgroep kunnen ondersteuning gebruiken om de kloof te helpen dichten. Goed onderwijs kan een hefboom zijn om mensen uit de armoede te tillen. Op die manier is het ook een middel tegen de dualisering in de samenleving. De raad gelooft dat preventie en remediëring van leerachterstanden daarvoor erg belangrijk zijn.

²⁴ Bijlage 5 bevat een gedetailleerd overzicht van deze activiteiten

²⁵ ALGEMENE RAAD, Advies over het verslag 'Armoede uitbannen, een bijdrage aan politiek debat en politieke actie', 26 oktober 2006. Het bewuste rapport 'Armoede uitbannen' heeft het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding uitgebracht naar aanleiding van 10 jaar Algemeen Verslag over de Armoede.

3 Vier hoofdassen van het onderwijsbeleid

3.1 Aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt verbeteren

Een goede afstemming tussen de onderwijssector en de arbeidsmarkt is een hoofdthema van het Vlaamse en Europese onderwijsbeleid. De Vlor ziet daarin kansen om het onderwijs verder te verbeteren en te versterken. Onder meer in de Koepelcommissie overleggen onderwijs en de economische sectoren met elkaar over een betere aansluiting. De Koepelcommissie volgt de ontwikkelingen op het vlak van de Vlaamse kwalificatie- en opleidingsstructuur, EQF, de Vlaamse competentieagenda, enz. Zij coördineert ook de werking van de sectorcommissies. Daarin overleggen vertegenwoordigers van onderwijs en de economische sectoren. De sectorcommissies zijn sterk betrokken bij de voorbereiding van adviezen over de inhoudelijke en structurele vormgeving van modulaire opleidingen in het volwassenenonderwijs (zie 9.2) en van het studieaanbod in het secundair onderwijs. Bij het opstellen van opleidingsprofielen wordt systematisch gekeken naar de beroepsprofielen van de betrokken sectoren. In beroepsprofielen maken de sociale partners van een sector duidelijk welke kennis en vaardigheden nodig zijn om een bepaald beroep uit te oefenen. Wie aangeworven wordt na een opleiding die is afgestemd op het beroepsprofiel, kan in principe meteen aan de slag.

In verband met samenwerkingsmodellen, zoals de RTC's en de sectorconvenants, vindt de Vlor dat onderwijs als een gelijke partner moet kunnen deelnemen aan het overleg met de overheid en de sociaal-economische sectoren. Specifieke doelgroepen en het bijhorend onderwijsaan-

bod (secundair, DBSO, OSP) moeten voldoende aandacht krijgen. De onderwijsraad onderstreept in dit debat ook altijd dat men de algemeen vormende taak van het onderwijs niet mag opgeven ten gunste van zuiver economische belangen. De oprichting van een RTC-Vlaanderen mag volgens de raad niet leiden tot een centraliserende top-downwerking, en evenmin ten koste gaan van middelen van de regionale technologische centra²⁶.

3.1.1 Vlaamse kwalificatiestructuur

De Vlaamse Onderwijsraad vindt de ontwikkeling van een kwalificatiestructuur wenselijk omdat zo'n raamwerk verhelderend kan zijn voor de onderwijswereld en de bredere samenleving, de arbeidsmarkt voorop. In oktober 2006 presenteerde de minister in een discussienota zijn concept van een Vlaamse kwalificatiestructuur²⁷.

De Vlor beschouwt zijn advies op die nota als een eerste, voorlopige bundeling van standpunten²⁸. Het concept is immers nog abstract en de onderwijspartners zouden hun technische en praktische bagage over dit thema graag nog verruimen met buitenlandse inzichten en ervaringen, en via experimenten met de beschrijving van kwalificaties en de ontwikkeling van de tussenniveaus van een kwalificatiestructuur.

Een Vlaamse kwalificatiestructuur kan volgens de Vlor een uitstekend communicatie-instrument zijn voor betere afstemming:

- tussen onderwijssectoren onderling en met andere opleidingsverstrekkers;
- tussen de verwachtingen van belangrijke maatschappelijke actoren, zoals de arbeidsmarkt en onderwijs & opleiding;
- met het oog op (inter)nationale mobiliteit.

De Vlor verwacht dat de kwalificatiestructuur een meer-

²⁶ ALGEMENE RAAD, Advies over de beleidsbrief Onderwijs en Vorming 2006-2007, 23 november 2006

²⁷ FRANK VANDENBROUCKE, discussienota Kwalificaties en competenties. De Vlaamse kwalificatiestructuur, een eenduidige ordening van kwalificaties, Brussel, 12 oktober 2006

²⁸ ALGEMENE RAAD, Advies over de discussienota over de Vlaamse kwalificatiestructuur, 23 november 2006

waarde biedt voor:

- de lerende/werknemer (valoriseren van levenslang leren, studie- en loopbaanbegeleiding);
- de maatschappij (inzetbaarheidsvereisten, sociale en maatschappelijke inclusie);
- de onderwijskunde en de onderwijsorganisatie (focussen op leerresultaten).

Maar tegenover de meerwaarde van een kwalificatiestructuur moet wel voldoende ruimte staan voor de (ped)agogische missie van het onderwijs. De Vlor kan nog niet voldoende inschatten of de voorstellen op dat vlak aanvaardbaar zijn omdat de discussienota uiterst beknopt is over de opleidingenstructuur en haar relatie met de kwalificatiestructuur. Want beide moeten ontwikkeld worden vanuit een partnership tussen onderwijsgeledingen, opleidingenverstrekkers en maatschappelijke actoren. Het implementatiepad dat de discussienota vooropstelt acht de Vlor moeilijk haalbaar.

Proefproject textiel kwalificatiestructuur

Het departement Onderwijs en Vorming lanceerde na de voorstelling van de discussienota een projectoproep om een aantal van de voorgestelde concepten uit te testen in 'oefeningen voor de Vlaamse kwalificatiestructuur'. Een Vlor-werkgroep heeft zo'n proefproject uitgewerkt. In zijn eindrapport aan het departement beschrijft deze werkgroep Textiel de competenties die vervat zitten in de kwalificaties van de cluster "weven". Het rapport vermeldt verder de criteria om de kwalificaties af te bakenen, de onderlinge samenhang van de kwalificaties en de niveaudecriptoren om ze te wegen en in te schalen op een bepaald kwalificatieniveau. Het rapport besluit met suggesties voor een overkoepelende kwalificatiedatabank.

3.1.2 Competentieagenda

De *Competentieagenda 2010* is een onderdeel van het meerbanenplan van de Vlaamse regering. Deze visietekst beschrijft welke competenties belangrijk zijn om een leven lang breed inzetbaar te blijven. Hij beschrijft ook welke competentieontwikkeling overheid en sociale partners moeten realiseren voor de economische toekomst. De overheid verwacht dat het onderwijs en de organisaties en bedrijven op de arbeidsmarkt die competenties ontwikkelen die belangrijk zijn voor een hogere arbeidsgraad.

De Vlor is gewonnen voor een brede omschrijving van wat competenties zijn. Zo'n breed competentiebegrrip sluit aan bij de vormende missie van het onderwijs, dat ook creativiteit, kritische zin, normen en waarden, diversiteit, persoonlijkheidsvorming, enz. nastreeft²⁹. Hij vindt het jammer dat de competentieagenda het competentiebegrrip gaandeweg verengt tot inzetbaarheid op de arbeidsmarkt.

In samenwerking met de economische sectoren kan het onderwijs op verschillende manieren meehelpen om de doelstellingen van de competentieagenda te vervullen. Ten eerste kan het onderwijs werken aan keuzebegeleiding en loopbaancompetentie; het kan mensen leren hoe ze hun levensloopbaan zelf kunnen sturen. De Vlor huldigt in verband met loopbaanbegeleiding een alomvattend – holistisch – standpunt. Een individu kan keuzes maken in functie van werkgelegenheid, maar ook van maatschappelijk engagement, persoonlijke ontwikkeling, zorg of andere rollen die men in de samenleving wil opnemen.

Ten tweede kan het onderwijs inspanningen leveren opdat meer mensen de opleiding die ze volgen met een kwalificatie beëindigen. Dat zal het algemene kwalificatieniveau verhogen. Men moet daarvoor de ongekwalificeerde uitstroom in het secundair onderwijs terugdringen en de slaagkansen van studenten in het hoger onderwijs verhogen. Een hoger

beroepsonderwijs en betere aanvullingstrajecten naar het hoger onderwijs kunnen het kwalificatieniveau van de middengeschoolden verhogen.

Ten derde is een coherent stimuleringsbeleid voor levenslang leren op alle beleidsniveaus nodig. De maatregelen van de diverse beleidsdomeinen of -niveaus mogen elkaar niet dwarsbomen. De Vlor haalt het betaald educatief verlof aan als voorbeeld.

Om bovenstaande initiatieven te realiseren is een partnerschap tussen onderwijs en de economische sectoren onmisbaar. De intense samenwerking moet een win-winsituatie voor beide opleveren. Onderwijs en de economische sectoren kunnen samen de competenties van lerenden formuleren vanuit de toekomstige arbeidssituatie. Ondernemingen, overheid en andere werkgevers moeten hun verantwoordelijkheid opnemen zodat onderwijs beter kan inspelen op levensechte contexten. In de loopbaan van leraren moet een cultuur van levenslang leren groeien.

3.1.3 Werkplekieren

In zijn beleidsbrief 2006-2007 maakt de minister zijn intentie bekend om werkplekieren te ontwikkelen tot een methodiek die systematisch gebruikt kan worden in het secundair, het hoger en het volwassenenonderwijs. De Vlor definieert werkplekieren als *een actief en constructief leerproces dat steunt op ervaring en plaatsvindt in een echte arbeidssituatie met de werkelijke problemen uit de (toekomstige) arbeidspraktijk als leerobject*³⁰. Werkplekieren is niet nieuw, maar heette vroeger anders. De aandacht ervoor is sterk gestegen omdat men het competentieniveau van arbeidskrachten efficiënter wil afstemmen op de omstandigheden en verwachtingen van de arbeidsmarkt. Daardoor groeit de behoefte om de onderwijs- en opleidingsprogramma's levensechter te maken.

Op basis van de definitie onderscheidt het advies twee leerwegen in werkplekieren:

- competenties die men in een theoretische of praktische opleiding verwerft, worden toegepast en verder verkend in een arbeidssituatie (bijv. stage);
- competenties die men verwerft in een arbeidssituatie, gaat men in een formele opleiding theoretisch of praktisch verwerken en breder opentrekken (bijv. alternerend leren en werken).

Werkplekieren is volgens de Vlor een instrument dat toegepast kan worden in een waaier van leersituaties, gaande van een reële arbeidsplek tot realistische omstandigheden. Want iemand kan noodzakelijke competenties ook verwerven in afgeleide vormen zoals miniondernemingen, virtuele oefenfirma's, opleidingsexterne initiatieven, enz. waar men (leer)situaties schept in een realistische omgeving. De Vlor behandelt in het advies veel vormen en toepassingsmogelijkheden van werkplekieren (bijv. ook simulaties, voortrajecten, praktijkgerichte vormingen, praktijklessen in bedrijven, gastsprekers, deelnemen aan externe initiatieven, enz.). Hij bespreekt de randvoorwaarden en mogelijke valkuilen van werkplekieren in het onderwijs en de opleidingssector en sluit af met aanbevelingen. Cruciaal is dat men oog heeft voor de specificiteit van de studierichting of opleiding en voor het onderwijs- en opleidingsniveau.

3.1.4 Leren en werken

Discussienota

In zijn discussienota Leren en werken zette de minister uiteen hoe hij de combinatie van deeltijds leren en werken in de toekomst wil organiseren en verbeteren. Hij kent aan deze vorm van leren een dubbel maatschappelijk doel toe: (1) het opleidingsgedeelte en arbeidsmarktdeelname

Opleidingskaarten en kwalificatiegetuigschriften DBSO

Leerlingen die slagen in een opleiding in het deeltijds beroepssecundair onderwijs behalen een kwalificatiegetuigschrift. De centra kunnen nieuwe opleidingen voorstellen door de benaming van het nieuwe kwalificatiegetuigschrift te laten erkennen door de overheid. De Vlor brengt advies uit over die voorstellen van nieuwe benamingen die kunnen voorkomen op de lijst van kwalificatiegetuigschriften die het deeltijds beroepssecundair onderwijs kan uitreiken. De ministeriële omzendbrief SO 66 bepaalt dat de Vlor ook de opleidingskaarten opstelt van de DBSO-opleidingen. Die kaarten beschrijven in grote lijnen de inhoud van de opleiding. Nog niet voor alle kwalificatiebenamingen zijn er kaarten, maar als er een kaart is, dan moet een centrum DBSO deze kaart als norm nemen voor de opleiding.

afwisselen en op elkaar afstemmen, (2) opvang voorzien voor jongeren met problemen.

De Raad Secundair Onderwijs onderschrijft het tweevoudige doel maar vindt dat er in 'leren en werken' ook initiatieven nodig zijn die de integratie in de maatschappij bevorderen; onder meer via de deelname aan de arbeidsmarkt³¹.

Het principe dat 'leren en werken' een voltijds engagement vraagt van de leerling, heeft de raad eerder al zelf voorgesteld in zijn advies over de toekomst van het DBSO. Maar hij vraagt zich wel af of de praktische vertaling uit de discussienota haalbaar en afdwingbaar zal zijn. De nota is een verkennende stap op weg naar een decreet over 'leren en werken', wat voor de Vlor betekent dat sommige standpunten nog verder kunnen rijpen, zoals over de inschrijving van potentiële leerlingen in deeltijdse leersystemen, de intake en oriëntering of de regionale platformen die de minister voorstelt. Komen eveneens aan bod in het advies: de rol van het CLB bij de intakefase, de procesmatige aanpak van trajectbegeleiding, welke organisaties opleidingen organiseren in 'leren en werken' en hun aanbod, de mogelijke statuten van jongeren in een deeltijds leersysteem.

Getuigschrift tweede graad in DBSO

De Raad Secundair Onderwijs heeft op eigen initiatief voorstellen gedaan om de voorwaarden voor het uitreiken van een getuigschrift van de tweede graad secundair onderwijs in het DBSO eenvoudiger te maken³². Sommige voorwaarden zijn vatbaar voor interpretatie of verplichten de overheid om de omzendbrief daarover (SO 66) regelmatig aan te passen.

Om het getuigschrift tweede graad te behalen moeten DBSO-leerlingen werkplekervaring opgedaan hebben.

De raad stelt voor dat de leerling een deeltijdse contractuele werkplekervaring moet kunnen voorleggen, maar dat de omzendbrief alle mogelijke contracten die daarvoor in aanmerking komen voortaan niet meer zou opsommen. De werkplekervaring waarover het contract is afgesloten, moet volgens de raad nauw verwant zijn aan de opleiding. Een contract brugproject valt daar ook onder.

Een werkplekervaring van minimum twaalf maanden over twee schooljaren zou de voorwaarde moeten worden. De huidige verplichting van minimum drie maanden werkplekervaring in het eerste schooljaar en zes maanden in het tweede wil de Vlor graag geschrapt zien.

Competentiegerichte opleidingskaarten

De commissie DBSO wil dat de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs in de toekomst kunnen beschikken over opleidingskaarten die gebruiksvriendelijker en efficiënter zijn. Zij heeft daarom een nieuw stramien ontwikkeld voor competentiegerichte opleidingskaarten dat uit drie delen bestaat:

- een summier omschrijving van wat een jongere die de kwalificatie behaalt, moet kunnen;
- het referentiekader met de documenten en informatiebronnen waarop de opleiding is gebaseerd;
- een beschrijving van de competenties die iedere jongere die deelneemt aan de kwalificatieproeven, minimaal verworven moeten hebben.

De commissie stelde ook een toelichting bij de competentiegerichte opleidingskaart op en twee nieuwe opleidingskaarten (*rigger-monteerder en machinist mobiele kraan*). Zij kregen een nieuwe, aangepaste lay-out. De Raad Secundair Onderwijs legde het geheel voor aan de minister³³. In een brief van 20 juni 2007 keurde de minister de nieuwe kaarten en de toelichting goed. Hij verklaarde zich akkoord

³¹ RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over de discussienota Leren en werken, 21 november 2006

³² RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over de voorwaarden voor het behalen van het getuigschrift tweede graad secundair onderwijs in het DBSO, 24 oktober 2006

³³ RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over de opleidingskaarten voor de DBSO-kwalificatiegetuigschriften, 20 maart 2007. De benaming *machinist mobiele kraan* is meteen ook een voorstel om de bestaande naam *mobiele kraanbestuurder* te veranderen.

met het stramen, dat voortaan als basis voor opleidingskaarten moet gebruikt worden. De commissie DBSO zal de bestaande opleidingskaarten herwerken naar competentiegerichte.

Kwalificatiebenamingen DBSO

Elk jaar adviseert de Raad Secundair Onderwijs over voorstellen van nieuwe benamingen van kwalificatiegetuigschriften DBSO. De Vlor beoordeelt ze volgens criteria zoals: specificiteit van het DBSO, arbeidsmarktgerichtheid, motivatie bij het voorstel, inhoud en benaming.

De voorgestelde benamingen *assistent flexodrukker* (rubriek Grafische nijverheid) en *animator in de evenementensector* (rubriek Sport en vrije tijd) kregen een positief advies. De benaming *installateur alarminstallaties* (rubriek Elektriciteit) adviseerde de raad positief indien de FOD Binnenlandse Zaken het DBSO-centrum erkent als opleidingscentrum³⁴.

De Raad Secundair Onderwijs adviseerde vorig werkjaar al om sommige benamingen van kwalificatiegetuigschriften te schrappen als ze niet langer relevant waren of ze te hernoemen³⁵. Dit jaar stelde de raad voor om de DBSO-opleidingen *Groenarbeider* en *Tuinaanlegger* (rubriek Land- en tuinbouw) af te bouwen in het schooljaar 2007-2008 en deze kwalificatiebenamingen te vervangen door een nieuwe: *hovenier*³⁶. De raad loopt daarmee vooruit op het vernieuwde programma voor het industrieel leerlingewezen "hovenier" dat vier opleidingsfondsen van de sector samen ontwikkelen³⁷.

De Raad Secundair Onderwijs stelde ook voor om de kwalificaties *Bejaardenhulp* en *Familiale Helper* vanaf

1 september 2008 te schrappen in de lijst van de goedgekeurde kwalificatiebenamingen voor het DBSO³⁸. Vanaf 1 juli 2009 zullen deze kwalificaties niet meer erkend worden in de sector³⁹. De raad vindt het dan ook niet zinvol om jongeren nog een opleiding te laten volgen die niet langer leidt tot mogelijke tewerkstelling. De jongeren die de opleiding dit schooljaar volgden, kunnen ze in 2007-2008 afwerken.

3.1.5 Screenen studiegebieden

Om het studieaanbod in het gewoon voltijds secundair onderwijs te actualiseren en te rationaliseren, wil de overheid alle studiegebieden 'screenen'. De minister wil de screeningsopdracht toevertrouwen aan de administratie, de inspectie en de Entiteit Curriculum samen, in overleg met externe deskundigen. De Vlor heeft in het verleden meermaals met succes een studiegebied doorgelicht en hierover expertise opgebouwd: Mode (2005), Grafische communicatie en media (2005), en in 2007 Land- en tuinbouw. Zijn samenstelling en werking garanderen dat alle partners die betrokken zijn bij het studiegebied, ook bij de screening betrokken zijn. Daarom vindt de Vlor dat de screening van de studiegebieden beter bij hem gebeurt. Met de overheid wil hij goed afspreken over de volgorde en de timing van deze operatie. Uit de resultaten kunnen ook objectieve en evenwichtige criteria afgeleid worden als toetsingskader voor het beoordelen van voorstellen voor nieuwe studierichtingen, volgens de nieuwe programmatieprocedure⁴⁰ (zie 7.2).

Daarnaast bracht de Raad Secundair Onderwijs advies uit over het studieaanbod in het voltijds gewoon secundair onderwijs. In het eerste deel van dat advies doet hij

34 RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over de voorstellen van nieuwe kwalificatiebenamingen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs vanaf het schooljaar 2007-2008, 23 januari 2007. De voorgestelde benaming *animator in de evenementensector* (rubriek Sport en vrije tijd) krijgt een positief advies op voorwaarde dat twee verwante benamingen verdwijnen (*Activiteitenbegeleider* in de *toeristische sector* en *Entertainer*). De benaming *installateur alarminstallaties* (rubriek Elektriciteit) is een advies van de raad omdat hij de voorgestelde benaming *beveiligingstechniek* te algemeen vond. De voorgestelde benamingen "Assistent watersportbegeleider"; "Watersportbegeleider"; "Scheepshersteller"; "Scheepsonderhoudstechniek"; "Verhuizer-drager" en "Verhuizer-inpakker" kregen een negatief advies.

35 RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over schrapping en naamswijziging van eerder goedgekeurde kwalificatiebenamingen in het DBSO, 20 juni 2006

36 RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over de schrapping en naamswijziging van eerder goedgekeurde kwalificatiebenamingen in het DBSO, 19 juni 2007

37 *EDU plus* is het overkoepelende orgaan van de vier fondsen op vlak van vorming en opleiding, namelijk het Waarborg en Sociaal Fonds voor het Tuinbouwbedrijf, het Sociaal Fonds voor de Inplanting en het Onderhoud van Parken en Tuinen, het Waarborg en Sociaal Fonds voor de Landbouw en het Waarborg en Sociaal Fonds voor de Ondernemingen van Technische Land- en Tuinbouwwerken.

38 RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over schrapping van de kwalificatiebenamingen *Bejaardenhulp* en *Familiale helper* in het DBSO, 24 april 2007

39 *Bejaardenhulp* en *Familiale hulp* komen (samen met Sanitaire hulp) niet meer voor in de nieuwe omzendbrief over de kwalificatievereisten van de verzorgende personeelsleden in de rusthuizen. (WVG/KWAL/07/1 van 21 februari 2007)

40 RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over het voorontwerp van besluit tot vaststelling van de indienings- en adviseringsprocedure voor voorstellen van nieuwe structuuronderdelen in het voltijds secundair onderwijs, 24 april 2007

voorstellen over de inhoud en structuur van het studieaanbod. Hij maakt ook algemene bedenkingen bij de criteria en werkwijze voor de screening van de studiegebieden. In deel twee beschrijft hij zijn visie op het studiegebied Land- en tuinbouw en beoordeelt op basis daarvan de overheidsvoorstellen om het aanbod van dit studiegebied te wijzigen⁴¹.

Studiegebied Land- en tuinbouw

De sectorcommissie Land- en tuinbouw maakte een grondige analyse van de ontwikkelingen in de sector en van het opleidingsaanbod (cijfermateriaal over de sector, evoluties van leerlingenaantallen, succes van studierichtingen op de arbeidsmarkt, behoeften en tendensen in de arbeidsmarkt van de sector). De raad baseert daar zijn toekomstvisie op. Hij pleit voor meer nadruk op competenties als de bouwstenen van kwalificaties die afgestemd zijn op wat de sector nodig heeft. De opleidingen die tot kwalificaties leiden, kan men indelen in drie grote clusters: (1) plantaardige productie, (2) dierenverzorging en -productie, (3) aanleg, beheer en bescherming van groene ruimtes. In de tweede graad zou de raad streven naar meer gemeenschappelijkheid zodat leerlingen kennismaken met de drie clusters. In de derde graad kiezen de leerlingen dan een studierichting uit één cluster. Afhankelijk van de verschillende contexten binnen zo'n cluster zijn dan verschillende kwalificaties mogelijk. Uitzondering is de opleiding *Biotechnische wetenschappen* die een zuivere doorstroomopleiding is naast de drie clusters.

Op basis van de screening en toekomstvisie beoordeelde de raad dan de overheidsvoorstellen voor het studiegebied Land- en tuinbouw. Het schrappen van alle specialisatiejaren in de 3de graad TSO vindt hij bijvoorbeeld voorbarig omdat het debat over het hoger beroepsonderwijs nog

volop loopt. Ook de studierichting *Bloemsierkunst (BSO3)* hoeft niet te verdwijnen vindt de raad.

3.1.6 Tertiair onderwijs

Tussen het hoger onderwijs in de BaMa-structuur en het secundair onderwijs lijkt in de onderwijsstructuur een schakel te ontbreken voor wie vanuit het secundair onderwijs niet of niet onmiddellijk kiest voor hoger onderwijs in de BaMa-structuur, maar zich wel verder wenst te bekwalmen. Ook de minister van Onderwijs en Vorming stelt in zijn beleidsnota 2004-2009 vast dat er een leemte bestaat en wil het debat daarover op gang brengen. Hij kondigde een conceptnota over 'hoger beroepsonderwijs' aan.

In het grensgebied tussen secundair onderwijs en hoger onderwijs bestaan al opleidingen in het volwassenenonderwijs (HOSP) en het secundair onderwijs (4de graad). Maar hun plaats in de structuur van het onderwijs is onvoldoende duidelijk en het aanbod zelf niet uitgebreid genoeg om van een samenhangend aanbod op dit niveau te kunnen spreken.

De Vlaamse Onderwijsraad organiseerde hierover de probleemverkenning *Tertiair onderwijs; een verkenning*⁴². Tijdens twee seminars (8 en 15 december 2006) onderzochten raadsleden en deskundigen onder meer of de arbeidsmarkt nood heeft aan mensen met competenties van een hoger niveau dan zij kunnen verwerven in een opleiding in het secundair onderwijs, maar lager dan het competentieniveau waartoe de professionele bachelor opleidt, en welk profiel een lerende heeft die voor dit 'tertiair onderwijs' zou kiezen. De publicatie met de bijdragen van verschillende deskundigen verschijnt eind september 2007.

3.1.7 Opleidingsprofielen tandartsassistent en vroedkunde

Vorig jaar adviseerde de raad over de wenselijkheid van een opleiding tandartsassistent. Volgens de beroepsverenigingen van de sector is daar behoefte aan⁴³. Dit werkjaar vroeg de overheid advies over een voorstel van opleidingsprofiel voor een nieuwe opleiding *Tandartsassistent* in het hoger onderwijs voor sociale promotie (HOSP). De raad ging akkoord en gaf enkele suggesties en opmerkingen (zie 9.2).

Er gaan in de sector stemmen op om de bestaande driejarige bacheloropleiding *Vroedkunde* te verlengen. De minister heeft de Raad Hoger Onderwijs gevraagd hem te adviseren over de passende studieomvang van de opleiding *Vroedkunde* en een opleidingsprofiel vroedkunde op te stellen. Een werkgroep is aan die opdracht begonnen op basis van een beroepsprofiel dat de Nationale Raad voor Vroedvrouwen heeft opgesteld.

3.2 De financiering van onderwijs

Over de financiering van het onderwijs heeft de minister in zijn beleidsnota ingrijpende hervormingen aangekondigd voor elk onderwijsniveau. De Vlor gaf advies over voorontwerpen van decreet over de studiefinanciering (3.2.1), kosteloos basisonderwijs (3.2.2), het financieringssysteem voor het hoger onderwijs (3.2.3) en dat van het volwassenenonderwijs (3.2.4). De onderwijsraad bereidde zich ook verder voor op de discussienota over de financiering van het leerplichtonderwijs. Op 27 april 2007 organiseerde hij een informatief seminarie over algemene principes in verband met financiering en gelijke onderwijskansen voor leden van de werkgroep Financiering Leerplichtonderwijs en de betrokken raden⁴⁴. Op 15 juni stelde de minister voor hetzelfde doelpubliek zijn discussienota over de finan-

ciëring van het leerplichtonderwijs voor⁴⁵. De raad brengt daarover advies uit in september 2007.

3.2.1 Vereenvoudigde studiefinanciering

Er komt één decreet dat de schooltoelagen in het basisonderwijs en secundair onderwijs én de studietoelagen in het hoger onderwijs regelt. De minister wil de voorwaarden inzake inkomen, vermogen, nationaliteit en gezinssamenstelling die gelden om studiefinanciering te bekomen, gelijkgeschakelen voor alle kinderen van een gezin, ongeacht het onderwijsniveau dat ze volgen. De Vlor is daar tevreden over⁴⁶.

Een gezin dat in aanmerking komt, kan dan met één formulier voor alle kinderen ineens studiefinanciering aanvragen. Er zullen ook meer gezinnen met kinderen in het secundair onderwijs een schooltoelage ontvangen omdat de toekomstige voorwaarden gunstiger worden. De raad vindt schooltoelagen voor minvermogende gezinnen met leerlingen in het basisonderwijs goed, als dit geen afbreuk doet aan het principe en de realisatie van kosteloos basisonderwijs.

Enkele pedagogische voorwaarden zou de Vlor graag veranderd zien opdat de volgende doelgroepen ook recht op een schooltoelage krijgen:

- leerlingen in alle vormen van alternerend leren en werken;
- mensen die tweedekansonderwijs volgen;
- alle minderjarigen, ongeacht hun nationaliteit of statuut;
- gezinnen die al verscheidene tijdelijke verblijfsvergunningen toegekend kregen, zoals bij regularisaties en gezinsherenigingen;
- meerderjarigen die volgens de regels ingeschreven zijn in het secundair onderwijs, zonder leeftijdsgrens.

Het voorontwerp van decreet koppelt voorwaarden inzake

43 ALGEMENE RAAD, Advies over een mogelijke opleiding tot tandartsassistent en mondhygiënist, 30 maart 2006

44 De Vlor hield in het werkjaar 2005-2006 ook een probleemverkenning over de financiering van het onderwijs om zich op de aangekondigde hervormingen voor te bereiden. VLAAMSE ONDERWIJSRAAD, Financiering van onderwijs; een verkenning, Brussel, april 2006, Vlor-Garant, 111 p.

45 FRANK VANDENBROUCKE, Krijtlijnen voor de nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs. Discussienota, Brussel, 15 juni 2007

46 ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de studiefinanciering in de Vlaamse Gemeenschap, 11 januari 2007

aanwezigheid op school aan de studiefinanciering in het leerplichtonderwijs. De Vlor gaat daarmee akkoord maar beklemtoont dat dit moet kaderen in een bredere aanpak om participatie te bevorderen. Het bedrag van de studiefinanciering moet volgens de raad voldoende hoog zijn om de reële schoolkosten te dekken. Ondanks het optrekken van de bedragen en de inkomensgrenzen, is dit nog niet het geval. De Vlor vraagt een groepspad om deze doelstelling alsnog te realiseren.

3.2.2 Kosteloos basisonderwijs

De onderwijsminister wil met een decreet het principe van kosteloos basisonderwijs in praktijk brengen. Het is de bedoeling om alle activiteiten en materialen die nodig zijn om de ontwikkelingsdoelen na te streven en de eindtermen te bereiken, op termijn kosteloos te maken. Van al die activiteiten en materialen wordt een lijst opgemaakt. Om dat te realiseren ontvangen de scholen per leerling extra werkingsmiddelen. Twee maximumfacturen beperken verder de kosten die scholen nog aan ouders kunnen aanrekenen: één voor activiteiten en materialen die niet op de lijst staan maar de lessen 'verlevendigen', en één voor meerdaagse extra-murosactiviteiten zoals bos-, zee- of sneeuwklassen. De maatregelen moeten beletten dat de onderwijsgebonden kosten en de bijdragen die scholen aan ouders vragen, de schoolkeuze bepalen of een uitsluitend effect hebben. De ondersteunende overheid schept zo ook duidelijkheid over waar de (financiële) verantwoordelijkheid van de school ophoudt en waar die van de ouders begint.

De Raad Basisonderwijs sprak zich vorig werkjaar op eigen initiatief uit over kosteloos basisonderwijs in een onderbouwd advies⁴⁷. Daarin somde hij onder meer de schoolgebonden kosten op waarvoor ouders nog moeten

betalen. Toch vond de raad het moeilijk om te beoordelen of het decreet haalbaar en aanvaardbaar is, omdat hij geen zicht had op de wijzigingen aan het financieringssysteem van het leerplichtonderwijs en op concrete gegevens zoals de bovengrens van de twee maximumfacturen en de lijst van activiteiten en materialen die de scholen gratis moeten aanbieden.

De Raad Basisonderwijs vindt een verregaande kosteloosheid van het basisonderwijs wenselijk, maar het ontwerpdecreet acht hij voor de scholen onhaalbaar als het niet samenvalt met de uitvoering van het aangekondigde decreet over de financiering van het leerplichtonderwijs. Dat stelt een gelijke financiering op basis van leerlingen- en schoolkenmerken in het vooruitzicht. Nu is de financiële beginsituatie van de scholen te verschillend om van alle scholen te verlangen dat ze met een lineaire verhoging van de werkingsmiddelen (45 euro per leerling) alle activiteiten en materialen op de lijst kosteloos kunnen aanbieden⁴⁸.

De raad ging er met de minister van uit dat de concrete gegevens, zoals de lijst en de bedragen van de maximumfacturen, bij uitvoeringsbesluit zouden geregeld worden. Maar de Raad van State droeg de minister op om die gegevens aan het ontwerpdecreet toe te voegen. De Raad Basisonderwijs heeft dan op eigen initiatief een **tweede advies** uitgebracht over het aangepaste ontwerpdecreet⁴⁹.

De raad herhaalt daarin dat hij zich zal beraden over de haalbaarheid van de vooropgestelde maximumbedragen als het advies over het ontwerpdecreet over de nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs wordt voorbereid. Toch merkt hij nu al op dat de hogere werkingsmiddelen voor het buitengewoon onderwijs momenteel ontoereikend zijn om de meerkost aan activiteiten te dekken. De raad kan zich evenmin verzoenen met het idee deze bedragen pas te indexeren vanaf het schooljaar 2012-2013.

47 RAAD BASISONDERWIJS, Advies over de kosteloosheid van het basisonderwijs, 23 november 2005

48 RAAD BASISONDERWIJS, Advies over kosteloos basisonderwijs, 28 februari 2007. Het advies gaat over het ontwerpdecreet tot wijziging van het decreet basisonderwijs en van het onderwijsdecreet XIII-Mozaïek inzake de bepalingen over de kosteloosheid van het basisonderwijs

49 RAAD BASISONDERWIJS, Advies over kosteloos basisonderwijs, 23 mei 2007

De raad pleit voor een herziening van de lijst die als bijlage is toegevoegd aan het ontwerpdecreet. Die zorgt hoegenaamd niet voor de beoogde duidelijkheid. De raad vraagt om te komen tot één transparante en eenduidige lijst van items die niet mogen aangerekend worden aan de ouders.

De raad vindt het onaanvaardbaar dat de overheid in de toekomst geen ruimte meer laat aan scholen om met de kleuters meerdaagse extra-murosactiviteiten op te zetten. Voor de raad behoort dit tot de autonomie van de school en moet het dus geenszins centraal geregeld worden.

De Raad Basisonderwijs vraagt de overheid ten slotte om in haar communicatie over kosteloos basisonderwijs erover te waken dat enerzijds geen ongerustheid wordt gezaaid in scholen, maar ook dat anderzijds geen valse verwachtingen worden geschapen bij ouders. Die moeten voldoende beseffen dat het basisonderwijs niet gratis wordt en dat er naast de maximumfacturen ook nog een bijdrageregeling bestaat waardoor scholen, na overleg in de schoolraad, bijkomende kosten kunnen aanrekenen.

3.2.3 Financiering van het hoger onderwijs

Het ontwerpdecreet over het toekomstige financieringssysteem van het hoger onderwijs sluit inhoudelijk nauw aan bij de laatste conceptnota die de Raad Hoger Onderwijs begin juli adviseerde⁵⁰. Op dat moment had in de Vlor al een intensief overlegproces plaatsgevonden over de twee voorgaande discussienota's en was op sommige punten al met de verzuchtingen van het onderwijsveld rekening gehouden⁵¹. De financiering van het hoger onderwijs zal in elk geval drastisch veranderen wanneer één decreet de werking van de hogescholen én van de universiteiten zal regelen met één financieringssysteem.

In het nieuwe financieringsmodel is de globale werkings-

uitkering van de hogescholen en universiteiten samengesteld uit de volgende componenten:

- de globale onderwijssoevereigniteit voor de hogescholen en universiteiten;
- een variabel onderwijsdeel voor de professioneel gerichte opleidingen aan de hogescholen;
- een variabel onderwijsdeel voor de academisch gerichte opleidingen aan de hogescholen;
- een variabel onderwijsdeel voor de academisch gerichte opleidingen aan de universiteiten;
- een onderzoeksoevereigniteit voor de universiteiten;
- een variabel onderzoeksdeel voor de universiteiten.

Het is moeilijk om vandaag de volledige impact ervan in te schatten. De raad vindt een evaluatie op middellange termijn zeker nodig⁵².

De minister is ervan overtuigd dat het nieuwe financieringsmechanisme een tweede democratisering golf in het hoger onderwijs zal helpen realiseren. De Raad Hoger Onderwijs twijfelt daaraan, want veel van de stimuleringsmaatregelen zullen vooral een herverdelend effect hebben. Goedbedoelde stimuleringsmaatregelen, zoals de 1.5-weging voor beursstudenten, werkstudenten en studenten met functiebeperkingen of het aanmoedigingsfonds voor specifieke projecten, worden telkens door andere maatregelen beperkt. De raad mist ook de noodzakelijke financiële ondersteuning voor zij-instromers.

Enveloppefinanciering

De Raad Hoger Onderwijs is voorstander van een eenvormige financiering voor hogescholen en universiteiten. Het werken met deelbudgetten vindt hij echter voorlopig aanvaardbaar omdat een eenvormig systeem ongetwijfeld onbedoelde transfers met zich meebrengt. Er moet echter wel nagegaan worden of de aanvangsenveloppe van elk

⁵⁰ RAAD HOGER ONDERWIJS, Advies over de conceptnota financiering van het hoger onderwijs; versie 7 juni 2006, 6 juli 2006

⁵¹ Een beknopte samenvatting van dit proces staat in het jaarverslag 2005-2006 van de Vlor.

⁵² RAAD HOGER ONDERWIJS, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de financiering van de werking van de hogescholen en de universiteiten in Vlaanderen, 12 juni 2007

deelbudget aanvaardbaar is. De financieringspunten van de verschillende deelbudgetten zijn immers niet vergelijkbaar. Voor de variabele delen gebruikt de minister enveloppefinanciering met een kliksysteem. De raad pleit voor een zuiver open-ended-systeem omdat de enveloppefinanciering te laat en te traag omhoogklikt om de huidige onderfinanciering te compenseren.

De meeste raadsleden zijn voorstander van een input-systeem gekoppeld aan studentenkenmerken voor de berekening van het **variabele onderwijsgedeelte** (de werkgevers niet). De raad wil het gemengde input/output systeem (input voor de eerste 60 studiepunten, nadien output) echter een kans geven maar wijst op de gevaren van outputfinanciering (kwaliteitsverlaging, uitsluiting van studenten met beperkte slaagkansen). Ook bij de studentenkenmerken die in rekening worden genomen voor de financiering heeft de raad nog veel vragen. Is de proxy van 1.5 wel goed gekozen en kent men er de gevolgen van? Is "beursstudent" wel een goede indicator? Want studiefinanciering zegt weinig over de doorstroommogelijkheden van een student.

De budgetten met enveloppes plafonneren is tegengesteld aan een degelijk stimuleringsbeleid. Studenten met een functiebeperking die zijn ingeschreven bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, vertegenwoordigen bijvoorbeeld maar 20 % van de mogelijke doelgroep. Ook de definitie van werkstudent moet volgens de raad gedeeltelijk herbekeken worden.

Het **aanmoedigingsfonds** komt voor een stuk tegemoet aan de vraag om instellingen bijkomende slagkracht te verstrekken in het uitbouwen van een diversiteits- en stimuleringsbeleid. Voor het fonds worden weliswaar extra middelen voorzien, maar het budget van het fonds is te beperkt. Bovendien houdt de verdeelsleutel in de eerste

drie jaar geen rekening met de effectieve populatie van de instellingen. Het is ook onduidelijk welke doelgroepen betrokken worden in het aanmoedigingsfonds.

De raad staat grotendeels achter het **leerkrediet** (de studenten niet) als middel om de verantwoordelijkheid van de student meer te beklemtonen. De raad heeft echter een heel aantal bedenkingen bij het voorgestelde systeem.

Rationalisatieproces

Tijdens het debat over de financiering van het hoger onderwijs werd duidelijk dat de onderwijsminister bijkomende middelen voor het hoger onderwijs afhankelijk stelt van een rationalisatieproces. De Raad Hoger Onderwijs bracht op eigen initiatief een advies uit⁵³. Een louter cijfermatige benadering van deze complexe aangelegenheid volstaat waarschijnlijk niet om de rationalisatie van het onderwijsaanbod bevredigend aan te pakken. De raad pleit voor een diepgaand rationalisatiedebat op basis van een langetermijnvisie, waarin de sector nauw betrokken is en de tijd krijgt om in overleg tot afspraken te komen. Hij vindt dat het rationalisatieproces vier doelstellingen moet bereiken:

- de efficiëntie en doelmatigheid verhogen. Dit is niet noodzakelijk hetzelfde als minder uitgeven, men kan ook nieuwe zaken realiseren of bestaande uitbreiden;
- de kwaliteit van onderwijs en onderzoek verbeteren, bijvoorbeeld door ze beter op elkaar af te stemmen;
- de maatschappelijke relevantie maximaliseren: de economische, wetenschappelijke of internationale relevantie, maar ook de bijdrage aan het sociale en culturele debat;
- de werkdruk beheersen en verlagen.

Het optimale onderwijsaanbod is een samenspel van talrijke factoren. Het advies belicht twaalf zulke factoren. De

raad stelt voor om verschillende rationalisatietechnieken te combineren in een gefaseerd proces. Bestaande mechanismen zoals visitatie en accreditatie, schaalvergroting en samenwerking in associaties moeten de kans krijgen om effect te hebben. Daarnaast kan men cijfermatig werken, en dan zijn richtnormen en procesdoelstellingen beter dan rigide referentie- en tolerantienormen, vindt de raad. Belangrijk is dat de overheid duidelijk aangeeft in welke richting het hogeronderwijslandschap moet evolueren.

Rationalisatie zal implicaties hebben voor de studenten en het personeel. De raad vraagt om het rationalisatieproces niet op te starten vooraleer er begeleidende maatregelen genomen zijn om de sociale effecten te beperken.

3.2.4 Financiering volwassenenonderwijs

Het nieuwe decreet volwassenenonderwijs brengt de basiseducatie en het onderwijs voor sociale promotie (OSP) samen in regionale, netoverschrijdende consortia. Het kent aan de centra ook bijkomende opdrachten toe: trajectbegeleiding, activerings- en keuzebegeleidingsactiviteiten organiseren, in overleg het aanbod optimaliseren, verworven competenties (EVC) beoordelen en certificeren, open leercentra organiseren en een intern kwaliteitszorgsysteem opzetten. Dit zijn belangrijke opdrachten. Maar het financieringsmechanisme “beloont” enkel het gerealiseerde aantal deelnemersuren. In zijn advies over het voorontwerp verwoordt de Raad Levenslang en Levensbreed Leren de vrees dat alle andere essentiële opdrachten daardoor in de verdrukking zullen komen; ook al omdat het volwassenenonderwijs niet ruim bedeed is in het overheidsbudget⁵⁴. Hij vraagt dat de centra ook middelen zouden ontvangen voor andere decretale opdrachten dan het organiseren van opleidingen.

Dat het volwassenenonderwijs niet langer een beroep zou kunnen doen op AGIO voor investeringen in infrastructuur, noemt de raad onaanvaardbaar. Dat geldt ook voor de verhoging van de inschrijvingsgelden die voor veel cursisten een bijkomende drempel opwerpt om opleiding te volgen in een CVO. De voorgestelde sociale correcties volstaan niet en missen afstemming met de maatregelen voor dezelfde kansengroepen die bij andere publieke opleidingsverstrekkers van toepassing zijn.

3.2.5 Financiering schoolgebouwen

Om een inhaalbeweging voor de scholenbouw te realiseren heeft de overheid een systeem van publiek-private-samenwerking uitgewerkt (PPS). De Vlor adviseerde vorig jaar over het DBFM-concept (design-build-finance-maintain)⁵⁵. Er hebben zich dit jaar vier vennootschappen kandidaat gesteld voor deze grote operatie van meer dan 200 verbouw- of nieuwbouwprojecten.

Energiezuinige schoolgebouwen

De Vlaamse Onderwijsraad heeft een voorontwerp van decreet geadviseerd over energieprestaties in scholen⁵⁶. De raad steunt het voorstel om scholen een vergoeding toe te kennen voor de meerprijs verbonden aan het halen van het E70-peil voor energieprestaties. Een bewuste milieu- en energiepolitiek van de school kan bovendien de schoolcultuur en het verborgen curriculum (sensibiliserend effect op de leerlingen) beïnvloeden, denkt de Vlor. Voor beperkte verbouwingen of tijdelijke oplossingen zoals containerklassen, betwijfelt hij of de investeringskost wel in verhouding staat tot de meeropbrengst.

De extra kosten voor het halen van de E70-norm moeten passen binnen de bestaande budgetten. De Vlor vindt dat de extra middelen voor het behalen van de E70-norm niet

⁵⁴ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het volwassenenonderwijs, 19 december 2006

⁵⁵ ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de inhaalbeweging voor schoolinfrastructuur, 27 april 2006

⁵⁶ ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende energieprestaties in scholen, 28 juni 2007

Beleidsvoerend vermogen van scholen ontwikkelen; een verkenning

Beleidsvoerend vermogen wordt in de probleemverkenning omschreven als het vermogen om schoolspecifieke kerndoelen en kernacties te ontwikkelen en te realiseren. Scholen benutten beleidsvoerend vermogen onder meer om de uiteenlopende verwachtingen van de overheid en de maatschappij om te zetten in eigen beleidsopties en om te gaan met een grotere autonomie. Het bevordert ook de leerling-leerkrachtinteractie en beïnvloedt leerlingresultaten. Het vertaalt zich ook in een vormingsbeleid dat de deskundigheid van alle leden van een schoolteam probeert te vergroten, enz.

Deze probleemverkenning belicht wat de ontwikkeling van beleidsvoerend vermogen stimuleert of net afremt. Welke invloed hebben interne aspecten (schoolleiding en -bestuur, communicatie, participatie, kwaliteitszorg of deskundigheidsbevordering) en externe factoren (overheidsbeleid en controle, opleiding en ondersteuning van schoolteams of personeelsbeleid en netwerking tussen scholen)?

afgenomen kunnen worden van het budget voor de inhaalbeweging voor schoolinfrastructuur (noch via DBFM noch via andere reguliere middelen). Het vooruitzicht dat scholen hun uitgaven voor energie kunnen beperken dankzij het halen van een E70-peil, mag volgens de raad ook niet leiden tot een vermindering van de werkingskosten.

Ook de oproep voor proefprojecten om bij wijze van experiment scholen te bouwen volgens de principes van passiefhuizen, geniet de steun van de Vlor. We moeten in Vlaanderen immers een duidelijker zicht krijgen op de meerwaarde van passiefscholen maar ook op de moeilijkheden. De raad suggereerde na te gaan of andere pistes (dan focussen op isolatie zoals bij passiefscholen) denkbaar zijn voor proefprojecten; bijv. scholen met alternatieve energiebronnen. Een adequaat systeem van evaluatie voor deze proefprojecten is zeker nodig.

3.3 Beleidsvoerend vermogen van scholen

Centraal in het concept van beleidsvoerend vermogen staat de capaciteit van een school en haar team om goede beleidskeuzes te maken en met succes uit te voeren, in functie van de beleidsvisie, de doelen, de leerlingpopulatie en de context van de school. De basisprincipes van beleidsvoerend vermogen past de raad toe in zijn eigen vernieuwingsprojecten. Dat betekent dat men scholen halffabricaten (bijvoorbeeld een niet-afgewerkt instrument) aanbiedt en externe begeleiding om het instrument op maat van de school af te werken en vervolgens te gebruiken. Daarmee stimuleert men het ontwikkelen van visie en beleid, betrokkenheid, planning en teamwork.

3.3.1 Kwaliteitszorg

Onder impuls van het overkoepelend overlegplatform Inspectie-Begeleidingsdiensten hebben de niveaugebonden overlegplatformen gewerkt aan een gezamenlijke platformtekst over beleidsvoerend vermogen. Deze constructieve en vruchtbare samenwerking heeft een gemeenschappelijk referentiekader opgeleverd over beleidsvoerend vermogen en een overzicht van initiatieven die kunnen genomen worden om het beleidsvoerend vermogen van scholen en centra te versterken. De tekst is bedoeld voor de interne werking van de inspectie en begeleidingsdiensten.

3.3.2 Professionalisering van de schoolleiding – scholengemeenschappen

De minister levert inspanningen voor de professionalisering en opwaardering van directeurs. De raad vindt een professionaliseringsbeleid voor schoolbestuurders eveneens noodzakelijk om het beleidsvoerend vermogen van scholen te vergroten; zeker gezien de toenemende juridisering en groeiende financiële verantwoordelijkheden⁵⁷. Schoolbesturen dragen heel wat verantwoordelijkheid voor de school en het schoolbeleid. De Vlor wenst dit thema verder op te volgen en heeft *bestuurskracht in onderwijs* gekozen als inhoudelijk thema van zijn Startdag 2007.

3.4 Loopbanen van leraren

3.4.1 Beroepsprofiel en basiscompetenties van leraren

In aansluiting op het nieuwe decreet dat alle leraren één basisdiploma leraar laat behalen, bevat het besluit van de Vlaamse Regering over het beroepsprofiel en de basis-

competenties van de leraren slechts één gemeenschappelijk beroepsprofiel. Een aantal beleidsprioriteiten zijn toegevoegd: het gebruik van Standaardnederlands, communiceren met anderstaligen, omgaan met diversiteit en kennis van de grootstedelijke context. De raad vindt dat goed maar had nog andere onderwijsgerelateerde maatschappelijke problemen als beleidsprioriteit verwacht⁵⁸. Zo is het tekort aan technisch-technologisch geschoold personeel een belangrijk sociaal-economisch probleem dat ons onderwijssysteem voor grote uitdagingen plaatst. Ondernemingszin in de brede betekenis van het woord (de bekwaamheid om ideeën om te zetten in handelen) moet ook versterkt worden. Er ontbreekt een beroepsprofiel voor lesgevers in het hoger onderwijs, het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs.

Het beroepsprofiel van de leraren is nuttig om de verwachtingen vanwege de samenleving in kaart te brengen. Tegelijk is het een instrument om grenzen te stellen aan te hoge verwachtingen. Maar basiscompetenties mogen de aandacht niet afleiden van dieperliggende aspecten van de maatschappelijke rol van de leraar (bijv. persoonlijkheid, leerlinggerichtheid en engagement). Naast de technische dimensie (kennis en vaardigheden waarover een leraar moet beschikken) horen de morele, politieke en emotionele dimensies onvervreemdbaar bij een adequaat concept van professioneel leraarschap. Zij verdienen dus alle vier een plaats in een visie op de professionele ontwikkeling van het leraarschap.

De Vlor vindt het beroepsprofiel erg algemeen geformuleerd. Het is een ideaaltypische beschrijving van wat de maatschappij van een ervaren leraar verwacht. De overheid moet dat heel duidelijk maken aan mogelijke gebruikers. Het beroepsprofiel is dus ongeschikt om laatstejaars uit het secundair te helpen kiezen voor een lerarenberoep of om er het functioneren van individuele leraren mee te

bespreken en te evalueren. De school- en klaspraktijk zijn immers niet altijd 'ideaaltypisch'. Het beroepsprofiel moet zeker ook vermelden dat ervaren leraren adequaat kunnen inspelen op de leer- en ontwikkelingsbehoeften van kinderen met specifieke noden. De raad doet concrete voorstellen om dat in het profiel te versterken.

De basiscompetenties zijn eveneens een ideaalbeeld van het functioneren van beginnende leraren. Als geheel zijn de basiscompetenties onhaalbaar. Toch vindt de Vlor het niet wenselijk om bepaalde functionele gehelen weg te laten want de basiscompetenties zijn een referentiekader voor curriculumontwikkeling in de lerarenopleidingen.

Het besluit bevat nog slechts één set basiscompetenties voor de leraar secundair onderwijs. De Vlor kan daar mee instemmen op voorwaarde dat men erkent dat de vakinhoudelijke en vakdidactische expertise van leraren erg kan verschillen naargelang de leerlingengroepen en onderwijssettings waarvoor de leraar wordt opgeleid.

Voor de leraar lager onderwijs legt de overheid voor het leergebied Frans een beheersingsniveau vast vanuit het Europees Referentiekader voor de Talen. De raad erkent dat sterke vreemdetalencompetenties belangrijk zijn voor onderwijzers, maar vindt niet dat de overheid voor één specifiek leergebied een beheersingsniveau moet vastleggen. Nu de eindtermen Frans voor het hele Vlaamse onderwijs gelden en niet langer in Brussel en de taalgrensgemeenten alleen, is duidelijkheid over het extra getuigschrift dringend gewenst. De minister kiest niet voor regenten Frans in het basisonderwijs en wil de Franse taalkennis van onderwijzers verdiepen zonder daar een bijkomend bekwaamheidsbewijs aan te koppelen. De raad vindt dat goede keuzes.

3.4.2 Loopbaanontwikkeling

In verband met het beroepsprofiel en de basiscompetenties van de leraren vraagt de Vlor de overheid opnieuw om de voorwaarden te scheppen waardoor een breed spectrum aan voorzieningen kan ontstaan voor levenslang leren voor leraren. De raad is er niet van overtuigd dat de organisatie van nascholing een kerntaak is van de overheid⁵⁹. Bedrijfsstages zijn belangrijk voor leerkrachten in beroepsgerichte opleidingen, maar zijn niet vanzelfsprekend om te realiseren (bijv. vervanging). De raad pleit voor overheidsmaatregelen die leerkrachten in staat stellen bedrijfsstages te volgen.

Op verzoek van de minister heeft de Vlor de werkgroep **EVK-Hoger Kunstonderwijs** opgestart die de mogelijkheden onderzoekt om via een EVK-piste de tweede- en eerste-gradsdiploma's en sommige eerste-gradsdiploma's binnen het hoger kunstonderwijs gelijk te schakelen met een mastergraad. CAO VIII bevat daar een beslissing over⁶⁰.

Detacheringsprojecten vormen een instrument om differentiatie in lerarenloopbanen mogelijk te maken. Op basis van het inspectiedecreet van 1991 kunnen organisaties detacheringen vragen voor netoverschrijdende projecten. De beoordelingscriteria stelden de Vlor en het departement samen op. De onderwijsraad maakt een onderscheid tussen detacheringsaanvragen die gezamenlijk uitgaan van de koepels van inrichtende machten en aanvragen vanwege "derden". Er werden 63 projecten ingediend voor een totaal van 136,25 detacheringen. De Algemene Raad adviseerde 36 projecten positief, goed voor 87,5 gedetacheerden. 27 projecten kregen een negatief advies⁶¹. De minister keurde er nadien 75 goed.

De centra voor volwassenenonderwijs kunnen proeftuinen organiseren om de structuur, de inhoud en het evaluatiemateriaal van de **Opleiding voor Opleiders van**

Volwassenen op punt te stellen. In zijn spoedadvies over het besluit van de Vlaamse Regering daarover vraagt de Raad Levenslang en Levensbreed Leren dat de opleiding voldoende aandacht zou besteden aan de behoeften van specifieke doelgroepen in opleidingen voor volwassenen, zoals anderstaligen, laaggeletterden of volwassenen met leermoeilijkheden⁶² (zie ook 1.1).

4 Een zorgzaam onderwijsbeleid

4.1 Op weg naar een kader voor leerzorg

Het leezorgdebat gaat over een ander concept om in het onderwijs de hulp aan leerlingen met leerproblemen of functiebeperkingen te organiseren. Sinds begin 2006 is daarover in de werkgroep Leerzorg van de Vlor intensief overlegd tussen vertegenwoordigers van het onderwijsveld, de minister en het departement. Op het einde van vorig werkjaar maakte de Vlor een voorlopige balans op. De raad vond het positief dat de overheid een zo breed mogelijk draagvlak probeerde te scheppen met het proces van gemeenschappelijke beleidsontwikkeling. Maar hij stelde ook vast dat er nog talrijke knelpunten waren. Om twijfel of dubbelzinnigheid zoveel mogelijk uit te sluiten wanneer het overleg werd verdergezet, vroeg de Vlor toen een nieuwe nota aan de minister waarin de resultaten van het proces waren verwerkt. De raad wenste ook duidelijkheid over het financiële kader van leerzorg en over deelaspecten zoals de competentieontwikkeling van het onderwijspersoneel en de indicatiestelling.

Tijdens een informatiemoment op 17 november 2006 stelde de minister zijn vernieuwde ontwerp van conceptnota Leerzorg voor aan de leden van de werkgroep en de raden en commissies die bij het thema betrokken zijn⁶³. De Vlor

59 ALGEMENE RAAD, Advies over de Beleidsbrief Onderwijs en Vorming 2006-2007, 23 november 2006

60 "De gelijkenschakeling van de tweedegraadsdiploma's en van sommige eerste-gradsdiploma's met een mastergraad zal via een piste EVK (eerder verworven kwalificaties) gebeuren naar analogie van het project EVK waarmee de VLOR de doorstroming van het hoger onderwijs voor sociale promotie (HOSP) naar de hogescholen wil bevorderen. Een werkgroep binnen de VLOR die start in september 2006, zal daartoe een piste uitwerken". (Uit CAO VIII punt 3.4.6)

61 ALGEMENE RAAD, Advies betreffende de detacheringprojecten schooljaar 2007 - 2008, 31 mei 2007

62 RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de organisatie van tijdelijke projecten voor de Opleiding van Opleiders van Volwassenen, 26 oktober 2007

63 FRANK VANDENBROUCKE, Ontwerp van conceptnota Leerzorg, Brussel 17 november 2006

Leerzorg, een lange ontstaansgeschiedenis

De Vlaamse Onderwijsraad is al jarenlang bezig met het thema van mogelijke aanpassingen van het systeem om leerlingen met functiebeperkingen en zware leerproblemen op te vangen in het onderwijs.

In 1998 pleit hij een eerste keer voor een onderwijscontinuüm in zijn advies over inclusief onderwijs.

In 2004 houdt de raad een probleemverkenning over *Nieuwe organisatievormen voor leerlingen met specifieke noden*. Het boek verschijnt in april 2005 en verschillende concepten van "leerzorg" zijn er in een ruwe versie terug te vinden.

Enkele maanden eerder vroeg de Vlor in zijn advies over de beleidsnota (20/01/2005) om over een zorgcontinuüm voor leerlingen met specifieke onderwijs- of opvoedingsbehoeften deze legislatuur zeker beslissingen te nemen.

Begin 2006 start het proces van gemeenschappelijke beleidsontwikkeling op basis van de discussienota *Leerzorg in onderwijs, een kader voor zorg op maat van elk kind*. (23/12/05)

De Vlor brengt een tussentijds advies uit in de vorm van 18 stellingen. (27/04/2006)

Minister Frank Vandenbroucke presenteert Ontwerp van conceptnota Leerzorg (17/11/2006)

Vlor-advies over de ontwerpconceptnota Leerzorg (15/02/2007)

Minister Frank Vandenbroucke publiceert de conceptnota Leerzorg (30/03/2007)

schakelde vanaf dan over op een meer klassieke adviesprocedure.

In zijn advies over de **ontwerpconceptnota** herhaalt de raad dat hij het absoluut wenselijk vindt dat er voor de opvang van leerlingen met specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften één samenhangend leezorgkader of zorgcontinuüm wordt uitgebouwd⁶⁴. Het moet zowel alle aanpassingen in het gewoon onderwijs als de gespecialiseerde settings in het buitengewoon onderwijs omvatten. Dat zorgcontinuüm moet kinderen met specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften meer en betere onderwijskansen geven. Maar de Vlor vindt de voorstellen van de minister niet haalbaar tenzij hij hiervoor stevige garanties geeft in verband met de bedenkingen die de onderwijsraad formuleert over de invulling van de leezorgniveaus en de kritische succesfactoren. Of de voorstellen aanvaardbaar zijn, hangt sterk af van de substantiële middelen, de mogelijkheden tot competentieontwikkeling en de communicatie-inspanningen die de overheid investeert en van de draagkracht van de school om een zorgbeleid uit te bouwen of verder vorm te geven.

Voor **leerzorgniveau 2**, dat kinderen die het gewone onderwijsprogramma aankunnen beter wil ondersteunen, vraagt de Vlor dat de minister de middelen zou toekennen per leerling die in dat leezorgniveau thuishoort, en niet via enveloppes voor de scholengemeenschap of scholengroep. Die middelen hoeven daarom niet noodzakelijk individueel gebruikt te worden.

Leerzorgniveau 3 garandeert kinderen in het gewoon of buitengewoon onderwijs een eigen leerprogramma dat past bij hun noden en competenties. De Vlor wijst er hier op dat het moeilijk is om in het gewoon onderwijs voor individuele leerlingen een volledig eigen leertraject uit te werken dat sterk afwijkt van dat van de andere leerlingen.

Vooraf in het gewoon secundair onderwijs, dat voorbereid op het hoger onderwijs of op een beroep, kan dat een probleem zijn. De Vlor vindt dat ook individuele leertrajecten een duidelijke relatie moeten behouden met het gemeenschappelijke programma. Sommige geledingen zijn echter van oordeel dat er een grote maatschappelijke vraag is naar meer individuele programma's voor leerlingen met specifieke noden in het gewoon (secundair) onderwijs.

De voorstellen voor **leerzorgniveau 4** (leerlingen met functiebeperkingen in het buitengewoon onderwijs) acht de Vlor haalbaar als de instellingen zich kunnen blijven specialiseren in de ondersteuning van een bepaalde doelgroep. Scholen die zich breder willen openstellen moeten dat kunnen, zonder dat ze daartoe verplicht worden.

Behalve deze knelpunten, beschrijft de Vlor ook zes **'kritische succesfactoren'** die absoluut noodzakelijk zijn om het leezorgkader met succes te kunnen invoeren. Zij houden verband met:

- 1 Een leezorgkader uitbouwen is een globaal veranderingsproces dat de school samen met alle actoren in haar omgeving moet doorlopen. Daarom moet het schoolteam een **coherente pedagogische en didactische visie** ontwikkelen en veel aandacht besteden aan de **samenwerking** met ondersteunende diensten en ouders. In het gewoon onderwijs zijn daarvoor overheidsmaatregelen nodig in verband met structuur en onderwijsorganisatie.
- 2 **Competentieontwikkeling, ondersteuning en communicatie** zijn basisvoorwaarden voor een geslaagde implementatie van het leezorgkader. In het gewoon onderwijs, maar ook in de CLB's en het buitengewoon onderwijs. Diversiteit en inspelen op leernoden zou een uitgangspunt voor de basiscompetenties in de lerarenopleiding moeten worden.

Borg de Zorg

Borg de Zorg was een ondersteuningsproject voor BuSO-scholen die veel jongeren opvangen met gedrags- en emotionele problemen. De Koning Boudewijnstichting organiseerde dit project in samenwerking met de Vlor. Teamleden van twaalf pilotscholen hebben samen met leden van de pedagogische begeleidingsdiensten en van de CLB's van die scholen, en met experts nagedacht over wat scholen kunnen doen om de leer- en ontwikkelingsprocessen van deze jongeren beter te ondersteunen. Centraal stond de noodzaak om samenhang te realiseren tussen schoolorganisatie, infrastructuur, pedagogische strategieën en methodes van aanpak, procedures, relaties met ondersteunende diensten, enz. Het project Borg de Zorg vloeiende voort uit de Vlor-probleemverkenning *Onderwijskansen voor jongeren met gedrags- en emotionele problemen* uit 2005.

- 3 De overheid moet letten op een goede **samenhang met andere dossiers** die invloed hebben op leezorg, in de eerste plaats de financiering van het leerplichtonderwijs. Maar ook de schoolinfrastructuur, het concept van eindtermen en ontwikkelingsdoelen, het certificerings- en kwalificatiebeleid in het secundair onderwijs, de kleuterparticipatie, de positie van de CLB's, leerlingenvervoer of het respect voor de vrije keuze in het onderwijs.
- 4 De Vlor is tevreden dat de implementatie van het leezorgkader gefaseerd zal verlopen en over meerdere jaren gespreid. Maar hij vraagt meer duidelijkheid over de inhoud van de verschillende fasen in een **precieze implementatiekalender** met tussentijdse evaluatie. De voorbereiding gaat best zo snel mogelijk van start.
- 5 De praktische uitwerking van het leezorgkader moet de specifieke **structuur en organisatievormen van elk onderwijsniveau** volgen. De Vlor vraagt specifieke maatregelen voor bijv. het kleuter- en het secundair onderwijs.
- 6 De invoering van leezorg zal voor alle betrokkenen (schoolteams in gewoon én buitengewoon onderwijs, CLB, begeleidingsdiensten, enz.) nieuwe opdrachten en situaties met zich mee brengen. De Vlor vraagt om de **taakbelasting** van school- en CLB-teams realistisch in te schatten en om een **adequaat financieel kader** voor leezorg te garanderen.

De minister publiceerde anderhalve maand later zijn conceptnota Leezorg⁶⁵. Op 24 en 25 mei hield de Commissie Onderwijs, Vorming, Wetenschap en Innovatie van het Vlaams Parlement hoorzittingen over leezorg. De administrateur-generaal van de Vlor heeft daar het ontstaansproces van leezorg en de kernboodschappen van het Vlor-advies toegelicht. In de lente van 2007 startte de onderwijsraad een interne evaluatie van het proces van gemeenschap-

pelijke beleidsontwikkeling over leezorg.

4.2 Leerkracht Veerkracht

De resultaten van het ondersteuningsproject *Borg de Zorg* verschenen dit werkjaar in het boek *Leerkracht Veerkracht*, een gezamenlijke publicatie van de Koning Boudewijnstichting en de Vlor⁶⁶. Het boek is bestemd om schoolteams te ondersteunen in het omgaan met jongeren met ernstige gedrags- en emotionele problemen. Zij kunnen het onder meer gebruiken voor doelgericht teamoverleg. Het bundelt achtergrondinformatie, modellen, getuigenissen, praktijkoefeningen en instrumenten voor reflectie en debat. Schoolteams kunnen er inspiratie uit putten om hun aanpak van deze jongeren te verbeteren. Het boek werd op 19 januari 2007 voorgesteld op een studiedag en nadien ruim verspreid in de sector van de BuSO-scholen. Vlor en KBS wensten het niet te koop aan te bieden, maar vrij te laten downloaden vanaf een aparte pagina van de Vlor-site: www.vlor.be/leerkrachtveerkracht. Eind juni stond de teller op meer dan 1600 downloads.

Om het ideeëngoed en materiaal van *Leerkracht Veerkracht* breed te verspreiden in de scholen en ingang te doen vinden in de klaspraktijk, startte de Vlor volgend werkjaar een ondersteuningsproject.

4.3 Kinderen en jongeren met ernstig meervoudige beperkingen

Op 29 mei 2007 organiseerde de Vlor een studiedag over onderwijs en opvang voor kinderen en jongeren met ernstig meervoudige beperkingen. De onderwijsraad presenteerde er de visietekst die een werkgroep met leden van de commissies Buitengewoon Basis- en Buitengewoon Secundair Onderwijs over dit thema heeft opgesteld⁶⁷.

⁶⁵ FRANK VANDENBROUCKE, Conceptnota Leezorg, Brussel, 30 maart 2007

⁶⁶ VLAAMSE ONDERWIJSRAAD EN KONING BOUDEWIJNSTICHTING, *Leerkracht Veerkracht*. Een reflectieboek. Stapstenen voor het begeleiden van jongeren met gedragsproblemen, Brussel, december 2006, 114p.

⁶⁷ VLAAMSE ONDERWIJSRAAD, Visietekst onderwijs en opvang voor kinderen en jongeren met ernstig meervoudige beperkingen, 22 juni 2006

Commissie Leerlingenbegeleiding

Het participatiedecreet schrijft voor dat er in de Vlor een permanente werkgroep voor de CLB-sector moet zijn. De Vlor heeft daarvoor de commissie Leerlingenbegeleiding gevormd. 2006-2007 was haar eerste volledige werkjaar. Zij volgt discussies over het concept van leerlingenbegeleiding op. Centraal in haar werking staat een goede afstemming tussen de manier waarop scholen leerlingenbegeleiding vormgeven en de taak van het begeleidende CLB. Uiteraard volgt de commissie een macrobenadering. Zij zal ook aandacht besteden aan nieuwe concepten inzake studieloopbaanbegeleiding en competentiebeheer, en aan de impact van de welzijnssector op de leerlingenbegeleiding in de school.

Professor Bea Maes van de K.U.Leuven presenteerde de resultaten van een onderzoek naar hoeveel van deze jongeren in onderwijs- en welzijnsinstellingen worden opgevangen, en hoe die instellingen op de zorgvragen van de jongeren inspelen. Nadien konden de ongeveer 100 deelnemers debatteren.

4.4 De leerlingenbegeleiding

Na een brede consultatie in verschillende raden en commissies bracht de Vlor advies uit over het *Ontwerp van profiel voor de centra voor leerlingenbegeleiding* dat minister Frank Vandenbroucke in maart presenteerde⁶⁸. Hij schetst daarin de positie en het aanbod van de CLB's — aangevuld met cijfermateriaal — en geeft zijn visie op wat de doelstellingen en kernopdrachten van de centra zijn.

De Vlor vindt een debat over het profiel van het CLB noodzakelijk, maar hij pleit in zijn advies voor een bredere discussie⁶⁹. Een debat over de invulling van leerlingenbegeleiding hoort ook te gaan over de rol van de school en de opdrachten van andere schoolondersteunende diensten zoals de pedagogische begeleidingsdiensten. De Vlor mist in het profiel een globaal denkkader over de invulling van leerlingenbegeleiding op school, waar het CLB een onderdeel van is.

De raad vindt dat school en CLB gelijkwaardige partners moeten zijn, met elk hun eigen verantwoordelijkheden voor het zorgbeleid op school en de leerlingenbegeleiding. Ouders en leerlingen moeten in elk geval een goed zicht hebben op de dienstverlening waarop ze aanspraak kunnen maken.

De Vlor pleit voor een toekomstgericht CLB-profiel dat meer vooruitstrevende concepten uit de wereld van leerlingen- en trajectbegeleiding integreert. De CLB-sector is zelf vragende partij om vaker protocollen te gebruiken. Het

profiel zou daarover meer concrete voorstellen moeten bevatten. De minister zou ook meer aandacht moeten besteden aan de (secundaire) processen die de interne werking van de centra voor leerlingenbegeleiding aanbelangen. Deze processen zijn immers onmisbaar voor een goede dienstverlening van de centra.

Na zijn pleidooi voor een breed debat geeft de Vlor een overzicht van specifieke onderwerpen die in het profiel van de CLB's sterker uit de verf zouden moeten komen:

- de missie en de werkingsprincipes van CLB's;
- de rol van het CLB voor prioritaire en specifieke doelgroepen⁷⁰
- de invulling van de "schoolondersteuning" door het CLB en de afstemming met de school en met de pedagogische begeleidingsdiensten;
- de samenhang met nieuwe beleidsontwikkelingen;
- de plaats van leerlingen en hun ouders. Soms is de kloof tussen het CLB en de ouders erg groot. Voor betere gelijke kansen zou die het best verkleinen;
- het multidisciplinaire karakter van de CLB-werking;
- verduidelijking van de procesmatige benadering in het CLB en een duidelijker onderscheid tussen langdurende/longitudinale begeleiding en kortdurende begeleiding;
- de schoolloopbaanbegeleiding door het CLB versterken;
- CLB's moeten samenwerken in meerdere, verschillende regionale omschrijvingen;
- gemeenschappelijke taal, benadering en afstemming van de begeleidingsinspanningen.

4.5 Naar een statuut voor de leerling

De Raad Basisonderwijs en de Raad Secundair Onderwijs hebben zich samen gebogen over de vraag of de overheid niet beter alle bepalingen in verband met rechten en

68 FRANK VANDENBROUCKE, *Ontwerp van profiel voor de centra voor leerlingenbegeleiding*, Brussel, 15 maart 2007, 23p.

69 ALGEMENE RAAD, *Advies over het ontwerp van profiel voor de centra voor leerlingenbegeleiding*, 26 juni 2007

70 We denken aan leerlingen met specifieke noden, GOK-leerlingen, deeltijds leerplichtigen, jongeren met veelvuldig en langdurig schoolverzuim en andere vormen van "verontrusting"

plichten van leerlingen in één "leerlingenstatuut" bijeen zou brengen. Nu staan die bepalingen verspreid over talrijke Vlaamse en federale wetteksten.

Na een juridische voorbereiding stelt de Vlor voor om een vlot toegankelijk, helder en begrijpelijk overzicht samen te stellen van alle rechten en plichten van leerlingen in het basis- en secundair onderwijs. Het blijkt juridisch gesproken niet wenselijk om ze uit hun huidige context te lichten en in een nieuw decreet of besluit te verzamelen. Er moet wel onderzocht worden of aanpassingen, verbeteringen, verduidelijkingen of eventueel nieuwe bepalingen wenselijk zijn.

Een helder overzicht geeft ouders en leerlingen de gelegenheid om zich zelf te informeren over hun rechten en plichten zoals ze in de regelgeving voorkomen, en hoe ze die rechten eventueel kunnen afdwingen. Scholen kunnen er inspiratie in vinden voor het schoolreglement. De Vlor vindt dat zo'n overzicht het best op een specifieke website wordt geplaatst die de overheid up-to-date houdt. Beide raden brachten dit advies op eigen initiatief samen uit⁷¹.

In verband met deliberaties en inschrijvingsrecht lijken de huidige regels te volstaan. In verband met het samenleven op school laat de regelgeving veel ruimte voor interpretatie. De raad adviseert de overheid om na te denken over een onafhankelijke, onpartijdige en schoolexterne instantie voor conflictregeling voor orde, tucht en samenleven op school. Hij wil daarover meedenken. Maar een 'leerlingenstatuut' heeft ook een belangrijke pedagogische zijde. Alles in verband met gedrag op school juridisch vastleggen, is onmogelijk. Er is een evenwicht nodig tussen een centraal geregeld basiskader en de lokale afspraken in het schoolreglement. In elk geval begint conflictregeling in eerste instantie op de school, met preventie en overleg. Daarna pas komen begeleiding, orde- en tuchtmaatregelen

en conflictregeling op het niveau van schoolbestuur, scholengroep of scholengemeenschap. De rechtbank is slechts in uitzonderlijke omstandigheden nodig.

4.6 Zorgbeleid in het hoger onderwijs

De aandacht voor diversiteit in het hoger onderwijs richt zich op verschillende doelgroepen. Sommige acties richten zich op de ondersteuning van kansarmen en allochtonen, andere projecten proberen de toegankelijkheid van instellingen en opleidingen te vergroten. Inclusief hoger onderwijs is volgens de raad de beste manier om een maximale participatie te realiseren. Dat betekent dat men probeert om alle instellingen zo toegankelijk mogelijk te maken voor studenten met functiebepkeringen zodat ook zij vrij kunnen kiezen waar ze hoger onderwijs volgen.

Registratie van studenten met functiebepkeringen

In een advies op eigen initiatief heeft de Raad Hoger Onderwijs een voorstel uitgewerkt voor de registratie van studenten met functiebepkeringen⁷². Het financieringssysteem van het hoger onderwijs kent aan studenten met functiebepkeringen een 1.5-weging toe voor de berekening van het onderwijsgebonden variabele deel. De raad is daar tevreden over. Maar om ze te kunnen 'wegen', moet men eerst definiëren wie tot de doelgroep behoort. De raad adviseert als omschrijving: *studenten bij wie een blijvende of langdurige uitval is op een of meer lichaamsfuncties opgesomd in de International Classification of Functioning (ICF)*. De raad kiest de ICF als leidraad omdat deze lijst volledig is, allesomvattend, wereldwijd verspreid en samengesteld op basis van wetenschappelijke gegevens. De werking van lichaamsfuncties is het uitgangspunt.

De registratie van studenten met een functiebepkering gebeurt volgens de Vlor het best op instellingsniveau. De

71 RAAD BASISONDERWIJS EN RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over de rechten en plichten van leerlingen in het basis- en secundair onderwijs 27-28 februari 2007
72 RAAD HOGER ONDERWIJS, Advies over de registratie van studenten met een functiebepkering in functie van overheidsfinanciering, 14 november 2006

Commissie Studeren met een Functiebeperking

De commissie Studeren met een Functiebeperking van de Raad Hoger Onderwijs stelt de belangen van studenten met functiebeperkingen centraal. Zij beoordeelt toekomstige beleidsmaatregelen voor het hoger onderwijs op hun impact voor deze studenten. In de commissie zitten onder meer vertegenwoordigers van het Vlaams Expertisecentrum voor Handicap en Hoger Onderwijs (VEHHO).

student met een functiebeperking kiest zelf of hij zich laat registreren of niet. Het is vooral belangrijk om de functie-uitval (medisch) objectief vast te leggen. De Vlor heeft in een tweede advies, met medewerking van deskundigen een voorstel van registratieformulier met bijbehorende handleiding opgesteld. De nadruk ligt op de medische objectivering via een formele erkenning van de functiebeperking door een erkende en bevoegde instantie, of een gespecialiseerd attest. Dit moet misbruik voorkomen. Het formulier en de procedures zijn gebruiksvriendelijk en transparant zodat alle instellingen voor hoger onderwijs ze kunnen gebruiken⁷³.

De registratie is nodig om structurele overheidsfinanciering te kunnen krijgen. In het overheidsvoorstel worden enkel studenten 'gewogen' die aangesloten zijn bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, ook bekend als het Vlaams Fonds. Maar eigenlijk is dat maar een kleine 20 % van de hele doelgroep, terwijl instellingen ook inspanningen leveren voor veel andere studenten met functiebeperkingen. De registratie bij de instellingen op basis van functie-uitval, maakt de doelgroep die meetelt voor de 1,5-weging groter; wat de raad al een tijdje bepleit.

Dit staat los van de concrete zorgvraag van de student en het concrete begeleidingsaanbod dat de instellingen (en studentenvoorzieningen) uitwerken; al dan niet op maat van de student. Door de registratie los te koppelen van de zorgvraag kunnen instellingen de middelen zowel op structurele basis inzetten als ad hoc. Zo worden instellingen die kiezen voor een structurele benadering, toch beloond voor de geleverde inspanningen. De registratie is ook nuttig om meer en betere statistische gegevens te verzamelen over de deelname van studenten met functiebeperkingen aan het Vlaamse hoger onderwijs.

4.7 Naar een zorgbeleid in het volwassenonderwijs

De Raad Levenslang en Levensbreed Leren heeft in 11 kernboodschappen zijn visie op een doelgroepenbeleid in het volwassenenonderwijs verwoord⁷⁴. Hij is ervan overtuigd dat een doelgroepenbeleid moet deel uitmaken van een volledig en doordacht zorg- en diversiteitsbeleid, dat tegemoet komt aan de individuele problemen en verwachtingen van cursisten in het volwassenenonderwijs.

- 1 Het volwassenenonderwijs wil een hefboom zijn om de kansen van sociaal minder bevoorrechte groepen te keren.
- 2 De centra en de overheid moeten initiatieven nemen om doelgroepen die nu onvoldoende participeren aan volwassenenonderwijs erover te informeren en ernaartoe te leiden.
- 3 Samenwerking tussen centra voor basiseducatie en voor volwassenenonderwijs, andere opleidingscentra en doelgroeporganisaties is wenselijk op tal van gebieden.
- 4 Leertrajecten moeten nog flexibeler worden, zodat tijdstip, duur en intensiteit beter aansluiten bij de doelgroep.
- 5 Om bij inschrijving de competenties van kandidaat-cursisten goed in te schatten hebben de centra screeningsinstrumenten nodig.
- 6 Het personeelsbeleid besteedt aandacht aan diversiteit op het vlak van rekrutering én navorming.
- 7 Het volwassenenonderwijs moet meer ongekwalificeerde schoolverlaters opvangen, dankzij rechtstreekse communicatie met secundaire scholen.
- 8 Scholen en basiseducatie moeten meer samenwerken om laaggeletterdheid terug te dringen.
- 9 De raad vraagt specifieke financiële maatregelen voor verschillende kansengroepen en voor de centra die

⁷³ RAAD HOGER ONDERWIJS, Advies over de registratie van studenten met een functiebeperking: procedure en objectivering, 12 juni 2007

⁷⁴ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, 11 kernboodschappen voor een breed en geïntegreerd zorg- en diversiteitsbeleid in het volwassenenonderwijs, 26 september 2006

erin slagen om de deelname van kansengroepen te verhogen.

- 10 Overheidsinstanties moeten onderling en met het onderwijsveld overleggen wanneer zij maatregelen plannen die het levenslang en levensbreed leren beïnvloeden.
- 11 Er is meer cijfermateriaal nodig om een beleid voor kansengroepen en diversiteit op te volgen.

5 Competenties en kwalificaties

Een Vlaamse kwalificatiestructuur zal de plaats en onderlinge verhoudingen duidelijk maken van alle certificeringen en titels van beroepsbekwaamheid die leiden tot inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. Zij moet gebaseerd zijn op competenties en aansluiten bij Europese instrumenten voor de transparantie van kwalificaties zoals EQF. De kwalificatiestructuur kan niet hetzelfde zijn als een Vlaamse opleidingenstructuur. De Vlor adviseerde over de discussienota van de minister⁷⁵ (zie 3.1.1).

5.1 Competenties valoriseren

De erkenning van elders verworven competenties (EVC) of kwalificaties (EVK) is een schoolvoorbeeld van het valoriseren van competenties die mensen hebben verworven. In de Vlor loopt daarover een project waarbij CVO's en hogescholen overleggen over studieduurverkorting voor afgestudeerde cursisten van het HOSP die een verwante hogeschoolopleiding willen volgen. Vertegenwoordigers van de associaties overleggen in de Vlor over hun EVC-procedures.

5.1.1 Studieduurverkorting in hogeschool dankzij EVK vanuit HOSP

Dit tweejarige project over elders verworven kwalificaties (EVK) wil de doorstroming van het hoger onderwijs voor sociale promotie (HOSP) naar de hogescholen bevorderen. Het is de bedoeling een overzichtelijk systeem voor de toekenning van vrijstellingen en studieverkorting in het hogescholenonderwijs te ontwikkelen voor afgestudeerden uit het HOSP.

Tijdens het eerst projectjaar is een methodologie ontwikkeld om verwante opleidingen in CVO's en hogescholen met elkaar te vergelijken. Die vergelijking (in een competentiematrix) moet in kaart brengen welke vrijstellingen aan geslaagde cursisten uit een HOSP-opleiding toegekend kunnen worden. Die vrijstellingen worden verwerkt in een aanvullingstraject waarmee de HOSP-cursist dan het bachelordiploma kan behalen. Deze procedure wordt per verwant opleidingspaar (bijv. Boekhouden – Bedrijfsmanagement) gevolgd door elk koppel van een CVO en hogeschool apart. Voor de meeste geselecteerde opleidingen hebben de aanvullingstrajecten allemaal ongeveer 60 studiepunten. De methodologie is op die manier een generieke leidraad die ruimte laat voor situatiegebonden aanpassingen.

Dit werkjaar namen 24 opleidingskoppels deel, verdeeld over 12 opleidingsparen⁷⁶. Om de resultaten (competentiematrixen en aanvullingstrajecten) bekend te maken bij andere CVO's en hogescholen, organiseerde de Vlor op 8 juni 2007 een studiedag in VLEKHO in Brussel. Er waren 190 deelnemers uit een breed onderwijslandschap. Bij het aflopen van het project publiceerde de Vlor in eigen beheer een eindrapport over het project⁷⁷. Op eigen initiatief bracht hij ook een advies uit waarin hij de meerwaarde en de knelpunten van het project beschrijft en over de aanvul-

⁷⁵ ALGEMENE RAAD, Advies over de discussienota over de Vlaamse kwalificatiestructuur, 23 november 2006

⁷⁶ 1) Toeristische gids - Toerisme & recreatiemanagement // 2) Assistent psychologie - Toegepaste psychologie // 3) Hout- en bouwconstructies - Bouw // 4) Fiscale wetenschappen en 4de spec. fiscaliteit - Bedrijfsmanagement - Accountancy fiscaliteit // 5) Marketing - Bedrijfsmanagement, afstudeerr. Marketing // 6) Office management & ondernemingscommunicatie - Office management, afstudeerr. Managementassistent // 7) Verzekeringen - Bedrijfsmanagement, afstudeerr. Financiering en verzekeringswezen // 8) Rechtspraak - Bedrijfsmanagement, afstudeerr. Rechtspraak // 9) Chemie & kunststoftechnologie - Chemie, afstudeerr. Biochemie, chemie & milieuzorg // 10) Biotechnologie - Gezondheidszorg, afstudeerr. Biomedische laboratoriumtechnologie // 11) Mechanica - Mechanisch ontwerp & productietechnologie // 12) Elektriciteit - Elektrotechniek

⁷⁷ VLAAMSE ONDERWIJSRAAD, Eindrapport EVK-HOSP. Een transparante methodiek voor de toepassing van studieduurverkorting in de hogeschool voor afgestudeerden uit het hoger onderwijs voor sociale promotie, Brussel, 31 mei 2007, 24p.

lingstrajecten aanbevelingen doet voor de centra voor volwassenenonderwijs, voor de hogescholen, voor de beide samen en voor de overheid⁷⁸. Het advies bespreekt onder meer de volgende thema's:

De omvang van de aanvullingstrajecten uit de tweede fase blijkt veel meer te verschillen dan vorig werkjaar⁷⁹. In sommige gevallen zijn er te grote verschillen tussen de CVO-opleiding en de hogeschoolopleiding. Er bestaan ook meningsverschillen tussen de hogescholen en de CVO's en tussen de hogescholen onderling over de waarde van de vooropleiding ICT, talen, rechtsvakken en ethiek. De inhouden en vaardigheden uit de kernvakken zijn zowel op het vlak van de leerinhouden als op het vlak van het competentieniveau gelijkwaardig. Maar de HOSP-opleidingen bevatten beduidend minder talen, tenzij talen tot de kernvakken behoren.

Alle modulaire opleidingen in het HOSP vertrekken van hetzelfde modulaire structuurschema met bijbehorende minimale doelstellingen en leerinhouden. Maar nog niet alle CVO-opleidingen werden al gemodulariseerd. Tussen hogescholen kunnen de leerinhouden van eenzelfde opleiding erg verschillen omdat elke hogeschool de autonomie heeft om haar eigen curricula samen te stellen.

De methodologie blijkt breed bruikbaar voor de vergelijking van opleidingen en dwingt de betrokken hogescholen en centra bovendien om competentiegericht te denken. De meeste afgestudeerden uit het HOSP kunnen een werkervaring voorleggen die tot een vrijstelling leidt voor de stage op de hogeschool. Lerenden die werkloos zijn, kunnen zoals de andere studenten hun stage overdag doen. Maar dan zijn zij verplicht om in te gaan op elke passende werk-aanbieding. Lerenden die werken, maar in een sector die geen relevante praktijkervaring oplevert, kunnen eveneens geen stage lopen overdag.

Een ander knelpunt is het recht op betaald educatief verlof. Lerenden die een HOSP-opleiding combineren met een job, hebben daar recht op. Bij een hogeschoolopleiding daarentegen is dat niet zonder meer het geval. Voor opleidingen die overdag plaatshebben, moet de hogeschool elk academiejaar opnieuw voor elke lerende afzonderlijk betaald educatief verlof aanvragen. Dit is een administratief probleem en de lerenden weten nooit vooraf of zij er een beroep op kunnen doen.

De hogescholen blijken ook niet genoeg middelen te hebben om een aanvullingstraject te organiseren voor het beperkte aantal cursisten uit het CVO. Lerenden op hun beurt kiezen niet voor een aanvullingstraject, omdat hogescholen het niet op een aantrekkelijke manier kunnen organiseren.

Dit heeft geleid tot een aantal aanbevelingen. Een hogeschool en een CVO kunnen een raamakkoord afsluiten. Een raamakkoord verhoogt de transparantie voor de afgestudeerden van het CVO en biedt hen een duidelijk perspectief om een bachelor te behalen. De hogeschool en het CVO communiceren dezelfde informatie aan de CVO-cursisten over de mogelijkheden om een bachelor te verwerven. Bij de uitwerking van nieuwe structuurschema's voor de HOSP-opleidingen aan de CVO's wordt uitgegaan van competenties en van de competentieprofielen van de corresponderende bacheloropleiding.

De hogescholen bieden het best een haalbaar aanvullingstraject aan dat rekening houdt met de bijzondere kenmerken van deze doelgroep (bijv. het aanvullingstraject 's avonds en/of in het weekend organiseren of in een centrum voor volwassenenonderwijs). De haalbaarheid van een aanvullingstraject neemt toe als de omvang van het aanvullingstraject beperkt is en de hogeschool bij de organisatie en de didactische omkadering een bijkomende

⁷⁸ ALGEMENE RAAD, Advies over de organisatie van aanvullingstrajecten tussen het CVO en de hogeschool, 31 mei 2007
⁷⁹ Van 34 studiepunten tot 98 studiepunten

inspanning doet voor deze doelgroep. Als deze groep niet op een volwaardige manier in aanmerking komt voor de financiering van de hogescholen, dan kunnen de hogescholen voor deze groep geen specifieke inspanningen doen. Lineaire HOSP-opleidingen worden best zo vlug mogelijk gemodulariseerd. Het is evenmin een goede optie om de HOSP-opleiding te verzwaren. Betaald educatief verlof en trajectbegeleiding zijn essentieel om voor alle lerenden de oplossingen te vinden die best bij hen passen.

5.1.2 EVC-procedures hoger onderwijs

Het overlegplatform Associaties van de Raad Hoger Onderwijs heeft een gedetailleerde stand van zaken opgesteld over de EVC-procedures van de vijf associaties⁸⁰. Het rapport bevat de beschrijving van de procedures die de associaties volgen en cijfermateriaal. Elke associatie blijkt haar eigen accenten te leggen in de vormgeving van de validerende instantie, de methode (voornamelijk portfolio), de procedures, enz. De grootste associatie verwerkt de meeste aanvragen, maar er bestaan grote verschillen tussen instellingen. Instellingen met een traditie van zijinstromers verwerken de meeste aanvragen. De vertegenwoordigers van de vijf associaties vermelden verschillende knelpunten: EVC is een formalistische procedure, elk dossier is verschillend, de procedure is duur, sommige associaties koppelen aanvragen aan opleidingsonderdelen en andere niet, een niveau van bachelor of master toetsen is moeilijk, competenties meten gebeurt best met competentieprofielen, maar misschien werken associaties daarvoor beter samen.

De associaties verwachten dat ze in de toekomst rekening zullen houden met ontwikkelingen inzake EQF en de Vlaamse kwalificatiestructuur en verder zullen overleggen over afstemming en afspraken in verband met hun EVC-

procedures.

5.1.3 Diploma secundair onderwijs via het volwassenenonderwijs

Het onderwijs voor sociale promotie geeft leerlingen die het leerplichtonderwijs zonder diploma secundair onderwijs hebben verlaten, de kans om niet alleen een startkwalificatie voor de arbeidsmarkt te behalen, maar ook het volwaardige diploma secundair onderwijs. De Vlor ijvert er al langer voor om het aantal OSP-opleidingen waarmee dit laatste kan, te vergroten. Onderwijsdecreet XVII machtigt de Vlaamse regering om bepaalde opleidingen van het technisch of beroepssecundair onderwijs in het OSP die niet overeenkomen met een opleiding in het voltijds secundair onderwijs, te sanctioneren met een diploma secundair onderwijs en de voorwaarden te bepalen waaraan die opleidingen dan moeten voldoen. De Vlor ondersteunt deze mogelijkheid⁸¹.

5.2 Competentie-ontwikkelen onderwijs

In debatten over vernieuwingen in onderwijs zijn “competentiegericht onderwijs” en “competentie-ontwikkelen onderwijs” populaire begrippen. Maar over hun precieze invulling is in de Vlaamse onderwijswereld bijzonder weinig overeenstemming. Daarom organiseerde de Vlor de probleemverkenning *Competentie-ontwikkelen onderwijs; een verkenning*.

Tijdens twee seminars (7 november en 6 december 2006) zochten raadsleden en deskundigen onder meer antwoorden op vragen als: Wat betekent het begrip ‘competentie’? Wat is de invulling van competentie-ontwikkelen onderwijs? Welke meerwaarde heeft competentie-ontwikkelen onderwijs en wat zijn de valkuilen? Is competentie-

ontwikkelen onderwijs meer aangewezen in bepaalde onderwijsniveaus of -sectoren dan in andere? Welke systeemvoorwaarden zijn noodzakelijk om competentie-ontwikkelen onderwijs te organiseren? De publicatie met de bijdragen van verschillende deskundigen en de synthesetekst van de denkgroep verschijnt in het najaar 2007.

Competentie-ontwikkelen onderwijs kwam ook aan bod in de commissie ASO. Zij heeft zich voorgenomen om verder na te denken over de competenties waarover afgestudeerde aso-leerlingen moeten beschikken.

5.3 Modulair onderwijs

De experimenten met modulair beroepsonderwijs in het BSO, DBSO en BuSO zijn opnieuw met een jaar verlengd, maar met een gewijzigde omkadering. De raad vindt dat een objectieve evaluatie van het experiment zich na 7 jaar opdringt, zodat de overheid op basis van deze gegevens een definitieve beslissing kan nemen. Dat de overheid de omkadering van een lopend experiment wijzigt, keurt de raad af⁸².

Modulair onderwijs voor volwassenen

Dit werkjaar bracht de Raad Levenslang en Levensbreed Leren voor de laatste keer advies uit over voorstellen voor voorlopige modulaire structuurschema's vanwege de centra (zie 9.2). De raad adviseerde trouwens enkel nog over aanpassingen aan bestaande voorlopige schema's, want voor nieuwe voorstellen geldt een programmatie-stop. Vanaf volgend werkjaar verloopt de modularisering van het volwassenenonderwijs volgens de procedure van het nieuwe decreet volwassenenonderwijs. De Vlor zal dan enkel advies uitbrengen over de opleidingsprofielen (structuurschema's met basiscompetenties) die de nieuwe decretale stuurgroep zal voordragen en die de overheid

op het einde van de procedure vastlegt bij besluit van de Vlaamse Regering.

6 Brede opdracht van onderwijs

6.1 Talenonderwijs

De Vlaamse Onderwijsraad koos de ontwikkeling van een breed talenbeleid in elke school als inhoudelijk thema van zijn Startdag van 28 september 2006. Minister Frank Vandenbroucke presenteerde toen zijn talennota *De lat hoog voor alle talen in iedere school*⁸³. De Raad Basisonderwijs werkte dit werkjaar aan een publicatie over taalverwerving Frans. De Raad Levenslang en Levensbreed Leren adviseerde over welke vreemde talen het volwassenenonderwijs moet kunnen aanbieden.

6.1.1 “De lat hoog voor talen in iedere school”

De Vlor staat positief tegenover het algemene concept en de twee grote doelstellingen van de talennota⁸⁴:

- de schoolprestaties van taalzwakkere leerlingen verbeteren dankzij een betere kennis van de schooltaal. Het aspect schooltaal moet meer aandacht krijgen in zaakvakken;
- alle jongeren de kans geven om een minimale kennis van twee bijkomende vreemde talen te verwerven.

Het Europees Referentiekader voor de Talen (ERK) noemt de raad een geschikt instrument om niveaus van taalbeheersing te omschrijven. Het biedt een houvast om te bepalen welke talenkennis in een bepaalde studierichting verwacht mag worden. De scholen moeten wel voldoende armslag behouden om te werken aan attitudes en aan de culturele inbedding van de taal die ze aanleren. Als gram-

⁸² ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XVII, 15 februari 2006

⁸³ FRANK VANDENBROUCKE, De lat hoog voor alle talen in iedere school. Goed voor de sterken, sterk voor de zwakken, Brussel, 28 september 2006, 44p.

⁸⁴ ALGEMENE RAAD, Advies over de talennota “De lat hoog voor talen in iedere school”, 11 januari 2007

matica nodig blijkt om vaardigheden te verwerven, moet daar ruimte voor blijven. De minister beperkt zich in de talennota jammer genoeg tot het gewoon voltijds leerplicht-onderwijs.

De Vlor steunt de keuze om het onderwijs Frans in het basisonderwijs te blijven toevertrouwen aan onderwijzers. Bij talensensibilisering in het basisonderwijs kunnen ook elementen aan bod komen uit de moedertaal van anderstalige leerlingen. De raad is voorstander van lokaal overleg over de aansluiting bij de overgang van basis- naar secundair onderwijs.

De Vlor beklemtoont dat alle leerlingen in het secundair onderwijs, ook die van het beroepsonderwijs, de kans moeten krijgen om twee vreemde talen te leren. Maar dat mag niet leiden tot meer ongekwalificeerde uitstroom. Daarom verbindt de raad het 'gewicht' van talen in een studiegebied en studierichting aan het toekomstige belang van vreemdetalenkennis voor de leerling die de richting volgt. In studierichtingen waar taal niet functioneel is voor de latere beroepsuitoefening mag een slechte score voor talen geen gevolgen hebben voor de doorstroming⁸⁵.

Een goede beheersing van de schooltaal verhoogt de slaagkansen van anderstalige leerlingen aanzienlijk. Voor kleuterscholen met veel GOK-leerlingen belooft de minister tweedelijns-ondersteuning voor de kleuteronderwijzers en een betere omkadering. De Vlor vindt dat goed en vraagt hetzelfde voor scholen met veel anderstalige leerlingen die geen GOK-leerlingen zijn. De steden waar taalproblemen meer aandacht krijgen, mogen niet beperkt blijven tot Gent, Brussel en Antwerpen.

6.1.2 Frans in het basisonderwijs

De werkgroep Vreemde Talen van de Raad Basisonderwijs heeft een publicatie voorbereid over taalverwerving

Frans in het basisonderwijs. Hiermee hoopt hij de leraar in de klas en het schoolteam ondersteuning te bieden bij het uitbouwen van een taalbeleid op school. Ook leraren-opleiders en nascholers vinden er ideeën in. Het boek zal een uitgebreide situering bevatten en de volgende thema's uitwerken:

- een begrippen- en doelstellingenkader voor vreemdetalenverwerving;
- aandachtspunten voor de uitwerking van een schoolspecifiek taalbeleid Frans;
- de competentievereisten bij leraren;
- inspirerende informatiebronnen, materialen en documentatie.

6.1.3 Beoordelingskader voor nieuwe taalopleidingen in het volwassenenonderwijs

Op verzoek van de minister heeft de Raad Levenslang en Levensbreed Leren een beleidsvisie uitgewerkt over het talenaanbod⁸⁶. Daarmee kan de minister toekomstige programmatie-aanvragen voor taalopleidingen consequent en onderbouwd beoordelen.

De Raad vindt dat het volwassenenonderwijs in principe taalopleidingen moet kunnen aanbieden voor alle officiële talen van de EU en de kandidaat-lidstaten. Volgens de raad volstaat het dat maximum één CVO per werkingsgebied van een consortium een nieuwe taalopleiding aanbiedt.

Opleidingen voor talen van niet-EU-landen (bijv. Servisch, Noors, Albanees, Thais) vindt de raad geen opdracht voor het volwassenenonderwijs. Tenzij een bedrijf of een sector daar om economische redenen expliciet om vraagt. Eventueel kan een CVO die taal dan aanbieden via contractonderwijs. Minderheidstalen en regionale talen (bijv. Baskisch, Fries of Bretoens) vindt de raad evenmin een

⁸⁵ De raad baseert zijn standpunt op een visietekst over talen in het beroepssecundair onderwijs die de commissie TSO-BSO vorig werkjaar heeft voorbereid.

⁸⁶ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over een beoordelingskader voor de aanvraag van nieuwe taalopleidingen in het volwassenenonderwijs, 24 april 2007

KUS-project

Sinds de verhuizing naar de Kunstlaan hangen in de gangen en vergaderzalen van het Vlor-secretariaat kunstwerken van leerlingen uit het kunstonderwijs. De eerste reeks schilderijen, schetsen en studies zijn uitgeleend door de! Kunsthumaniora uit Antwerpen, in het kader van het Vlor-project *Kunst Uit Scholen* (KUS).

Met het KUS-project haalt de onderwijsraad de banden aan tussen het kunstonderwijs en het onderwijsveld. Meteen kan hij zijn toegankelijke ruimtes aankleden met een kwaliteitsvol, actueel en afwisselend kunstaanbod. Het is de bedoeling om de kunstwerken regelmatig te vervangen, zodat verscheidene kunstscholen de kans krijgen om het werk van hun leerlingen en leraren te exposeren. De Vlor zal daarvoor bij toerbeurt een oproep versturen naar alle instellingen deeltijds en hoger kunstonderwijs en kunstsecundair onderwijs van een bepaalde provincie.

opdracht voor het volwassenenonderwijs.

De raad onderbouwt dit standpunt onder meer met argumenten uit het actieplan van de Europese Commissie over het leren van talen en taalverscheidenheid. Verschillende aanbevelingen uit dat actieplan beklemtonen dat levenslang leren, kennis van andere talen en culturen, een taalvriendelijk klimaat en een breed aanbod (alle officiële talen van de EU) belangrijk zijn. Het aanbod moet zich bovendien aanpassen aan de maatschappelijke behoeften die om socioculturele, persoonlijke en economische redenen ontstaan. Zo heeft wie de taal van de handelspartner spreekt, een extra troef, ook al is Engels de internationale handelstaal. Taalopleidingen scheppen ook persoonlijke ontwikkelingskansen en bevorderen sociale cohesie en interculturaliteit. De return daarvan is echter moeilijk in cijfers uit te drukken.

Op basis van de budgettaire gegevens over de taalopleidingen die vandaag in het volwassenenonderwijs gevolgd worden, verwacht de raad een erg bescheiden meerkost die perfect beheersbaar is in het budget. Het advies bevat veel ander cijfermateriaal over het vreemdetalenonderwijs in de centra (welke talen en richtgraden, in hoeveel CVO's, aantal cursisten).

De raad vraagt ook om in het huidige aanbod een *inhoudelijk open module* op te nemen per taal, richtgraad en domein (professioneel, persoonlijk/maatschappelijk of educatief). De centra zouden die modules verder concreet kunnen invullen om in te spelen op een specifieke behoefte bij hun doelpubliek. Het ene CVO zou die vrije plek in de opleidingsstructuur bijvoorbeeld met een taalmodule voor ICT-ers kunnen invullen en een ander centrum met vakjargon voor de medische sector, zonder dat ze daarvoor telkens de hele ontwikkelings- en programmatieprocedure van nieuwe opleidingen en profielen moet doorlopen.

6.2 Onderwijs en Kunst

Het **overlegplatform Kunstonderwijs** heeft tijdens zijn eerste werkjaar overlegd over de aansluiting vanuit het deeltijds kunstonderwijs (DKO) en het kunstsecundair onderwijs (KSO) naar het hoger kunstonderwijs (HKO). Ook de kunstgerichte lerarenopleiding is ter sprake gekomen. Het overlegplatform heeft besloten om volgend werkjaar een studie- en discussiedag te organiseren waarin beide thema's samen aan bod zullen komen. De werkgroep Aansluiting heeft daarvoor een discussietekst geschreven. Het overlegplatform wordt ook betrokken bij het KUS-project (Kunst uit Scholen).

De **commissie Deeltijds Kunstonderwijs** heeft onder meer het advies over de programmatie van instellingen, filialen, graden en studierichtingen in het DKO voorbereid. De commissie beoordeelt de aanvragen volgens vastgelegde criteria. De Raad Levenslang en Levensbreed Leren vraagt in zijn advies dat de overheid haar programmatiecriteria uit 2000 zou evalueren en waar nodig op een verantwoorde manier zou herwerken. De acht aanvragen kregen een positief advies⁸⁷. De commissie bereidde ook het advies voor over de tijdelijke projecten in DKO (zie 1.1) en overlegde over de functiebeschrijvingen.

De **commissie Kunstsecundair Onderwijs** heeft zich tot doel gesteld om te overleggen over de eigenheid van het kunstsecundair onderwijs. Zij stemt die werkzaamheden onder meer af op die van het overlegplatform Kunstonderwijs. Zij gaat zich daarom ook inspireren op de resultaten van de studie- en discussiedag over het kunstonderwijs.

6.3 Project gezondheidsbevordering

De commissie Gezondheidsbevordering heeft het strategisch plan *'Op uw gezondheid'* verder uitgewerkt. De ge-

⁸⁷ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, *Advies over de programmatieaanvragen in het deeltijds kunstonderwijs voor het schooljaar 2007-2008*, 22 mei 2007. De raad staat positief tegenover aanvragen om een aanbod te vervolledigen (bijv. een muziekacademie vult aan met Woord en dans), tegenover aanvullende initiatieven (bijv. Beeldende kunst waar een academie Muziek, Woord en dans is) en tegenover het invullen van 'witte vlekken' of de overname van bestaande initiatieven die een gemeente subsidieert. Ook initiatieven die al lang bestaan en aan de voorwaarden voldoen, maken kans op een gunstig advies. Natuurlijk moet de noodzakelijke infrastructuur aanwezig zijn.

zondheidscoördinator stelde het plan voor op studiedagen van de LOGO's⁸⁸ en op de VLOD-beurs te Gent⁸⁹.

De wedstrijd *100.000 euro voor 100 goede voorbeelden* werd een groot succes: 360 scholen dienden hun actieve tijdig en conform in. Een jury selecteerde hieruit 100 goede praktijkvoorbeelden. Deze scholen ontvingen 1000 euro.

In samenwerking met het departement Onderwijs en Vorming werd de website www.gezondopschool.be opgestart. Op deze portaal-site vinden schoolteams, leraren, leerlingen en ouders achtergrondinformatie, actiematerialen en ondersteuning om op een school een gezondheidsbeleid uit te werken. De gezondheidscoördinator werkte mee aan de gelijknamige dvd, waarop zes scholen hun gezondheidsbeleid presenteren. De praktijkvoorbeelden worden gekaderd door experts.

De commissie Gezondheidsbevordering organiseerde vijf provinciale studiedagen onder de titel *Vitaminen voor een gezondheidsbeleid*. Op die studiedagen werden de instrumenten, ontwikkeld om het gezondheidsbeleid te ondersteunen (website en dvd 'gezond op school'), samen met wetenschappelijke informatie, voorgesteld aan de onderwijzers die een rol spelen bij de begeleiding van scholen⁹⁰. De commissie Gezondheidsbevordering bereidde ook het advies voor over een striktere rookreglementering in scholen.

6.4 Naar een rookvrije school

De Vlor heeft de onderwijsminister geadviseerd om vanaf 1 september 2008 het rookverbod op school voor iedereen uit te breiden tot het hele schoolterrein en alle schooluitstappen⁹¹.

In schoolgebouwen geldt al een rookverbod, op basis van

de rookwetgeving voor openbare gebouwen. Het personeel volgt de wetgeving over roken op het werk. Met een apart decreet kan de overheid dat rookverbod veralgemenen tot leerlingen, leraren, ouders en iedereen die op de speelplaats komt. Aangezien de kans dat een jongere gaat roken groter wordt wanneer in de omgeving gerookt wordt, draagt een algemeen rookverbod bij tot rookpreventie. Het past ook in het gezondheidsbeleid dat vanaf september 2007 van elke school verwacht wordt.

Het decreet moet volgens de raad ook een onderdeel bevatten over preventie en sensibilisering van zowel leerlingen als personeel. De raad vraagt dat scholen hun leerlingenraad, schoolraad en personeelsvertegenwoordiging bij het rookbeleid zouden betrekken. Hij wijst ook op de voorbeeldfunctie die het onderwijspersoneel én ouders onmiskenbaar hebben. De minister bereidt hierover een decreet voor.

6.5 Beleidsplan ICT in het onderwijs

In het *Beleidsplan ICT in het onderwijs* formuleert de minister een coherent ICT-beleid, dat alle jongeren de kans geeft om de elementaire basisvaardigheden inzake ICT te verwerven⁹². De nieuwe vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen vormen het fundament van dat beleid⁹³. Het is gebaseerd op 5 pijlers: meer deskundigheid van onderwijzend personeel; een kwaliteitsvolle infrastructuur; een hoger beleidsvoerend vermogen van scholen; een aangepast software- en digitaal leermiddelenbeleid; en ICT-monitoring die leidt tot bijsturing van het beleid.

In zijn advies onderschrijft de Vlor de visie van de minister op onderwijs en technologie, namelijk die van het 'technologisch interactionisme'⁹⁴. Deze visie spoort met de visie van de Vlor op de relatieve autonomie van onderwijs: onderwijs is niet louter de speelbal van verwachtingen en be-

⁸⁸ LOGO is Lokaal Gezondheidsoverleg.

⁸⁹ VLOD staat voor Vlaamse Onderwijsdagen.

⁹⁰ Tot de doelgroep behoorden pedagogische begeleiders, CLB-medewerkers, gezondheidscoördinatoren in het basis- en secundair onderwijs, coördinerende directeurs van scholengroepen en scholengemeenschappen en de verantwoordelijken bij de overkoepelende onderwijsorganisaties.

⁹¹ ALGEMENE RAAD, Advies over een uitbreiding van de rookreglementering op scholen, 22 maart 2007

⁹² FRANK VANDENBROUCKE, *Competenties voor de Kennismaatschappij*, Beleidsplan ICT in het onderwijs 2007 – 2009, Brussel, 5 maart 2007 Het beleidsplan heeft betrekking op het basis-, secundair en volwassenenonderwijs en de lerarenopleiding.

⁹³ Over deze eindtermen en ontwikkelingsdoelen bracht de Vlor eerder advies uit: ALGEMENE RAAD, Advies over de eindtermen en ontwikkelingsdoelen informatie- en communicatietechnologie (ICT) in het gewoon en buitengewoon basisonderwijs, de eerste graad van het secundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs, 22 juni 2006

⁹⁴ ALGEMENE RAAD, Advies over het beleidsplan ICT in onderwijs, 26 april 2007

hoeften van andere sectoren maar kan zelf actief ingrijpen in de samenleving.

De raad waardeert dat de overheid ICT-gebruik en -integratie in het onderwijs ondersteunt. De minister ziet ICT als een hefboom voor onderwijsvernieuwing. De raad waarschuwt voor een al te groot optimisme. Het succes is afhankelijk van verschillende voorwaarden: beleidskracht van scholen, professionaliteit van leraren, voldoende middelen en adequate infrastructuur.

De overheid zal aan scholen instrumenten aanreiken om een visie op ICT uit te werken. De Vlor pleit hier voor het gebruik van *halfabricaten*. Het aanbieden van een gebruiksklaar plan houdt immers het gevaar in van ondoordacht gebruik, en kan een bedreiging zijn voor de beleidskracht van de school.

De raad pleit voor het stroomlijnen van expertise binnen en tussen de scholen (netwerking) en de uitbouw van een kenniscentrum.

De raad gaat ermee akkoord dat de rol van de coördinator niet alleen een technische maar vooral een pedagogische dimensie heeft. Maar het huidige lestijdenpakket volstaat niet om alle taken waar te maken.

De raad onderschrijft de vraag van de minister om ICT in voldoende mate te integreren in het curriculum van de lerarenopleidingen (zowel vakdidactisch als qua visieontwikkeling). De raad pleit voor een versterking van het nascholingsaanbod op vlak van beleidsontwikkeling.

De raad wijst erop dat de beoogde ICT-integratie niet mogelijk is met de bestaande werkingsbudgetten van de onderwijsinstellingen. Realistische budgetten binnen de basisfinanciering moeten de onderwijsinstellingen toelaten om voor ICT-investeringen aan langetermijnplanning te doen.

De raad waardeert het voornemen om het beleid te monitoren en vraagt aandacht voor de digitale kloof en voor vakdidactisch onderzoek dat leerkrachten kan ondersteunen in hun onderwijspraktijk.

7 Onderwijsaanbod en organisatie in het leerplichtonderwijs

7.1 Programmatie en rationalisatie in het basisonderwijs

De Raad Basisonderwijs adviseerde de drie aanvragen voor afwijkingen op de rationalisatienormen van het gewoon basisonderwijs positief⁹⁵. De aanvraag voor het buitengewoon onderwijs kreeg een negatief advies⁹⁶, net als de aanvraag voor afwijking van de programmatienorm voor het gewoon onderwijs⁹⁷. De raad adviseert op basis van vooraf vastgelegde criteria. Daarom moeten scholen in hun aanvraag verduidelijken waarom ze de normen niet halen (het moet tijdelijk en uitzonderlijk zijn) en met welke maatregelen ze daaraan iets willen doen.

Onderwijsdecreet XVII voert vanaf 1 september 2008 een genadejaar in voor basisscholen die hun leerlingenaantal zien zakken onder de rationalisatienorm die bij hun situatie past. Daardoor zullen ze geen afwijking op de rationalisatienormen hoeven aan te vragen. De nieuwe regelgeving over programmatie in het gewoon basisonderwijs spreidt de oprichtingsperiode over 6 jaar (nu 4 jaar), maar zonder dat de huidige norm verandert. Scholen zullen daardoor makkelijker de nieuwe tussennormen kunnen halen. De Vlor gaat hiermee akkoord⁹⁸.

⁹⁵ RAAD BASISONDERWIJS, Advies over de aanvraag voor afwijking van de rationalisatienorm in het gewoon basisonderwijs, 23 mei 2007 en idem, 20 juni 2007

⁹⁶ RAAD BASISONDERWIJS, Advies over de aanvraag voor afwijking van de rationalisatienorm in het buitengewoon basisonderwijs, 25 april 2007

⁹⁷ RAAD BASISONDERWIJS, Advies over de aanvraag voor afwijking van de programmatienorm in het gewoon basisonderwijs, 18 oktober 2006

⁹⁸ ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XVII, 15 februari 2007

7.2 Programmatie en rationalisatie in het secundair onderwijs

De Raad Secundair Onderwijs beoordeelde twee aanvragen voor afwijking op de rationalisatienorm; één kreeg een positief advies en één een negatief⁹⁹. De raad beoordeelde ook 92 aanvragen voor de programmatie van structuuronderdelen¹⁰⁰. Verspreid over twee adviezen, kregen 79 aanvragen een positief advies, 12 een negatief en één aanvraag bleek zonder voorwerp.

Nieuwe procedure

De Vlor heeft meegewerkt aan overleg met vertegenwoordigers van het departement, het kabinet en de onderwijskoepels. Men zocht naar betere criteria voor de beoordeling van de voorstellen voor nieuwe studierichtingen in het gewoon voltijds secundair onderwijs. Het resultaat van het overleg is dit jaar in een nieuwe procedure uitgewerkt in een besluit van de Vlaamse Regering.

De raad gaat in grote lijnen akkoord met die nieuwe procedure voor het indienen, adviseren en goedkeuren van voorstellen voor nieuwe studierichtingen¹⁰¹. De overheid wil het beoordelen van de voorstellen in handen geven van een beoordelingscommissie. De Vlor wenst garanties dat de sociale partners en de onderwijsverstrekkers vertegenwoordigers hebben in die beoordelingscommissie. De normale adviesperiode van 30 dagen volstaat niet om dossiers over nieuwe studierichtingen goed voor te bereiden. Daarom vraagt de raad om simultaan met de beoordelingscommissie van de overheid aan deze dossiers te kunnen werken. Hij vraagt ook om enkele concrete punten te verduidelijken in verband met de programmatie door de scholen van goedgekeurde nieuwe studierichtingen.

Om objectieve en evenwichtige criteria vast te leggen en

om het bestaande aanbod te actualiseren en te rationaliseren, wil de overheid alle studiegebieden 'screenen'. De Raad Secundair Onderwijs acht zichzelf goed geplaatst om die screenings uit te voeren, gelet op zijn evenwichtige samenstelling en ervaring¹⁰². In zijn advies over het studieaanbod secundair onderwijs gaat de raad daar dieper op in (zie 3.1.5).

7.3 Probleemverkenning overgang basis-secundair onderwijs

Een vlotte overgang van het basis- naar het secundair onderwijs is een eerste succesfactor voor een goede verdere studieloopbaan. De Raad Basisonderwijs en de Raad Secundair Onderwijs hebben daarover gezamenlijk een probleemverkenning opgezet. Aanleiding was de vaststelling van de inspectie in de Onderwijsspiegel van 2005 dat er een "hapering" was tussen beide niveaus voor Frans. De raden besloten om de overgang meer in het algemeen te bekijken. Raadsleden, wetenschappers en ervaringsdeskundigen hebben de soms bruuske overgang tussen basis- en secundair onderwijs vanuit verschillende gezichtspunten bekeken: het kind, het curriculum, de leraren, het schoolbeleid, de betrokkenheid van de ouders, het ondersteuningsbeleid, de studiekeuze, de onderwijsstructuur (polyvalente eerste graad bijv.) enz. Tijdens een seminarie op 5 en 6 februari 2007 bespraken zij elkaars visie en voorstellen. De raad gaat de bijdragen van de deskundigen samen met een synthesesetext publiceren in het voorjaar van 2008.

⁹⁹ RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over de aanvragen tot afwijking op de rationalisatienorm voor het schooljaar 2007-2008, 24 april 2007

¹⁰⁰ RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over de programmatieaanvragen voor het voltijds secundair onderwijs - schooljaar 2007-2008, 23 januari 2007 en RSO, advies over een bijkomende programmatieaanvraag voor het voltijds secundair onderwijs, schooljaar 2007-2008, 24 april 2007

¹⁰¹ RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over het voorontwerp van besluit tot vaststelling van de indienings- en adviseringsprocedure voor voorstellen van nieuwe structuuronderdelen in het voltijds secundair onderwijs, 24 april 2007

¹⁰² RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, advies over het studieaanbod in het voltijds gewoon secundair onderwijs, 24 april 2007

8 Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

Basisdecreet hoger onderwijs

Over het toekomstig basisdecreet hoger onderwijs heeft in de Vlor overleg plaatsgevonden tussen de overheid en het werkveld. Het is de bedoeling om de bestaande regelgeving over hoger onderwijs in dat ene basisdecreet samen te brengen. In dezelfde beweging wil men ook de coördinatie van de bestaande regelgeving en knelpunten die het veld signaleert, in orde brengen.

De Raad Hoger Onderwijs gaf ook advies over enkele aanpassingen aan het flexibiliseringsdecreet en het structuurdecreet die zorgen voor een gelijkwaardige medezeggenschap voor personeelsleden in de hogescholen en universiteiten. De raad was tevreden over de aanpassingen. Maar hij sprak zich niet uit over de inhoud omdat ze geen onderwijskundige gevolgen hebben¹⁰³.

Probleemverkenning gevolgen flexibilisering

De flexibilisering van het hoger onderwijs is een feit. Over de gevolgen van de implementatie van deze nieuwe structuur en organisatie is nog weinig bekend. De Raad Hoger Onderwijs organiseerde daarover de probleemverkenning *De meerwaarde en gevolgen van de flexibilisering van het Vlaamse hoger onderwijs; een verkenning*. Wetenschappers en ervaringsdeskundigen bespraken samen met raadsleden elkaars bijdragen tijdens twee seminars (8 en 13 december 2006). Ze behandelen eerder sociaal gekleurde gevolgen voor studenten en ouders (omdat bijv. kinderbijslag, reglementering over studentenjobs of werkloosheid geen rekening houden met de nieuwe realiteit in het hoger onderwijs) en eerder pedagogisch gekleurde

gevolgen voor de instroom (studiekeuze, oriënteringsbeleid, toelatingsproeven, inschrijvingsgeld), doorstroom en uitstroom (studieduurverlenging), gekoppeld aan het gelijk-kansenbeleid. De bijdragen van de deskundigen verschijnen samen met een synthesetekst eind 2007.

9 Onderwijs en vorming voor volwassenen

9.1 Een nieuw decreet volwassenenonderwijs

De Raad Levenslang en Levensbreed Leren beoordeelde eerder al een conceptnota over de hervorming van het volwassenenonderwijs¹⁰⁴. In zijn advies over het voorontwerp van het nieuwe decreet volwassenenonderwijs herhaalde de raad de fundamentele bemerkingen die hij toen maakte¹⁰⁵.

De raad vindt bij de onderwijspartners onvoldoende draagvlak voor de verplichte toetreding van de centra voor basiseducatie en voor onderwijs voor sociale promotie (OSP) tot regionale, netoverschrijdende **consortia** en voor de bevoegdheden die de consortia toegekend krijgen. Dat de centra samen overleggen over de planning van hun aanbod in een regio, vindt de raad een goed principe. Daarom stelt hij een model van besluitvorming voor waarmee de centra op basis van consensus tot bindende en gedragen afspraken kunnen komen en waarin de basiseducatie een gegarandeerd gewicht heeft in de stemverhoudingen in elke regio.

Het decreet vertrouwt de centra **bijkomende opdrachten** toe: trajectbegeleiding, activerings- en keuzebegelei-

¹⁰³ RAAD HOGER ONDERWIJS, Advies over het voorontwerp van decreet tot regeling van een aantal dringende maatregelen betreffende de medezeggenschap van het personeel in het hoger onderwijs in Vlaanderen, 16 januari 2007

¹⁰⁴ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over de conceptnota decreet volwassenenonderwijs, 13 september 2005

¹⁰⁵ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het volwassenenonderwijs, 19 december 2006

dingsactiviteiten organiseren, in overleg het aanbod optimaliseren, verworven competenties (EVC) beoordelen en certificeren, open leercentra organiseren en een intern kwaliteitszorgsysteem opzetten. De financiering houdt daar echter weinig rekening mee (zie 3.2.4).

Het toekomstige volwassenenonderwijs zou voortaan uit drie niveaus bestaan: basiseducatie, secundair volwassenenonderwijs en **hoger beroepsonderwijs**. Dat laatste is nieuw en zou onder meer het hoger onderwijs voor sociale promotie (HOSP) bevatten. De raad verkiest de term “hoger professioneel onderwijs” in zijn Europese betekenis: een hoger onderwijsruimte waarin naast de bachelor- en masteropleidingen nog plaats is voor andere professionele kwalificaties.

De inrichtende machten van het volwassenenonderwijs moeten verder van rechtswege geldende studiebewijzen kunnen uitreiken binnen het nieuwe decreet. De raad wenst dus het fundamentele principe van de schoolpactwet gewaarborgd te zien is, en dat houdt meer in dan de erkenning door de Vlaamse Gemeenschap die het voorontwerp van decreet voorziet.

Het decreet voorziet één **Ondersteunings- en Kenniscentrum voor het Volwassenenonderwijs** dat instaat voor begeleiding, ondersteuning en materiaalontwikkeling voor OSP en de basiseducatie. Die laatste is gewonnen voor dat concept. Het onderwijs voor sociale promotie is daarentegen van oordeel dat proces- en systeembegeleiding nauw verbonden zijn met het net en het agogisch project. De voorziene middelen staan volgens het OSP ook niet in verhouding tot de behoeften van de CVO's.

De raad vroeg de minister meer tijd uit te trekken voor een doordachte en goed voorbereide implementatie van deze hervorming. 1 september 2007 noemde de raad onhaalbaar. Na de formele onderhandelingen heeft de overheid

beslist het decreet gefaseerd in te voeren en overgangsmaatregelen te nemen voor het schooljaar 2007-2008.

Onderhandelingscomité basiseducatie

De Raad Levenslang en Levensbreed Leren adviseerde ook over de oprichting van een Vlaams Onderhandelingscomité voor de basiseducatie¹⁰⁵. Hij is tevreden dat een formeel kanaal ontstaat om te onderhandelen over de arbeidsomstandigheden van de personeelsleden van de basiseducatie, maar is beducht voor de oprichting van een afzonderlijk onderhandelingscomité voor het volwassenenonderwijs. Hij wil dat het onderwijs voor sociale promotie in dezelfde syndicale structuren blijft als het leerplichtonderwijs en voor CAO-onderhandelingen opgenomen blijft binnen de budgetten voor het leerplichtonderwijs.

9.2 Modulaire structuurschema's

Nieuwe structuurschema's

De raad adviseerde ook een ruim aantal nieuwe structuurschema's die de overheid voorstelt voor modulaire opleidingen in het secundair onderwijs voor sociale promotie in de studiegebieden Bouw, Hout en Voeding¹⁰⁶. De raad beoordeelde de voorstellen zoals bepaald in art.15 van het decreet volwassenenonderwijs en gebruikte de geactualiseerde beoordelingscriteria uit november 2006.

De nieuwe modulaire opleiding *Naaïen BSO2* uit het studiegebied Huishoudelijk onderwijs kreeg een positief advies. De inhoud is vergelijkbaar met die van de lineaire opleiding *Kleding BSO2* in hetzelfde studiegebied en met de gelijknamige voorlopig modulaire opleiding¹⁰⁷. Een cursist die zijn kennis en vaardigheden verder professioneel wil uitdiepen kan terecht in het studiegebied Mode, maar de

¹⁰⁵ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over het voorontwerp van decreet tot oprichting van het Vlaams onderhandelingscomité bevoegd voor de basiseducatie, 19 december 2006

¹⁰⁶ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over nieuwe modulaire structuurschema's Bouw, Hout en Voeding-hotel in uitvoering van art. 15 van het decreet volwassenenonderwijs, 19 december 2006. De opleidingen voor studiegebied Bouw: Behanger BSO2, Metselaar BSO3, Bekister BSO3, Plaatsers soepele vloerbekleding BSO2, Betonhersteller BSO3, Schilder BSO3, Dekvloerlegger BSO2, Schilder-decorateur BSO3, IJzerlichter BSO2, Stukadoor BSO3, Tegelzetter BSO3, Werfbediener BSO2, Zevende modules. Voor studiegebied Hout: Binnenschrijnwerker BSO3, Meubelmaker BSO3, Buitenschrijnwerker BSO3, Meubelstofeerder BSO3, Daktimmerman BSO3, Plaatsers parket BSO2, Interieurbouwer BSO3, Zevende modules. Voor studiegebied Voeding – Hotel: Bierkenner BSO3, Grootkeukenhulpkok BSO3, Grootkeukenkok BSO3, Grootkeukenmedewerker BSO3, Grootkeukenverantwoordelijke BSO3, Keukenverantwoordelijke BSO3, Hulpkok BSO2, Kok BSO3, Traiteur-banketaannemer BSO3, Traiteurkok BSO3, Kelner banketdienst BSO3, Kelner brasserie taverne bistro BSO3, Medewerker brasserie, taverne, bistro BSO3, Verantwoordelijke brasserie taverne bistro BSO3, Hotel TSO3, Hotelbedrijf BSO3, Hoteionthaal BSO3, Hulpkelner BSO2, Kelner BSO3, Wijnkenner BSO3, Zaalverantwoordelijke BSO3, zevende module Zaal, zevende modules Keuken

¹⁰⁷ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over de modulaire opleiding Naaïen BSO2 van het studiegebied Huishoudelijk onderwijs in het OSP, 24 januari 2007

opleiding *Naaien BSO2* is zeker geen 'instapvereiste' voor die mode-opleidingen.

Wijzigingsvoorstellen

De Raad Levenslang en Levensbreed Leren adviseerde een aantal wijzigingsvoorstellen voor modulaire opleidingen in het onderwijs voor sociale promotie¹⁰⁸, ingediend door de centra die de opleidingen organiseren. Ze gingen over de opleiding *Vrachtwagenchauffeur (BSO3)*, over de toevoeging van drie zwevende modules aan het studiegebied Auto¹⁰⁹ en over de toevoeging van korte activeringsmodules aan de opleidingen *Informatica-toepassingssoftware (TSO3)* en *NT2, richtgraad 1*. De activeringsmodule moet de drempel om te starten met de eerste module van 60 lestijden van die opleidingen verlagen. De raad toonde zich om verschillende juridische redenen geen voorstander van de voorgestelde activeringsmodules, maar staat wel achter de onderliggende motivatie. Hij vindt dat elk centrum voor basiseducatie of volwassenenonderwijs activerings- en keuzebegeleidingsactiviteiten moeten kunnen organiseren met steun van de overheid.

Nieuwe modulaire HOSP-opleidingen

De raad adviseerde ook vijf voorstellen voor nieuwe modulaire opleidingen in het hoger onderwijs voor sociale promotie¹¹⁰. Hij gebruikte daarvoor het algemeen toetsingskader van de Vlor zoals opgenomen in de beleidsovereenkomst en specifieke beoordelingscriteria zoals interne samenhang van het opleidingsaanbod in het HOSP, het draagvlak in het hoger onderwijs, eventuele overlapping met andere opleidingen, enz. De raad gelooft dat HOSP-opleidingen het bestaande opleidingsaanbod aanvullen en de kwalificatiekloof tussen het secundair en bachelordiploma helpen dichten. De opleiding *Assistent*

in de psychologie is een voorstel tot modularisering van de bestaande lineaire opleiding. De andere voorstellen zijn nieuw in het opleidingsaanbod. *Hotel- en cateringmanagement* en *Tandartsassistent* kregen een gunstig advies. Over de voorstellen *Elektronica-ICT* en *Groen- en Landschapsmanagement* bereikte de raad geen consensus en vroeg hij bijkomende informatie en aanpassingen. De beide voorstellen kregen daarom uitstel van advies.

Voorlopige modulaire structuurschema's

De Raad Levenslang en Levensbreed Leren adviseerde voor de laatste keer over voorlopige modulaire structuurschema's¹¹¹. De voorstellen gingen nog enkel over aanpassingen en technische correcties¹¹². Omdat het nieuwe decreet volwassenenonderwijs een nieuwe procedure invoert, heeft de minister via een decreet over enkele dringende maatregelen (OD XVI,5) een programmatiestop ingesteld in het OSP. De Vlor stemt daarmee in op voorwaarde dat de programmatiestop beperkt blijft tot 31 augustus 2008¹¹³.

9.3 Kwaliteitszorg

In zijn advies over het nieuwe decreet volwassenenonderwijs steunt de Raad Levenslang en Levensbreed Leren de visie van de decreetgever die de verantwoordelijkheid voor interne kwaliteitszorg bij de centra legt¹¹⁴. De raad vraagt wel dat deze verantwoordelijkheid gepaard zou gaan met een realistische benadering van de middelen die daarvoor nodig zijn.

Om systemen van interne kwaliteitszorg te introduceren is medewerking en hulp nodig van een sterke ondersteunings- en begeleidingsdienst. Het aantal personeelsleden voor ondersteuning en begeleiding bij de netten, en het

¹⁰⁸ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, *Advies over wijzigingsvoorstellen voor modulaire structuurschema's in het OSP*, 21 november 2006

¹⁰⁹ De bijkomende zwevende modules zijn: Rijtechnieken vrachtwagens 4, ADR Tankvervoer en Nascholing (alle 40 lestijden)

¹¹⁰ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, *Advies over de voorstellen voor nieuwe modulaire opleidingen in het hoger onderwijs voor sociale promotie*, 12 juni 2007

¹¹¹ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, *Advies over de voorstellen tot aanpassing van voorlopige modulaire structuurschema's in het OSP*, 24 april 2007

¹¹² In het secundair OSP: *Burotica TSO3* en *Maritiem medewerker TSO3* (Handel), *Diamantbewerking BSO3* (Juwelen), *Tuinbouw BSO3* (Land- en tuinbouw) en *Computertehnicus TSO3* (Mechanica-elektriciteit) in het hoger OSP: *Rechtspraak* (Economisch), *Bibliotheekwezen* en *documentaire informatiekunde* (Sociaal) en *Mechanica* (Technisch)

¹¹³ ALGEMENE RAAD, *Advies over het voorontwerp van decreet betreffende dringende maatregelen voor het onderwijs*, 11 januari 2007

¹¹⁴ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, *Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het volwassenenonderwijs*, 19 december 2006

aantal personeelsleden van het Kenniscentrum voor het volwassenenonderwijs vindt de raad ondermaats, zeker in verband met de dienstverlening aan de CVO's. De basiseducatie benadrukt dat de huidige omvang en kwaliteit van de begeleiding en ondersteuning voor de CBE's gegarandeerd moet blijven.

Het is de raad niet duidelijk of de degelijkheid en geldigheid van het systeem van interne kwaliteitszorg gevolgen heeft voor de erkenningsvoorwaarden van de centra. De raad vraagt dat de decreetgever de bevoegdheden van de inspectie in verband met de erkenningsvoorwaarden van de centra zou verduidelijken.

Over het concept voor de begeleiding en ondersteuning van het volwassenenonderwijs bereikte de raad geen eensgezindheid. De minister wenst één ondersteunings- en kenniscentrum voor het volwassenenonderwijs in te voeren. De inrichtende machten van de CVO's en het GO! daarentegen, pleiten voor een alternatief model dat de rol van de pedagogische begeleidingsdiensten valoriseert.

9.4 Evaluatie afsprakenkader NT2

Op verzoek van de onderwijsminister heeft de Raad Levenslang en Levensbreed Leren het afsprakenkader NT2 van 2003 geëvalueerd¹¹⁵. In het afsprakenkader legden de ministers die in 2003 bevoegd waren voor de organisatie van NT2-opleidingen de taakverdeling vast. Sindsdien zijn er verschillende nieuwe beleidsinitiatieven.

Het kader is een goed uitgangspunt gebleken voor regionaal overleg en afspraken tussen de verschillende opleidingsverstrekkers. De afstemming en samenwerking zijn verhoogd en de kwaliteit van de NT2-opleidingen is verbeterd.

De raad vindt dat de rol van de **Huizen van het Nederlands** (HvN) bij de organisatie van de intake in het afsprakenkader

moet ingeschreven worden. Er zijn duidelijkere afspraken nodig tussen de inrichters van NT2-opleidingen en de HvN over niveaubepaling en doorverwijzing. Op het moment van de doorverwijzing moet het Huis de kandidaat-cursist altijd een overzicht geven van alle centra met een geschikt aanbod in zijn werkingsgebied.

Dankzij de financiële inspanningen van de overheid dekt het NT2-aanbod nu de behoefte en zijn wachtlijsten fel geslonken. De kwaliteit van de NT2-opleidingen is tegelijk sterk toegenomen (nascholing, modulaire structuurschema's, kwaliteitsbewaking inspectie). Daarom vindt de raad het niet langer nodig dat men cursussen basisniveau NT2 (niv. 1.1) zou kunnen inkopen bij "gekwalficeerde derden". De VDAB wenst die mogelijkheid onder voorwaarden open te laten.

Op basis van zijn evaluatie heeft de raad een geactualiseerde versie van het afsprakenkader opgesteld. Het nieuwe afsprakenkader dat de raad voorstelt, bevat een modelverklaring die de Huizen van het Nederlands kunnen invullen voor anderstaligen die minstens het basisniveau NT2 bezitten. De raad is geen voorstander van een "houdbaarheidsdatum" op de niveaubepalingen van de Huizen van het Nederlands.

De overgang van de basisopleiding NT2 naar een **vervolgopleiding** (bij een CVO, VDAB, SYNTRA, ...) verloopt nog niet optimaal. Er moet meer aandacht gaan naar het overbruggen van 'cultuurverschillen' tussen de verschillende aanbodverstrekkers. Ook organisatorisch moeten alle betrokkenen maximale inspanningen leveren opdat een cursist een vervolgopleiding NT2 zou kunnen combineren met een andere opleiding.

De Vlor vindt het nuttig om het afsprakenkader jaarlijks te evalueren en stipt een aantal punten aan waarover hij verder overleg noodzakelijk vindt.

Bijlagen

- 1 Decretale basis**
- 2 Specifieke bevoegdheden**
- 3 Organigram**
- 4 De raden**
- 5 Activiteiten**
- 6 Publicaties**
- 7 Permanent secretariaat van de Vlor**
- 8 Lijst afkortingen**

Titel IV uit het decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad van 2 april 2004

TITEL IV. Vlaamse Onderwijsraad

HOOFDSTUK I - Strategische adviesraad

Art. 67

§ 1. De VLOR is een strategische adviesraad met rechtspersoonlijkheid in de zin van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische adviesraden. Hij oefent zijn taken uit bij het beleidsdomein Onderwijs en Vorming van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

§ 2. De oprichting, taakomschrijving, samenstelling, organisatie en werking van de VLOR evenals de programmering en verslaggeving ervan, wordt geregeld door en krachtens de bepalingen van dit decreet en door de hierna volgende artikels van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische adviesraden.

§ 3. De VLOR treedt volledig in de rechten en plichten ten aanzien van de op de vooravond van de inwerkingtreding van deze titel bestaande Vlaamse Onderwijsraad.

De overdracht van personeel geschiedt met hun graad of een gelijkwaardige graad. Het personeel behoudt de bezoldiging, de administratieve en geldelijke anciënniteit, de reglementaire toeslagen en vergoedingen die ze hadden op de vooravond van de inwerkingtreding van deze titel (decreet betreffende het onderwijs XV van 7 juli 2005)

HOOFDSTUK II - Organen

Art. 68

De VLOR bestaat uit:

1° een algemene raad, die in beginsel de in dit decreet omschreven advies- en overlegtaken waarneemt en door de algemene voorzitter wordt voorgezeten;

2° vier deelraden zijnde een raad basisonderwijs, een raad secundair onderwijs, een raad hoger onderwijs en een raad levenslang en levensbreed leren, die onder de voorwaarden bepaald in

het huishoudelijk reglement en voor het betrokken niveau advies- en overlegtaken kunnen waarnemen;
3° een vast bureau, dat het bestuur van de VLOR waarneemt;
4° een algemeen secretaris, die bestuurs- en vertegenwoordigingsbevoegd is voor handelingen van dagelijks bestuur en die de leiding waarneemt van het permanent secretariaat van de VLOR.

HOOFDSTUK III - Opdracht

Afdeling 1. - Algemene bepaling

Art. 69

De VLOR heeft de opdracht advies te verstrekken ten behoeve van de regering en van het Vlaams Parlement en overleg te organiseren tussen de verschillende geledingen van het onderwijsveld.

De VLOR hanteert bij het uitbrengen van een advies of bij het organiseren van een overleg onderwijskundige, pedagogische en maatschappelijke criteria en gaat de effecten van beleidsopties op leerlingen, cursisten en studenten na.

Afdeling 2. - Decretale opdracht

Onderafdeling 1. - Adviezen

Art. 70

De regering is verplicht advies te vragen aan de VLOR over:

1° voorontwerpen van decreet over aangelegenheden bedoeld in artikel 24, § 5, van de Grondwet, met uitzondering van de decreten houdende bekrachtiging van eindtermen, decretale specifieke eindtermen en ontwikkelingsdoelen, de decreten houdende bekrachtiging van beroepsprofielen van de leraren en de decreten die jaarlijks de begroting regelen;
2° bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsbrieven en beleidsnota's;
3° ontwerpen van besluit houdende tijdelijke projecten van onderwijskundige aard.

Het Vlaams Parlement bepaalt de onderwijsaangelegenheden waarvoor het advies van de VLOR eveneens verplicht ingewonnen wordt.

De regering kan gemotiveerd afwijken van adviezen en informeert de VLOR hierover.

Art. 71

De VLOR kan uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over:

- 1° de hoofdlijnen van het beleid;
- 2° maatschappelijke ontwikkelingen;
- 3° ontwerpen van samenwerkingsakkoord van strategisch belang die de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest wil sluiten met de Staat of met andere Gemeenschappen en Gewesten, en over ontwerpen van Europese en internationale samenwerkingsakkoorden van strategisch belang.

Art. 72

§ 1. De verplichte adviezen worden verstrekt binnen een termijn van dertig dagen na de datum van de ontvangst van de adviesaanvraag. In geval van spoed die met redenen wordt omkleed, kan de regering de termijn inkorten zonder dat hij minder dan tien werkdagen mag bedragen.

§ 2. De adviezen op verzoek van het Vlaams Parlement worden verstrekt binnen de door het Vlaams Parlement gestelde termijn, die niet langer mag zijn dan dertig werkdagen.

§ 3. De adviezen van de VLOR zijn openbaar.

Art. 73

Wanneer een ontwerpbeslissing betrekking heeft op de gelegenheden bedoeld in artikel 70, eerste lid, 1°, wordt deze eerst aan de VLOR ter advisering voorgelegd. Behoudens inzake aangelegenheden betreffende het hoger onderwijs, wordt zij vervolgens onderhandeld binnen een gemeenschappelijke vergadering van het sectorcomité X en van de onderafdeling Vlaamse Gemeenschap van afdeling 2 van het comité voor de provinciale en de plaatselijke overheidsdiensten en het overkoepelend onderhandelingscomité van het gesubsidieerd vrij onderwijs voor wat betreft de grondregelen ter zake van het administratief statuut, met inbegrip van de vakantie- en verlofregeling, de bezoldigingsregeling, de betrekkingen met de vakorganisaties en de inrichtende machten, de organisatie van de sociale diensten of de verordeningsbepalingen, algemene maatregelen van inwendige orde en algemene richtlijnen met het oog op de latere vaststelling van de personeelsformatie of inzake arbeidsduur en organisatie van het werk.

Het advies van de VLOR heeft geen betrekking op de arbeidsvoorwaarden waarover de syndicale organen zich uitspreken.

Voor het hoger onderwijs wordt een ontwerpbeslissing na het advies van de VLOR voorgelegd aan het Vlaams Onderhandelingscomité voor het hoger onderwijs.

Onderafdeling 2. - Overleg

Art. 74

Binnen de VLOR vindt op vraag van de regering overleg plaats tussen de verschillende geledingen in het onderwijs met het oog op de implementatie van nieuwe beleidslijnen.

Afdeling 3 - Conventionele opdracht

Art. 75

De regering en de VLOR leggen in de beleidsovereenkomst bedoeld in artikel 89 vast op welke wijze bijkomende opdrachten kunnen worden opgenomen.

HOOFDSTUK IV - Samenstelling

Afdeling 1. - Raden

Onderafdeling 1. - Geledingen

Art. 76

In de algemene raad zetelen:

1° vertegenwoordigers van:

- de instellingshoofden van het hoger onderwijs;
- de inrichtende machten;
- de directeurs van het basisonderwijs, het secundair onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs, het volwassenenonderwijs en de CLB's;
- het personeel;
- de ouders van leerlingen;
- de leerlingen van het secundair onderwijs;
- de studenten;

2° afgevaardigden uit, enerzijds, sociaal-economische organisaties en, anderzijds, sociaal-culturele organisaties;

3° ervaringsdeskundigen.

Art. 77

In de deelraad basisonderwijs zetelen:

1° afgevaardigden uit het basisonderwijs. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van:

- de inrichtende machten;
- de directeurs;

- het personeel;
- de ouders;
- 2° afgevaardigden uit de CLB's;
- 3° afgevaardigden uit sociaal-economische organisaties en/of anderzijds sociaal-culturele organisaties;
- 4° ervaringsdeskundigen.

In de deelraad secundair onderwijs zetelen:

1° afgevaardigden uit het secundair onderwijs. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van:

- de inrichtende machten;
- de directeurs;
- het personeel;
- de ouders;
- de leerlingen;

2° afgevaardigden uit de CLB's;

3° afgevaardigden uit, enerzijds, sociaal-economische organisaties en, anderzijds, sociaal-culturele organisaties;

4° ervaringsdeskundigen.

In de deelraad levenslang en levensbreed leren zetelen:

1° afgevaardigden uit het deeltijds kunstonderwijs, de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van:

- de inrichtende machten;
- de directeurs van het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor volwassenenonderwijs en de coördinatoren van de centra voor basiseducatie;
- het personeel;
- de cursisten;

2° afgevaardigden uit, enerzijds, sociaal-economische organisaties en, anderzijds, sociaal-culturele organisaties;

3° ervaringsdeskundigen.

In de deelraad hoger onderwijs zetelen:

1° afgevaardigden uit de hogescholen en universiteiten. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van:

- de instellingshoofden;
- het personeel;
- de studenten;

2° afgevaardigden uit, enerzijds, sociaal-economische organisaties en, anderzijds, sociaal-culturele organisaties.

Art. 78

De regering bepaalt de nadere samenstelling van de raden.

Onderafdeling 2. - Wijze van samenstelling

Art. 79

De afvaardiging in de raden komt in beginsel tot stand door aanduiding. De vertegenwoordigers van directeurs worden rechtstreeks verkozen. In de algemene raad en de deelraden basisonderwijs, secundair onderwijs en levenslang en levensbreed leren worden telkens twee ervaringsdeskundigen gecoöpteerd.

Voor elke afgevaardigde wordt een plaatsvervanger aangesteld. De regering kan nadere regels inzake de plaatsvervangingsbepalen.

Art. 80

De aanduiding van de afgevaardigden gebeurt als volgt:

- 1° de Vlaamse Hogescholenraad duidt de vertegenwoordigers van de instellingshoofden van de hogescholen aan;
- 2° de Vlaamse Interuniversitaire Raad duidt de vertegenwoordigers van de instellingshoofden van de universiteiten aan;
- 3° het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten duiden de vertegenwoordigers van de inrichtende machten aan;
- 4° het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten duiden de vertegenwoordigers van de CLB's aan;
- 5° de representatieve vakorganisaties duiden de vertegenwoordigers van het personeel aan;
- 6° de leerlingenkoepelverenigingen duiden de vertegenwoordigers van leerlingen uit het secundair onderwijs aan;
- 7° de studentenkoepelverenigingen duiden de vertegenwoordigers van studenten aan;
- 8° de ouderkoepelverenigingen duiden de vertegenwoordigers van de ouders aan;
- 9° de SERV duidt de afgevaardigden van sociaal-economische organisaties aan;
- 10° de door de regering daartoe gemachtigde organisatie duidt de afgevaardigden van sociaal-culturele organisaties aan.

Art. 81

§ 1. Alle directeurs uit het basisonderwijs, het secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding kunnen zich kandidaat stellen voor de rechtstreekse verkiezing en zijn stemgerechtigd.

Alle directeurs kunnen hun stem uitbrengen voor één kandidaat voor de algemene raad en voor één kandidaat voor een deelraad. Zij stemmen op kandidaten uit het onderwijsniveau waar zij fungeren.

§ 2. De rechtstreekse verkiezing wordt georganiseerd voor zover per te begeven mandaat ten minste twee kandidaatstellingen zijn.

De verkiezing is rechtsgeldig indien ten minste één derde van de stemgerechtigden zijn stem heeft uitgebracht.

Indien niet aan de bepalingen van het eerste en tweede lid is voldaan, worden de vertegenwoordigers van de directeurs aangeduid door de daartoe door de regering gemachtigde organisaties.

§ 3. De regering werkt een verkiezingsprocedure uit.

Zij legt het kiesreglement vast, waarin de verschillende termijnen in de procedure worden vastgelegd, evenals de beginselen inzake kandidaatstelling, stemming, telling en bekendmaking.

Zij kan geen bijkomende voorwaarden inzake verkiesbaarheid en kiesgerechtigheid opleggen.

Art. 82

De coöptatie van ervaringsdeskundigen gebeurt door de overige afgevaardigden na openbare oproep in het Belgisch Staatsblad.

Het personeel uit het basisonderwijs, secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor basiseducatie kunnen zich voor coöptatie kandidaat stellen.

De coöptatie gebeurt bij gewone meerderheid.

De coöptatie wordt georganiseerd voor zover per te begeven mandaat er ten minste twee kandidaatstellingen zijn. Is dit niet het geval, dan worden de ervaringsdeskundigen aangeduid door de representatieve vakverenigingen.

Art. 83

De regering werkt waarborgen uit opdat binnen de in artikel 81 bedoelde verkozen directeurs en binnen de in artikel 82 bedoelde gecoöpteerde ervaringsdeskundigen een evenwicht bestaat tussen afgevaardigden van het officieel onderwijs en afgevaardigden van het vrij onderwijs.

Onderafdeling 3. - Onverenigbaarheden

Art. 84

Een mandaat in een raad is onverenigbaar met:

1° de in artikel 8, tweede lid, van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van strategische adviesraden bedoelde mandaten, ambten en hoedanigheden, met uitzondering van het ambt van personeelslid van het Gemeenschapsonderwijs¹;

2° de hoedanigheid van algemeen voorzitter;

3° de hoedanigheid van personeelslid van de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap.

Onderafdeling 4. - Duur van het mandaat

Art. 85

De mandaten worden toegekend voor een periode van vier jaar. Een mandaat is hernieuwbaar.

Afdeling 2. - Algemeen voorzitter en algemeen secretaris

Art. 86

De algemeen voorzitter wordt door de algemene raad verkozen uit een lijst van kandidaten na een openbare oproep.

De algemeen voorzitter kan de raadsvergaderingen bijwonen, maar is niet stemgerechtigd.

Art. 87

De algemeen secretaris wordt door de algemene raad aangeesteld na een openbare oproep.

De algemeen secretaris kan de vergaderingen van de raden bijwonen, maar is niet stemgerechtigd.

HOOFDSTUK V - Externe experts

Art. 88

Kabinetsleden, personeelsleden van het departement, leden van de onderwijsinspectie en deskundigen van hogescholen en universiteiten kunnen worden uitgenodigd op de vergaderingen van de raden om de behandelde aangelegenheden toe te lichten.

¹ ART. 8. Leden van strategische adviesraden oefenen hun functie uit in volledige onafhankelijkheid van de overheid. Het lidmaatschap van een strategische adviesraad of van een werkkommissie, zoals voorzien in artikel 11, is onverenigbaar met:

1° een mandaat in het Europees Parlement, de Kamer van volksvertegenwoordigers, de Senaat, het Vlaams Parlement en het Brussels Hoofdstedelijk Parlement;

2° het ambt van minister, staatssecretaris en hun kabinetsleden;

3° het ambt van personeelslid van een departement of agentschap van de Vlaamse overheid, dat in een hiërarchische verhouding staat tot de minister tot wiens bevoegdheid de betrokken strategische adviesraad behoort;

4° het ambt van personeelslid van het Vlaams Parlement en de bij het Vlaams Parlement opgerichte diensten;

5° het ambt van personeelslid van de strategische adviesraad.

HOOFDSTUK VI - Werking

Art. 89

De regering sluit voor een periode van vier jaar een beleidsovereenkomst met de VLOR over de wederzijdse rechten en plichten bij de uitvoering van de decretale en conventionele opdrachten.

De beleidsovereenkomst bepaalt ten minste:

- 1° de kwantificering, omschrijving en financiering van conventionele opdrachten;
- 2° de wijze waarop de decretale en conventionele opdrachten worden gerapporteerd, opgevolgd en geëvalueerd;
- 3° de wijze waarop geschillen over de uitvoering van voornoemde opdrachten worden beslecht;
- 4° de wijze waarop de regering en de verschillende geledingen binnen de VLOR in overleg treden over projecten en hervormingen met een pedagogische doelstelling. Ten minste wordt daarbij een werkgroep opgericht waarin het Gemeenschapsonderwijs en de inrichtende machten zijn vertegenwoordigd;
- 5° de wijze waarop technische werkgroepen worden opgericht. Inzonderheid worden technische werkgroepen opgericht voor het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding;
- 6° de vormen van financiële en doelmatigheidscontrole;
- 7° de wijze waarop de beleidsovereenkomst kan worden aangepast, verlengd of ontbonden.

Art. 90

De algemene raad regelt de interne werking van de VLOR in een huishoudelijk reglement, dat ten minste bepaalt:

- 1° de taakverdeling tussen de algemene raad en de deelraden;
- 2° de wijze waarop de voorzitters van de deelraden worden aangetuigd;
- 3° de samenstelling, werking en bevoegdheden van het vast bureau en de algemeen secretaris. De algemeen secretaris maakt van rechtswege deel uit van het vast bureau. Noch de algemeen secretaris noch het vast bureau kunnen worden belast met het verstrekken van een advies.

Art. 91

De VLOR bezit alle bevoegdheden die rechtstreeks of onrechtstreeks noodzakelijk of nuttig zijn voor de uitoefening van zijn opdracht, met inbegrip van het sluiten van overeenkomsten, het oprichten van of deelnemen in andere rechtspersonen.

Art. 92

De regering bepaalt de personeelsformatie van het permanent secretariaat.

In afwachting van een organieke rechtspositieregeling voor het permanent secretariaat blijven artikelen 160, 161 en 169bis van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II, zoals deze golden op de vooravond van de inwerkingtreding van deze titel, van kracht.

HOOFDSTUK VII - Financiering

Art. 93

De VLOR beschikt over een dotatie die jaarlijks wordt ingeschreven op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

De dotatie omvat kredieten voor werking en huisvesting en voor de bezoldiging van het personeel. De dotatie kan niet worden gebruikt voor de financiering van andere rechtspersonen.

Art. 94

De beleidsovereenkomst voorziet in de financiële middelen nodig voor de uitvoering van de conventionele opdrachten van de VLOR.

Art. 95

De VLOR kan schenkingen, giften en legaten in ontvangst nemen.

HOOFDSTUK VIII - Opheffings- en inwerkingtredingsbepalingen

Art. 96

De volgende regelingen worden opgeheven:

- 1° titel IX van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II;
- 2° het besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 1996 houdende de samenstelling van raden en afdelingen van de Vlaamse Onderwijsraad.

Art. 97

De bepalingen van deze titel treden in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum.

Decreet tot regeling van de strategische adviesraden van 18 juli 2003

Art. 7

Ten hoogste tweederde van de leden van een strategische adviesraad is van hetzelfde geslacht.

Telkens wanneer in een strategische adviesraad één of meer mandaten ten gevolge van een voordrachtprocedure te begeben zijn en de voorgedragen kandidaturen het niet mogelijk maken om te voldoen aan de verplichting vermeld in artikel 7, eerste lid, moet de voordrachtprocedure hernomen worden. In voorkomend geval moeten de voordragende instanties die geen kandidaat van het ondervertegenwoordigde geslacht hadden voorgedragen, een extra kandidaat voordragen die van het ondervertegenwoordigde geslacht is².

Art. 9

Leden van strategische adviesraden worden door de Vlaamse Regering ontslagen, op eigen verzoek of om ernstige redenen.

Art. 10

De Vlaamse Regering stelt de presentiegelden en de vergoedingen van de leden van strategische adviesraden vast.

Art. 11

Een strategische adviesraad regelt zijn interne werking en kan ter voorbereiding van adviezen werkcommissies instellen.

Art. 12

Een strategische adviesraad beschikt over een eigen secretariaat dat onder het gezag van de strategische adviesraad wordt geleid door een secretaris.

Het in het vorige lid vermelde secretariaat staat in voor de administratieve, logistieke en inhoudelijke ondersteuning van de strategische adviesraad.

De regeling van de rechtspositie van het personeel van het secretariaat wordt vastgesteld door de Vlaamse Regering.

Art. 14

De strategische adviesraad stelt jaarlijks een begroting en een rekening op en voert een boekhouding volgens de wijze zoals door de Vlaamse regering bepaald³.

Het Rekenhof is gemachtigd om de rekening van de strategische adviesraad te controleren.

Art. 15

§ 1. De Vlaamse Regering stelt de strategische adviesraad uit eigen beweging of op zijn verzoek alle informatie ter beschikking die noodzakelijk is voor de adviesopdracht.

De structurele informatie-uitwisseling tussen de Vlaamse Regering en de strategische adviesraad wordt veruitwendigd in een protocol tussen de beleidsraad en de strategische adviesraad.

§ 2. Een strategische adviesraad kan de personeelsleden van de departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid verzoeken om de nodige technische toelichting te verschaffen.

Art. 16

§ 1. In afwijking van artikel 11 beraadslaagt een strategische adviesraad collegiaal over de uit te brengen adviezen, volgens de procedure van de consensus.

Als geen consensus kan worden bereikt, wordt gestemd en wordt de stemmenverhouding in het advies vermeld. Er kan een minderheidsnota aan het advies worden toegevoegd.

§ 2. De adviezen worden in de regel verstrekt binnen een termijn van dertig dagen na de datum van de ontvangst van de adviesaanvraag. In geval van spoed, die met redenen wordt omkleed, kan de Vlaamse regering de termijn inkorten zonder dat hij minder dan tien werkdagen mag bedragen.

Art. 17

Strategische adviesraden kunnen onderling samenwerken en gezamenlijk advies uitbrengen.

Art. 19

Een strategische adviesraad brengt elk jaar verslag uit van zijn werkzaamheden. Dit jaarverslag wordt voor 15 mei van het volgende jaar gezonden aan de Vlaamse Regering en aan het Vlaams Parlement⁴.

² Wijziging via Decreet houdende de bevordering van een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse Overheid, 13 juli 2007 (BS 6/08/2007)

³ Wijziging via Decreet tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische adviesraden, van diverse oprichtingsdecreten van strategische adviesraden en van het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid, 22 december 2006 (BS 10/01/2007)

⁴ Voor de Vlor is hierop een uitzondering toegestaan via onderwijdsdecreet XVII van 22 juni 2007, zodat hij zijn jaarverslag verder per schooljaar kan uitbrengen.

SPECIFIEKE BEVOEGDHEDEN

Wet van 29 mei 1959 tot wijziging van sommige bepalingen van de onderwijswetgeving, zoals gewijzigd

Overgenomen in latere decreten

Wet van 6 juli 1970 op het buitengewoon en geïntegreerd onderwijs

Art. 3

Adviesbevoegdheid over de types in het buitengewoon secundair onderwijs. Het decreet op het basisonderwijs heft deze bevoegdheid op voor het basisonderwijs.

Art. 5bis

Adviesbevoegdheid over de modaliteiten voor de organisatie van het geïntegreerd onderwijs. Het decreet op het basisonderwijs heft deze bevoegdheid op voor het basisonderwijs.

Art. 20

Adviesbevoegdheid over de regels waaronder de Vlaamse Regering de reiskosten van gehandicapten ten laste neemt voor het vervoer naar een school voor buitengewoon onderwijs.

Art. 20

Adviesbevoegdheid over de regels waaronder de Vlaamse Regering bijdraagt in de kosten voor huisonderwijs voor gehandicapten.

Wet van 7 juli 1970 betreffende de algemene structuur van het hoger onderwijs

Art 5bis, §1

Adviesbevoegdheid over de wijze van studiebekrachtiging, de bekwaamheidsbewijzen, hun kwalificatie, vorm en vermelding, de voorwaarden voor de organisatie van onderwijssoorten, cyclussen, afdelingen, opties en andere onderverdelingen in het hoger onderwijs voor sociale promotie. (schrappingen dd 7/7/2006)

Koninklijk besluit van 2 augustus 1984 houdende rationalisatie en programmatie van het gewoon kleuter- en lager onderwijs zoals gewijzigd door het besluit van 22 februari 1995

Opgeheven bij decreet basisonderwijs dd 25 februari 1997

Decreet van 12 juli 1990 houdende de regeling voor de basiseducatie voor laaggeschoolde volwassenen

Art. 13, §2, §5

Adviesbevoegdheid over de gewenste ontwikkelingen in de sector van de basiseducatie en over een voorkomingsbeleid. Erkenning en intrekking van erkenning van centra voor basiseducatie.

Besluit van de Vlaamse Regering van 18 juli 1990 ter uitvoering van het decreet houdende de regeling van de basiseducatie voor laaggeschoolde volwassenen.

Art. 9, §3 en art. 11, § 1

Kennisnemen van het verslag van het ondersteuningscentrum voor basiseducatie waarin meer bepaald gehandeld wordt over de spreiding van de centra en hun werkgebied en over de evaluatie van de werking van de centra.

Art. 6 en art. 10, § 2

Adviesbevoegdheid over de gewenste ontwikkelingen in de sector van de basiseducatie en over een voorkomingsbeleid. Erkenning en intrekking van erkenning van centra voor basiseducatie.

Decreet van 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschaps-onderwijs

Art. 77quater, §2

Advies over de toekenning van personeelsleden met verlof wegens bijzondere opdracht aan projecten die door het Gemeenschaps-onderwijs en door één of meerdere representatieve groeperingen van inrichtende machten of door meerdere representatieve groeperingen van inrichtende machten worden uitgevoerd.

Decreet van 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding

Art. 51quater §2

Advies over de toekenning van personeelsleden met verlof wegens bijzondere opdracht aan projecten die door het Gemeenschaps-onderwijs en door één of meerdere representatieve groeperingen van inrichtende machten of door meerdere representatieve groeperingen van inrichtende machten worden uitgevoerd.

Besluit van de Vlaamse Regering van 7 september 1994 tot regeling van de procedure voor de projecten van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijke onderzoek

Art. 4

Adviesbevoegdheid over de prioritaire thema's voor het onderwijskundige beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek.

Decreet van 25 februari 1997 betreffende het basisonderwijs

Art. 44 §1

Advies over de ontwikkelingsdoelen voor het gewoon kleuteronderwijs en het buitengewoon basisonderwijs en over de eindtermen voor het gewoon basisonderwijs.

Art. 125 §2

Adviesbevoegdheid over afwijkingen op de programmatie- en rationalisatienormen. (vervangen decr. 20 oktober 2000, art. 6)

Decreet van 14 juli 1998 houdende diverse maatregelen met betrekking tot het secundair onderwijs en tot wijziging van het decreet van 25 februari 1997 betreffende het basisonderwijs

Art. 28, § 2

Adviesbevoegdheid over de oprichting van een niet-georganiseerde specifieke optie in het eerste leerjaar van de tweede of derde graad of niet-georganiseerd specifiek derde leerjaar van de derde graad, georganiseerd als een specialisatiejaar, of een niet-georganiseerd(e) basisoptie, beroepenveld, optie in het eerste leerjaar van de tweede of derde graad of niet-georganiseerd derde leerjaar van de derde graad, georganiseerd als een specialisatiejaar, een niet-georganiseerd studiegebied. Het advies moet uitgaan van decretaal vastgelegde criteria.

Art. 38, § 2

Adviesbevoegdheid over de inrichting van een niet-georganiseerde specifieke optie in het eerste leerjaar van de tweede of derde graad of niet-georganiseerd specifiek derde leerjaar van de derde graad, georganiseerd als een specialisatiejaar, een niet-georganiseerde basisoptie, beroepenveld, optie in het eerste leerjaar van de tweede of derde graad of niet-georganiseerd derde leerjaar van de derde graad, georganiseerd als een specialisatiejaar, een niet-georganiseerd studiegebied. Elk advies dient uit te gaan van decretaal vastgelegde criteria.

Art. 56bis

Adviesbevoegdheid over afwijkingen van de rationalisatienormen.

Decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding

Art. 96, §3

De regering kan zelf een aantal thema's bepalen waarop het kwaliteitsbeleid zich richt. Zij doet dit, al naargelang van het thema, na advies van de Vlaamse Gezondheidsraad en/of de Vlaamse Onderwijsraad.

Omzendbrief van 30 juni 1999 betreffende de organisatie van het deeltijds beroepssecundair onderwijs

3.1.1.1.

Opleidingskaarten deeltijds beroepssecundair onderwijs: in opdracht van de onderwijsminister moet de Vlaamse Onderwijsraad een profiel opstellen voor elke opleiding binnen het DBSO die leidt tot een kwalificatiegetuigschrift. Deze opleidingskaarten komen tot stand via procedures die de geldigheid en de haalbaarheid moeten waarborgen.

4.4.3.5.

De mogelijkheid is voorzien dat bijkomende kwalificatiebenamingen worden goedgekeurd door de minister van Onderwijs na kennisname van een advies van de Vlaamse Onderwijsraad en op voorstel van een centrum DBSO.

Ministerieel besluit van 16 mei 1999 tot bepaling van de voorwaarden voor de aanvraag van een programmatie in het deeltijds kunstonderwijs en de behandeling ervan, de voorwaarden voor de melding van een structuurwijziging in het bestaande studieaanbod in het deeltijds kunstonderwijs en de infrastructuurvereisten voor de studierichting dans in het deeltijds kunstonderwijs

Art. 16, § 1-3

De programmatieaanvragen worden voor advies voorgelegd aan de Vlaamse Onderwijsraad. De Vlaamse Onderwijsraad formuleert voor elke ontvankelijke programmatieaanvraag een advies, dat minimaal uitgaat van de criteria die de Vlaamse Regering daartoe bepaald heeft.

Decreet van 2 maart 1999 tot regeling van een aantal aangelegenheden van het volwassenenonderwijs

Art. 15, §1

Na advies van de Vlaamse Onderwijsraad bepaalt de regering in het modulair georganiseerd onderwijs per afdeling, opleiding of optie het minimale aantal lestijden dat de afdelingen, opleidingen of opties moeten tellen; of een module van deze afdeling, opleiding of optie 40 of 60 lestijden, of een veelvoud van 40 lestijden en maximaal 240 lestijden omvat; het minimale aantal lestijden praktische vakken dat een module moet bevatten; de basiscompetenties van elke module; het vak of de vakken waarmee elke module gelijk gesteld wordt.

Art. 21

Na advies van de Vlaamse Onderwijsraad bepaalt de regering per afdeling, opleiding of optie en per leerjaar of groepering van leerjaren:

1° het minimaal aantal lestijden;

2° de minimumlessentabel.

Art. 22

Na advies van de Vlaamse Onderwijsraad deelt de regering de vakken in in algemene vakken, technische vakken en praktische vakken.

Ministerieel besluit van 5 juli 1999 tot vastlegging van de benamingen die kunnen voorkomen op de kwalificatiegetuigschriften van het deeltijds beroepssecundair onderwijs

Art. 3

De inrichtende machten van de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs kunnen andere benamingen dan deze weergegeven in artikel 1 ter goedkeuring voorleggen. Een dergelijk gemotiveerd voorstel dient voor 30 november van het voorafgaand schooljaar aan de bevoegde administratie van het departement Onderwijs van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap te worden gericht. De minister bevoegd voor het onderwijs beslist over het voorstel na kennisname van een advies van de Vlaamse Onderwijsraad.

Besluit van de Vlaamse Regering van 7 september 1999 houdende de vaststelling van de voorlopige structuurschema's van het modulair onderwijs voor sociale promotie

Art. 3, §3

Elk voorstel tot wijziging van een bestaand structuurschema of elk voorstel van een nieuw structuurschema wordt voor 31 januari aan het departement Onderwijs toegezonden. De administratie zendt het voorstel voor advies naar de onderwijsinspectie en de Vlaamse Onderwijsraad.

Decreet van 20 oktober 2000 betreffende het onderwijs XII-Ensor

Art. 6

Adviesbevoegdheid over afwijkingen op de programmatie- en rationalisatienormen in het basisonderwijs (wijzigd art. 125 van de decreet basisonderwijs 25 februari 1997)

Decreet van 30 april 2001 betreffende het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid

Art. 6, 5°

Het advies van de Vlaamse Onderwijsraad moet ingewonnen worden over de procedure om de studiebewijzen van opleidings- en onderwijsprogramma's die overeenstemmen met competenties verbonden aan een beroep of deel van een beroep, te identificeren en te erkennen en dus te beschouwen als een titel van beroepsbekwaamheid.

Decreet van 18 januari 2002 betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen in het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs (themadecreet)

Art. 3, §1

De eindtermen, de decretale specifieke eindtermen, de ontwikkelingsdoelen voor het gewoon voltijds secundair onderwijs en de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon secundair onderwijs worden vastgelegd door het Vlaamse Parlement bij wijze van bekrachtiging van een besluit van de Vlaamse Regering, genomen op advies van de Vlaamse Onderwijsraad.

Decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen

Art. 9, §2

Advies over de samenstelling en werking van de Erkenningscommissie.

Art. 55ter, §1¹

De Vlaamse Regering bepaalt het beroepsprofiel van de leraar op advies van de Vlaamse Onderwijsraad. De Vlaamse Regering legt het besluit binnen de zes maand na definitieve goedkeuring ter bekrachtiging voor aan het Vlaams Parlement. Het beroepsprofiel omschrijft de kennis, vaardigheden en attitudes van de leraar bij zijn beroepsuitoefening. Het beroepsprofiel bevat de taken die een ervaren leraar verricht en zal verrichten.

Art. 55ter, §2

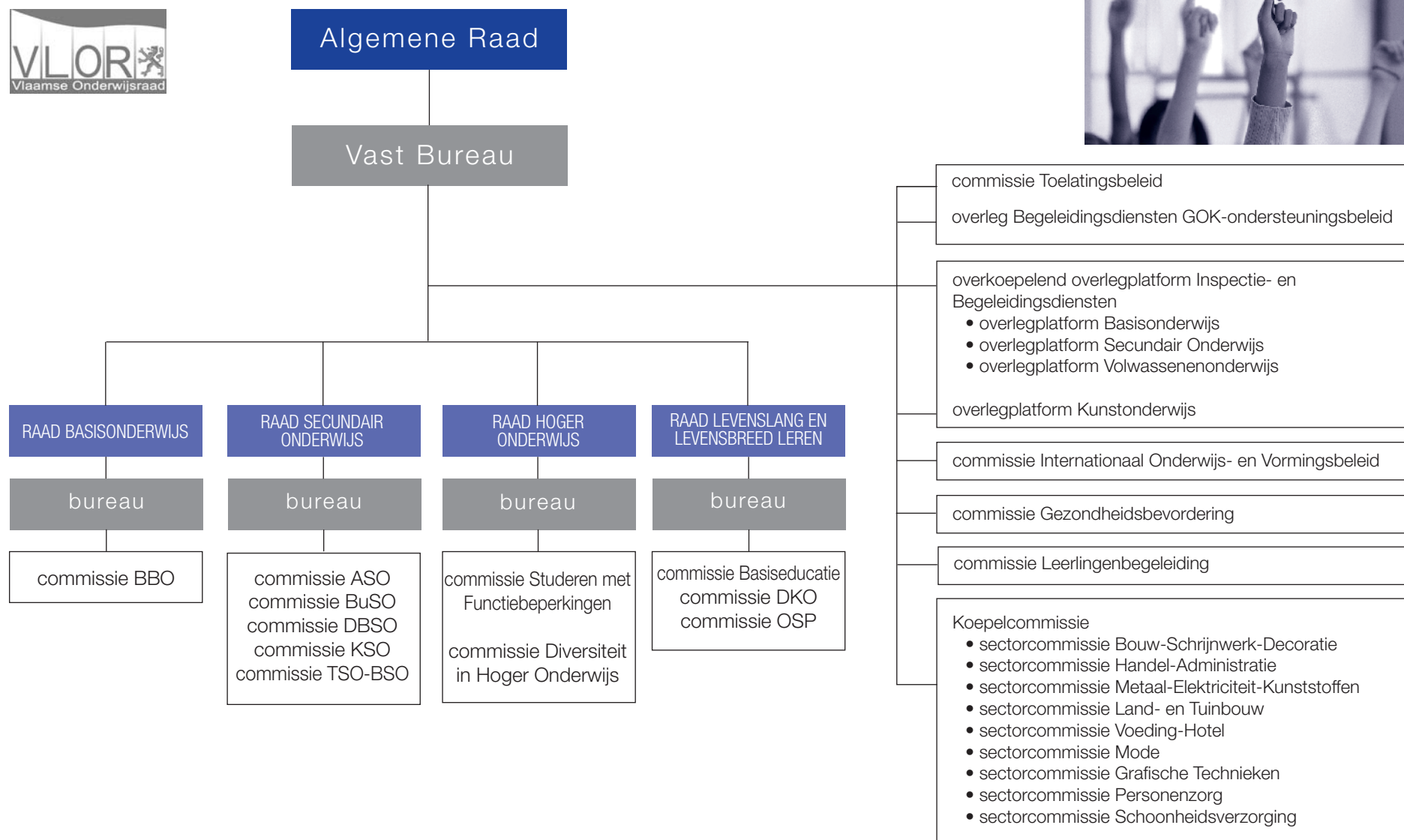
De Vlaamse Regering bepaalt de basiscompetenties op advies van de Vlaamse Onderwijsraad. De basiscompetenties van de leraar omschrijven de kennis, vaardigheden en attitudes, waarover iedere afgestudeerde moet beschikken om op een volwaardige manier als beginnend leraar te kunnen fungeren. De basiscompetenties stellen de leraar in staat door te groeien naar het beroepsprofiel en worden rechtstreeks afgeleid van het beroepsprofiel.

Decreet van 9 december 2005 betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs

Art. 6

De Vlaamse Onderwijsraad wordt betrokken bij de diverse stadia van het evaluatieproces en de besluitvorming over tijdelijke projecten.

¹ Deze bevoegdheid is ingevoerd via het decreet betreffende de lerarenopleidingen in Vlaanderen van 15 december 2006, artikel 16. Beide paragrafen treden in werking op 1 oktober 2007. Ze vervangt art. 4 en 6 van het decreet betreffende de lerarenopleiding en de nascholing van 16 april 1996.

ALGEMENE RAAD

Uitgebrachte adviezen

Advies over het verslag 'Armoede uitbannen, een bijdrage aan politiek debat en politieke actie'; **26 oktober 2006**

Advies over de herwerkte tekst van EQF; **9 november 2006**

Advies over de ontwerpconclusies van de Raad over doelmatigheid en rechtvaardigheid in onderwijs en vorming; **9 november 2006**

Advies over de beleidsbrief Onderwijs en Vorming 2006-2007; **23 november 2006**

Advies over de discussienota over de Vlaamse kwalificatiestructuur; **23 november 2006**

Advies over de talennota 'De lat hoog voor talen in iedere school'; **11 januari 2007**

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de studiefinanciering in de Vlaamse Gemeenschap; **11 januari 2007**

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende dringende maatregelen voor het onderwijs; **11 januari 2007**

Reactie op de consultatie over de wenselijkheid van een ECVET-systeem; **25 januari 2007**

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XVII; **15 februari 2007**

Advies over themazetting onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek; **15 februari 2007**

Advies over de ontwerpconceptnota "Leerzorg"; **15 februari 2007**

Advies over de eindtekst "competentieagenda"; **22 maart 2007**

Advies over educatie voor duurzame ontwikkeling in het leerplicht-onderwijs; **22 maart 2007**

Advies over werkplekleren in onderwijs en opleiding; **22 maart 2007**

Advies over een uitbreiding van de rookreglementering op scholen; **22 maart 2007**

Advies over het beleidsplan ICT in onderwijs; **26 april 2007**

Advies over de ontwerpen van besluit van de Vlaamse Regering betreffende het beroepsprofiel en basiscompetenties van de leraren; **31 mei 2007**

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het flankerend onderwijsbeleid op lokaal niveau; **31 mei 2007**

Advies over de organisatie van aanvullingstrajecten tussen het CVO en de hogeschool; **31 mei 2007**

Advies betreffende de detacheringprojecten, schooljaar 2007-2008; **31 mei 2007**

Advies over het ontwerp van profiel voor de centra voor leerlingenbegeleiding; **28 juni 2007**

Advies op eigen initiatief over de evaluatie van de werking van de lokale overlegplatformen gelijke onderwijskansen; **28 juni 2007**

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende energieprestaties in scholen; **28 juni 2007**

Probleemverkenningen

In voorbereiding

- Publieke informatie over scholen

Te verschijnen

- Competentie-ontwikkeland onderwijs
- Tertiair onderwijs

Commissies en langlopende werkgroepen

- Commissie Buitengewoon Basisonderwijs
- Commissie Toelatingsbeleid
- Overleg Begeleidingsdiensten GOK-ondersteuningsbeleid
- Overkoepelend overlegplatform Inspectie- en Begeleidingsdiensten
- Commissie Gezondheidsbevordering
- Commissie Leerlingenbegeleiding
- Commissie Internationaal Onderwijs- en Vormingsbeleid
- Koepelcommissie
- Werkgroep Eindtermen
- Werkgroep Leerzorg
- Begeleidingscommissie Convenant Horeca-Onderwijs
- Werkgroep EVK-HOSP
- Werkgroep OBPWO

Leden op 30 juni 2007

Geleding		Werkende leden	Plaatsvervangers
		Ann Demeulemeester - vz	
Inrichtende machten	GO!	Urbain Lavigne	Rita De Boeck
	GO!	Lut Stroobants	Luc Brion
	OVSG	Patrick Delbaere	Marina Vermeir
	OVSG	Liesbet Peeters	Bob Loisen
	POV	Patrick Weyn	Marie Weckx
	VSKO	Mieke Van Hecke	Paul Wille
	VSKO	Marc Van den Brande	Beatrijs Pletinck
	VSKO	Lieve Werbrouck	Chris Smits
	VSKO	Karel Casaer	Carmen Wullaert
	OKO	Kamiel Van Herp	Christine Marius
Instellingshoofden hoger onderwijs	VLIR	Mieke Van Haegendoren	Luc Moens
	VLHORA	Robert Hoogewijs	Toon Martens
Directeurs	Off. BO	Rob Trenson	Joël Boussemaere
	Vrij SO	Eddy De Laet	Franky Hungenaert
	Off. DKO	Luc Doutrebon	Barthold Eyckermans
	Vrij CVO	Hilde Penneman	Marie-Paule Blomme
VCLB	Els Palmaers	Patrick D'Oosterlinck	
Personeel	ACOD	Hugo Deckers	Nadine Marechal
	ACOD	Rita De Smet	Claude Walgraef
	COV-COC	Romain Maes	Dirk Koppen
	COV-COC	Michel Van Uytfanghe	Eva Tiquet

Geleding		Werkende leden	Plaatsvervangers
Personeel	COV-COC	Riet Nackom	Rudy Van Renterghem
	VSOA	Luc Van den Bosch	Paulette Van Eeckhout
Ervaringsdeskundigen	Off. Vrij	Christine Wauters Lea Van Gyseghem	Kathleen Van Coppenholle Jos Van Nuffel
	Ouderverenigingen	VCOV	Trees Gilles
VCOV		Wies Beckers	Kim Bogaerts
KOOGO		Jan Stevens	Bart Van Dijck
ROGO		Sofie Vander Plaetse	José Roos
Leerlingen	VSK	Jan Van Damme	Ann-Sophie De Pauw
	VSK	Pim van den Bos	Annelies Maeyens
Studenten	WS	Hans Plancke	Garré Sarah
	VWS	Veronique Vanonckelen	Dominiek Masschelein
Sociaal-economische organisaties	SERV	Mieke De Raedemaecker	Geert Campaert
	SERV	Lut Maertens	Peter Van der Hallen
	SERV	Isabelle Goudeseune	Robrecht Bothuyne
	SERV	Lieven Desmet	Kris Van Herpe
Sociaal-culturele organisaties	SGM	Fons De Neve (Gezinsbond)	Tanja Gouverneur (FOV handicap)
	SGM	Sanghmitra Bhutani (Minderhedenforum)	Paul Vaernewijck (Netwerk armen)

RAAD BASISONDERWIJS

Uitgebrachte adviezen

Advies over de aanvraag voor afwijking van de programmatienorm in het gewoon basisonderwijs; **18 oktober 2006**

Advies over kosteloos basisonderwijs; **28 februari 2007**

Advies over de rechten en plichten van leerlingen in het basis- en secundair onderwijs; **27-28 februari 2007**

Advies over de aanvraag voor afwijking van de rationalisatienorm in het buitengewoon basisonderwijs; **25 april 2007**

Advies over kosteloos basisonderwijs; **23 mei 2007**

Advies over de aanvraag voor afwijking van de rationalisatienorm in het gewoon basisonderwijs; **23 mei 2007**

Advies over de aanvraag voor afwijking van de rationalisatienorm in het gewoon basisonderwijs; **20 juni 2007**

Probleemverkenningen

In voorbereiding

- De overgang van basis- naar secundair onderwijs

Commissies en langlopende werkgroepen

- Commissie Buitengewoon Basisonderwijs
- Werkgroep Kosteloosheid
- Werkgroep Vreemdetalenonderwijs

Te verschijnen

- "Taalverwerving Frans in het basisonderwijs: aandachtspunten voor de ondersteuning van de school en de leraar"

Leden op 30 juni 2007

Geleding			Geleding				
	Werkende leden	Plaatsvervangers		Werkende leden	Plaatsvervangers		
Inrichtende machten	GO!	Ingrid Verstrepen	Philippe Venstock	Ervaringsdeskundigen	Off.	Peter Spruyt	Joke Goetmaeckers
	GO!	Rita De Boeck	Jacky Langers		Vrij	Stijn Verkinderen	Liliane Van Muysen
	OVSG	Johan Vanwynsberghe	Chris Heughebaert	Ouderverenigingen	VCOV	Ludo Claes	Kim Bogaerts
	OVSG	Hilde Van Dalem	Luc Van Eylen		KOOGO-ROGO	Jan Stevens (KOOGO)	Sofie Vander Plaetse (ROGO)
	VSKO	Marc Van den Brande - vz	Gerda Bruneel		CLB	VCLB	Christine Vonckx
	VSKO	Jan Saveyn	Beatrijs Pletinck	CLB off.		Yolande Schulpen (OVSG)	Marc Frederix (GO!)
	VSKO	Annemie Jennes	Karel Casaer	Sociaal-culturele organisaties		SGM	Monique De Dobbeleer (Welzijnszorg)
OKO	Lieve Vansintjan	Cathérine Devos	SGM		Werner Gebruers (Netwerk armen)	Sanghmitra Bhutani (Minderhedenforum)	
Directeurs	Vrij	Raf Waumans	Christiaan De Schepper				
	Off.	Gerda Calders	Robert Scheltjens				
Personeel	ACOD	Tony Van den Heurck - o.vz	Joseanne Van Hove				
	COV-COC	Eva Tiquet	Marianne Coopman				
	COV-COC	Dirk Koppen	Romain Maes				
	COV-COC	Trudo Beckers	Nancy De Wulf				
	COV-COC	Fredy Degrendel	Lut Adriaensens				
	VSOA	Miriam Van Laethem	Ludwig Van Tendeloo				

RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS

Uitgebrachte adviezen

Advies over de voorwaarden voor het behalen van het getuigschrift tweede graad secundair onderwijs in het DBSO; **24 oktober 2006**

Advies over de discussienota Leren en Werken; **21 november 2006**

Advies over de voorstellen van nieuwe kwalificatiebenamingen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs vanaf het schooljaar 2007-2008; **23 januari 2007**

Advies over de programmatieaanvragen voor het voltijds secundair onderwijs - schooljaar 2007-2008; **23 januari 2007**

Advies over de rechten en plichten van leerlingen in het basis- en secundair onderwijs; **27-28 februari 2007**

Advies over de opleidingskaarten voor de DBSO-kwalificatiegetuigschriften; **20 maart 2007**

Advies over de aanvragen tot afwijking op de rationalisatienorm voor het schooljaar 2007-2008; **24 april 2007**

Advies over een bijkomende programmatieaanvraag voor het voltijds secundair onderwijs, schooljaar 2007-2008; **24 april 2007**

Advies over het studieaanbod in het voltijds gewoon secundair onderwijs; **24 april 2007**

Advies over het voorontwerp van besluit tot vaststelling van de indienings- en adviseringsprocedure voor voorstellen van nieuwe structuuronderdelen in het voltijds secundair onderwijs; **24 april 2007**

Advies over schrapping van de kwalificatiebenamingen Bejaardenhelper en Familiale helper in het DBSO; **24 april 2007**

Advies over de schrapping en naamswijziging van eerder goedgekeurde kwalificatiebenamingen in het DBSO; **19 juni 2007**

Probleemverkenningen

In voorbereiding

- De overgang van basis- naar secundair onderwijs

Commissies en langlopende werkgroepen

- Commissie Algemeen Secundair Onderwijs
- Commissie Buitengewoon Secundair Onderwijs
- Commissie Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs
- Commissie Kunstsecundair Onderwijs
- Commissie Technisch- en Beroepssecundair Onderwijs
- Technische Werkgroep Programmaties

Leden op 30 juni 2007

Geleding			Geleding					
	Werkende leden	Plaatsvervangers		Werkende leden	Plaatsvervangers			
Inrichtende machten	GO!	Jean Vallers	Joke Pauwels	Ouder- verenigingen	KOOGO-ROGO	José Roos (ROGO)	Marijke Vanthomme (KOOGO)	
	GO!	Hilde De Meyer	Marc Smets		VCOV	Kim Bogaerts	Ludo Claes	
	POV	Patrick Weyn - vz	Marie-Bernadette Weckx	Leerlingen	VSK	Ann-Sophie De Pauw	Ellen Windey	
	OVSG	Wim Verdyck	Frie Van Camp		VSK	Jeff Bortels	Nick Baeyens	
	VSKO	Chris Smits	Bernadette Van de Steene		CLB	VCLB	Sonja Buts	Johan David
	VSKO	Jan Schokkaert	Lieve Werbrouck	CLB off.		Dries Vandermeersch (GO!)	Yolande Schulpen (OVSG)	
	VSKO	Rita Vanheste	Karel Casaer	Sociaal- economische organisaties		SERV	Isabelle Goudeseune	Robrecht Bothuyne
	VSKO	Rita Vanheste	Karel Casaer		SERV	Lieven Desmet	Willy Ivens	
OKO	Christine Marius	Kamiel Van Herp	SERV		Lut Maertens	Peter Van der Hallen		
			SERV		Wim Van Roy	Ilse De Vreese		
Directeurs	Vrij	Eddy De Laet – o.vz	Marcel Davidts	Sociaal- culturele organisaties	SGM	Annemie Drieskens (Gezinsbond)	Peter Debbaut (FOV handicap)	
	Off.	Jo Naessens	Jean-Paul Govaert		SGM	Marc Michiels (FOV KWB)	Peter Janssens (FOV handicap)	
Personeel	ACOD	Rita De Smet	Raf De Weerd		Sociaal- culturele organisaties			
	COV-COC	Wim Plas	Henk Van den Berghe					
	COV-COC	Riet Nackom	Mia Michiels					
	COV-COC	Edith Buntinx	Eric Michiels					
	COV-COC	Greet Debruyne	Katrien Cerpentier					
	VSOA	Karine De Dier	Anne Bottequin					
Ervarings- deskundigen	Off.	Jan Sijmkens	Monique Sevrin					
	Vrij	Dirk Daems	Paul Carteus					

RAAD HOGER ONDERWIJS

Uitgebrachte adviezen

Advies over de registratie van studenten met een functiebeperking in functie van overheidsfinanciering; **14 november 2006**

Advies over de specificaties van graden in het Vlaamse hoger onderwijs; **12 december 2006**

Advies rationalisatieproblematiek in het Vlaamse hoger onderwijs; **12 december 2006**

Advies over het voorontwerp van decreet tot regeling van een aantal dringende maatregelen betreffende de medezeggenschap van het personeel in het hoger onderwijs in Vlaanderen; **16 januari 2007**

Advies over de registratie van studenten met een functiebeperking: procedure en objectivering; **12 juni 2007**

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de financiering van de werking van hogescholen en de universiteiten in Vlaanderen; **12 juni 2007**

Advies over het Londencommuniqué, het Bolognaproces en de implementatie ervan in Vlaanderen; **12 juni 2007**

Rapport EVC in het hoger onderwijs in Vlaanderen: stand van zaken; **12 juni 2007**

Probleemverkenningen

Te verschijnen

- De meerwaarde en gevolgen van de flexibilisering van het Vlaamse hoger onderwijs; een verkenning

Commissies en langlopende werkgroepen

- Commissie Studeren met Functiebeperkingen
- Commissie Diversiteit in Hoger Onderwijs
- Overlegplatform Associaties inzake EVC/EVK
- Werkgroep Financiering
- Werkgroep Internationaal Hogeronderwijsbeleid

RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN

Uitgebrachte adviezen

Advies: 11 kernboodschappen voor een breed en geïntegreerd zorg- en diversiteitsbeleid in het volwassenenonderwijs; **26 september 2006**

Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de organisatie van tijdelijke projecten voor de opleiding van Opleiders van volwassenen; **26 oktober 2006**

Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het deeltijds kunstonderwijs; **26 oktober 2006**

Advies over wijzigingsvoorstellen voor modulaire structuurschema's in het OSP; **21 november 2006**

Advies over het ontwerp van decreet tot oprichting van het Vlaams onderhandelingscomité bevoegd voor de basiseducatie; **19 december 2006**

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het volwassenenonderwijs; **19 december 2006**

Advies over nieuwe modulaire structuurschema's Bouw, Hout en Voeding-hotel in uitvoering van art. 15 van het decreet volwassenenonderwijs; **19 december 2006**

Advies over de modulaire opleiding Naaien BSO2 van het studiegebied Huishoudelijk onderwijs in het OSP; **24 januari 2007**

Advies over een beoordelingskader voor de aanvraag van nieuwe taalopleidingen in het volwassenenonderwijs; **24 april 2007**

Advies over de voorstellen tot aanpassing van voorlopige modulaire structuurschema's in het OSP; **24 april 2007**

Advies over de programmatieaanvragen in het deeltijds kunstonderwijs voor het schooljaar 2007-2008; **22 mei 2007**

Advies over de voorstellen voor nieuwe modulaire opleidingen in het hoger onderwijs voor sociale promotie; **12 juni 2007**

Resultaten van het Vlor-overleg over de evaluatie van het afsprakenkader NT2; **26 september 2006**

Reflecties van de Raad Levenslang en Levensbreed Leren bij het ontwerp van Europees Actieplan 2007 "Adult learning: it's never too late to learn"; **22 mei 2007**

Commissies en langlopende werkgroepen

- Commissie Basiseducatie
- Commissie Deeltijds Kunstonderwijs
- Commissie Onderwijs Sociale Promotie
- Werkgroep Inburgering

Leden op 30 juni 2006

Geleding			Geleding						
	Werkende leden	Plaatsvervangers		Werkende leden	Plaatsvervangers				
Inrichtende machten en opleidings-verstrekkers	GO!	Gunther Degroote - vz	Lydie De Brucker	Ervarings-deskundigen	Off. Vrij	Philippe Vanderschaeghe	Christine Wauters		
	POV	Patrick Weyn	Ann De Herdt		Rita Van Ham	Lien Plasschaert			
	OVSG	Hilde Quix	Bavo Van Soom		Cursisten	Freddy Tack	Lesley Arens		
	VSKO	Wim Nimmegeers	Maryse Boufflette			Thierry Goffart	Henri Smet		
	VSKO	Arseen Biesemans	Rika Christiaen			Petra Franssens	Greet Meijer		
	VSKO	Bart De Naegel	Geert Degrande			Marianne Geeroms	Peter Naessens		
	VIZO	Ben Bruyndonckx	Luc Neyens			Sociaal-economische organisaties	SERV	Isabelle Goudeseune	Robrecht Bothuyne
	VDAB	Mireille Gillebeert	Theo Leyman				SERV	Lieven Desmet	Maarten Van der Biest
	SoCiuS	Fred Dhont	Ronny Leenknecht		SERV		Peter Van der Hallen	Lut Maertens	
	Basiseducatie	Hilde Derveaux	Jan Van Gompel		SERV		Mieke De Raedemaecker	Stiene Van Rie	
Directeurs	Off. DKO	Barthold Eyckermans	(nihil)	Sociaal-culturele organisaties	SGM	Hugo Verhenne	Hugo De Vos		
	Vrij CVO	Carmen Wullaert	Marie-Paule Blomme		(FOV senioren)	(FOV)			
	Off. CVO	Jeske Boel	Tilla Rauter		SGM	Mohamed Lahlali	Heike Stevens		
Personeel	Basiseducatie	Anne Bogaerts	Colette Claessens	(Minderhedenforum)	(FOV handicap)				
	ACOD	Elke De Belder	Frans Allard						
	ACOD	Georgy Baor	Liesbet De Bontridder						
	COV-COC	Marleen Gysels – o.vz	Paul Van Camp						
	COV-COC	Ingrid Kremer	Paul Verachtert						
	COV-COC	Eddy Coene	Herlinde Uten						
VSOA	Arlette Christiaens	Rudy Van Megroot							

ACTIVITEITEN

Studiedagen en vorming

- Studiedag 'Leer-kracht Veer-kracht'; 19 januari 2007
- Studiedag 'Vitaminen voor een gezondheidsbeleid op school';
Brugge: 24 april 2007
Antwerpen: 3 mei 2007
Hasselt: 4 mei 2007
Gent: 8 mei 2007
Leuven: 9 mei 2007
- Studievoormiddag 'Financiering van het leerplichtonderwijs';
27 april 2007
- Studiedag 'Onderwijs en vorming voor kinderen met ernstig meervoudige beperkingen'; 29 mei 2007
- Studiedag 'EVK-HOSP: erkenning van verworven kwalificaties uit het HOSP in de hogescholen'; 8 juni 2007
- Workshop diversiteitsplannen in het hoger onderwijs, 7 juni 2007

Vormingsdagen voor de begeleiders diversiteit

- Netwerkvorming en samenwerking tussen organisaties;
24 & 31 januari 2007 + terugkomdag 25 april 2007
- Het lokale onderwijsbeleid en goede praktijkvoorbeelden;
30 maart 2007
- Evaluatie van de werking van de LOP's; 9 mei 2007

Werksessies Draagkracht

- 19 oktober 2006; 22 januari; 14 februari en 22 maart 2007

Studiedagen voor begeleiders van GOK-scholen

- Zelfevaluatie in gok-scholen; 16 november 2006
- Ontmoetingsdag; 19 januari 2007
- Gok en brede schoo; 15 maart 2007
- Verdieping taalvaardigheidsonderwijs (clb); 25 april 2007

Intensieve trajecten voor begeleiders van gok-scholen

Basisonderwijs

- Taalbeleid; 25 oktober 2006 en 22 januari 2007
- Breed evalueren; 9 november en 7 december 2006
- Leerkrachten coachen na de klasscreening; 10 januari en 7 februari 2007
- Mondelinge taalvaardigheid; 31 januari en 28 februari 2007
- Diversiteit; 1 maart en 29 maart 2007
- Doorstroming en oriëntering; 17 april en 15 mei 2007
- Leerling- en ouderparticipatie; 2 mei en 30 mei 2007
- Hoekenwerk kleuteronderwijs; 23 mei en 20 juni 2007
- Hoekenwerk lager onderwijs; 7 mei en 4 juni 2007

Secundair onderwijs

- Breed evalueren; 8 november en 6 december 2006
- Diversiteit; 27 februari 2007
- Doorstroming en oriëntering; 18 april en 16 mei 2007
- Leerling- en ouderparticipatie; 3 mei en 31 mei 2007
- Interactieve werkvormen; 9 mei en 6 juni 2007

Studiedag voor leraren onthaalonderwijs (so)

- Trefdag 'Okan'; 22 januari 2007

Andere

- Startdag 'Inspiratie voor een talenbeleid in elke school';
28 september 2006
- Presentatie ontwerpconceptnota 'Leerzorg';
17 november 2006
- Toelichting bij het ECVET-voorstel - een Europees creditsysteem voor verworven competenties in beroepsopleiding - van de Europese Commissie (in samenwerking met de CEF);
19 december 2006
- Voorstelling van het advies: 'Internationaliseringsagenda voor het onderwijs, 2006-2011' door Adrie van der Rest en Betty Feenstra, Nederlandse Onderwijsraad; 15 maart 2007
- Presentatie discussienota 'Financiering van het leerplichtonderwijs'; 15 juni 2007

Leer-kracht Veer-kracht

Een reflectieboek.
Stapstenen voor het
begeleiden van jongeren
met gedragsproblemen
Brussel, Vlor - Koning Bou-
dewijnstichting, december
2006, 114p.

In Leer-kracht Veer-kracht zijn de resultaten verwerkt van het ondersteuningsproject Borg de Zorg dat de Koning Boudewijnstichting en de Vlor vo-

rig schooljaar organiseerden voor scholen uit het buitengewoon secundair onderwijs die veel jongeren met gedrags- en emotionele problemen opvangen. Het boek is gemaakt om door schoolteams te worden gebruikt en bediscussieerd. Het bundelt achtergrondinformatie, modellen, getuigenissen, praktijkoefeningen en instrumenten voor reflectie en debat. Veel materiaal en discussieschema's staan als printvriendelijke documenten op een aparte cd-rom zodat ze bruikbaar zijn voor teamoverleg. Het boek is gratis verspreid in de sector. De digitale versie (pdf) en de reflectie-instrumenten kunt u vrij downloaden van de Vlor-site: www.vlor.be/leerkrachtveerkracht

Rapport EVC in het hoger onderwijs in Vlaanderen: stand van zaken

Einddocument van de Raad Hoger Onderwijs, Brussel, 12 juni 2007, 42p.

Eindrapport EVK-HOSP

Eindrapport over het project 'Toepassing van EVK's vanuit HOSP naar hogescholen', Brussel, Vlor, 31 mei 2007, 24p.

Visietekst. Onderwijs en opvang voor kinderen en jongeren met ernstig meervoudige beperkingen

Brussel, Vlor, 22 juni 2006, 16p.

Jaarverslag 2005-2006

Brussel, Vlor, september 2006, 87p.

Aanzetten tot zelfevaluatie binnen gelijke onderwijskansen

Brussel, Vlor, 16 november 2006, 15p.

In samenwerking met het Steunpunt GOK. Er is een versie voor het basisonderwijs en een versie voor het secundair onderwijs.

Permanente secretariaat van de Vlor

administrateur-generaal: **Mia Douterlungne**
secretariaat: **Nicole Meuleman**

Directeurs/adjunct van de directeur

inhoudelijke ondersteuning van raden, commissies en werkgroepen; begeleiding projecten

Patrice Caremans

o.a. gelijke-onderwijskansenbeleid, lerarenopleiding

Geertrui De Ruytter

o.a. kwaliteitszorg in onderwijs

Roos Herpelinck

o.a. leezorg, Europees onderwijsbeleid

Wim Oyen

o.a. ICT, financiering

Koen Stassen (adj)

inhoudelijke ondersteuning

Projectmedewerkers

inhoudelijke ondersteuning en coördinatie van vernieuwingsprojecten

Marc Smolenaers

gelijke onderwijskansen - luik ondersteuning SO

Jos Vanlandschoot

gelijke onderwijskansen - luik ondersteuning BaO

Elfi De Boos

gelijke onderwijskansen - luik toelating

Greet Caris

gezondheidsbevordering

Wim Vansteenkiste

internationaal onderwijsbeleid

Dirk Vernou

EVK bij overgang van HOSP naar hogescholen

Laurens Vyncke

ondersteuning sectorcommissies

De e-mailadressen van alle Vlor-medewerkers

zijn als volgt opgebouwd **voornaam.familienaam@vlor.be**

Secretarissen

verzorgen de werking van een niveuraad en bijhorende commissies en werkgroepen

Guido Coeck

Raad Secundair Onderwijs

Hugo Dams

Raad Basisonderwijs

Isabelle De Ridder

Raad Hoger Onderwijs

Monique De Ridder

Raad Levenslang en Levensbreed Leren

Robert Lenaerts

Raad Secundair Onderwijs

Ondersteunende diensten

Bruno Paternoster, communicatie

Joël Job, personeelszaken

Annouck Moortgat, boekhouding

Sandra Schokkaert, personeelsadministratie

Isabelle Berghs, documentatiedienst (t.v.v. Myriam Camerlynck)

Anne Driesen, documentatiedienst

Mireille Pauwels, website & publicaties

Maurice Danckaerts, technisch assistent & chauffeur

Administratie en onthaal

Nancy Tuts, administratie

Piet De Craecker, administratie & studiedagen

Ilse Janssen, administratie

Pascale Vaegenhende, administratie & logistiek

Daniëlle Wouters, administratie

Ebru Bicer, onthaal

Viviane Piron, onthaal

Salima Soussi, onthaal

Sigrid Van Laethem, onthaal

Lijst van courante afkortingen

A	ACOD	Algemene Centrale der Openbare Diensten
	AGIO	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
	AgODi	Agentschap voor Onderwijsdiensten
	AR	Algemene Raad (Vlor)
	ASO	algemeen secundair onderwijs
B	BaMa	bachelor-master
	BaO	basisonderwijs
	BBB	Beter Bestuurlijk Beleid
	BSO	beroepssecundair onderwijs
	BuBaO	buitengewoon basisonderwijs
	BuO BuSO	buitengewoon onderwijs buitengewoon secundair onderwijs
C	CBE	centrum voor basiseducatie
	CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
	COC	Christelijke Onderwijscentrale
	COV	Christelijk Onderwijzersverbond
	CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
D	DBO	Dienst Beroepsopleiding
	DBSO	deeltijds beroepssecundair onderwijs
	DIVA	Dienst Informatie Vorming en Afstemming
	DKO	deeltijds kunstonderwijs

E	EVC	erkenning van eerder (of elders) verworven competenties
	EVK	eerder verworven kwalificaties
	EUNEC	European Network of Education Councils
F	FOPEM	Federatie van Onafhankelijke Pluralistische Emancipatorische Methodescholen
G	GO!	Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
	GOK	gelijke onderwijskansen
H	HOKT	hoger onderwijs korte type
	HOSP	hoger onderwijs sociale promotie
I	ICT	informatie- en communicatietechnologie
K	KOOGO	Koepel van Ouderverenigingen van het Officieel Gesubsidieerd Onderwijs
	KSO	kunstsecundair onderwijs
L	LOP	lokaal overlegplatform
M	MOVI	Netwerk voor management in de Vlaamse overheid
N	NT2	Nederlands als tweede taal

Bijlage 8

Lijst afkortingen

O	OBPWO	onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek
	OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
	OKO	Overlegplatform Kleine Onderwijsverstrekkers
	OVB	onderwijsvoorrangsbeleid
	OSP	onderwijs voor sociale promotie
	OVSG	Onderwijssecretariaat van de Vlaamse Steden en Gemeenten
P	POV	Provinciaal Onderwijs Vlaanderen
R	RBO	Raad Basisonderwijs (Vlor)
	RHO	Raad Hoger Onderwijs (Vlor)
	RLLL	Raad Levenslang en Levensbreed Leren (Vlor)
	ROGO	Raad voor Ouders van het GO!
	RSO	Raad Secundair Onderwijs (Vlor)
S	SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
	SO	secundair onderwijs
	SoCiuS	Steunpunt voor Sociaal-Cultureel Werk
	SYNTRA	Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming
T	TSO	technisch secundair onderwijs
V	VCLB	Vrije CLB-koepel
	VCOV	Vlaamse Confederatie van Ouders en Onderwijsverenigingen
	VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
	VLAO	Vlaams Agentschap Ondernemen
	VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
	Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
	VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
	VOKA	Vlaams netwerk van ondernemingen
	VOOP	Vlaams Onderwijs Overlegplatform
	VRWB	Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid
	VSK	Vlaamse Scholierenkoepel
	VSKO	Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs
	VSOA	Vrij Syndicaat voor het Openbaar Ambt
	VVS	Vlaamse Vereniging van Studenten

Inhoud

Voorwoord	3
Deel 1: De Vlaamse Onderwijsraad	5
1 Wat is de Vlaamse Onderwijsraad	6
2 Wat doet de Vlaamse Onderwijsraad	7
2.1 Advies	7
2.2 Overleg	8
2.3 De Vlor als kenniscentrum	8
2.4 De Vlor na Beter Bestuurlijk Beleid	9
3 Wie is de Vlor	10
4 Permanent secretariaat	11
4.1 Personeel	11
4.2 Informatica en communicatie	12
4.3 Interne kwaliteitszorg	13
4.4 Netwerking	13
5 Internationale contacten	13
Deel 2: Een jaar onderwijsbeleid door de ogen van de Vlor	17
1 Beleidsmethoden	18
1.1 Onderwijsvernieuwing via proeftuinen	18
1.2 Beleidsvoorbereidend onderzoek	19
1.3 Samenwerking met andere beleidsdomeinen en -niveaus	20
1.3.1 Flankerend onderwijsbeleid	20
1.3.2 Educatie voor duurzame ontwikkeling	21
1.4 Het Europese en internationale onderwijsbeleid	22
1.4.1 Kwalificaties herkenbaar maken in Europa	22
1.4.2 Doelmatigheid en rechtvaardigheid in onderwijs en vorming	23
1.4.3 Internationale ontwikkelingen in het hoger onderwijs	24
1.4.4 “It’s never too late to learn”	25
2 Gelijke kansen als centrale doelstelling	25
2.1 Toelatingsbeleid	25

2.2	Evaluatie LOP-werking	26
2.3	Samenwerking met het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding	27
2.4	Ondersteuningsbeleid	27
2.5	Diversiteit in het hoger onderwijs	28
2.6	Armoede uitbannen	28
3	Vier hoofdassen van het onderwijsbeleid	29
3.1	Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt verbeteren	29
3.1.1	Vlaamse kwalificatiestructuur	29
3.1.2	Competentieagenda	30
3.1.3	Werkplekleren	31
3.1.4	Leren en werken	31
3.1.5	Screenen studiegebieden	33
3.1.6	Tertiair onderwijs	34
3.1.7	Opleidingsprofielen tandartsassistent en vroedkunde	35
3.2	De financiering van onderwijs	35
3.2.1	Vereenvoudigde studiefinanciering	35
3.2.2	Kosteloos basisonderwijs	36
3.2.3	Financiering van het hoger onderwijs	37
3.2.4	Financiering van het volwassenenonderwijs	39
3.2.5	Financiering schoolgebouwen	39
3.3	Beleidsvoerend vermogen van scholen	40
3.3.1	Kwaliteitszorg	40
3.3.2	Professionalisering van de schoolleiding - scholengemeenschappen	40
3.4	Loopbanen van leraren	40
3.4.1	Beroepsprofiel en basiscompetenties van leraren	40
3.4.2	Loopbaanontwikkeling	42
4	Een zorgzaam onderwijsbeleid	42
4.1	Op weg naar een kader voor leerzorg	42
4.2	Leer-kracht Veer-kracht	44
4.3	Kinderen en jongeren met ernstig meervoudige beperkingen	44
4.4	De leerlingenbegeleiding	45
4.5	Naar een statuut voor de leerling	45
4.6	Zorg in het hoger onderwijs	46
4.7	Naar een zorgbeleid in het volwassenenonderwijs	47

5	Competenties en kwalificaties	48
5.1	Competenties valoriseren	48
5.1.1	Studieduurverkorting in hogeschool dankzij EVK vanuit HOSP	48
5.1.2	EVC-procedures hoger onderwijs	50
5.1.3	Diploma secundair onderwijs via het volwassenenonderwijs	50
5.2	Competentie-ontwikkelen onderwijs	50
5.3	Modulair onderwijs	51
6	Brede opdracht van onderwijs	51
6.1	Talenonderwijs	51
6.1.1	“De lat hoog voor talen in iedere school”	51
6.1.2	Frans in het basisonderwijs	52
6.1.3	Beoordelingskader voor nieuwe taalopleidingen in het volwassenenonderwijs	52
6.2	Onderwijs en Kunst	53
6.3	Project gezondheidsbevordering	53
6.4	Naar een rookvrije school	54
6.5	Beleidsplan ICT in het onderwijs	54
7	Onderwijsaanbod en organisatie in het leerplichtonderwijs	55
7.1	Programmatie en rationalisatie in het basisonderwijs	55
7.2	Programmatie en rationalisatie in het secundair onderwijs	56
7.3	Probleemverkenning overgang basis-secundair onderwijs	56
8	Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek	57
9	Onderwijs en vorming voor volwassenen	57
9.1	Een nieuw decreet volwassenenonderwijs	57
9.2	Modulaire structuurschema's	58
9.3	Kwaliteitszorg	59
9.4	Evaluatie afsprakenkader NT2	60

Deel 3: Bijlagen

- 1 Decretale basis**
- 2 Specifieke bevoegdheden**
- 3 Organigram**
- 4 De raden**
  - Algemene Raad
  - Raad Basisonderwijs
  - Raad Secundair Onderwijs
  - Raad Hoger Onderwijs
  - Raad Levenslang en Levensbreed Leren
- 5 Activiteiten**
- 6 Publicaties**
- 7 Permanent secretariaat van de Vlor**
- 8 Lijst afkortingen**

61

62

68

71

72

72

74

76

78

80

82

83

84

85

Inhoud

87